

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO OYJ

VUOSIKERTOMUS

2017

SISÄLLYS

Tietoja osakkeenomistajille	2
Konsernikaavio	3
Konsernin esittely.....	4
Konsernin arvot ja lukijalupaus	5
Toimitusjohtajan katsaus	6
Lehtitoimialan katsaus.....	14
Lieksan lehti aktivoi lukijoitaan.....	20
Painotoimialan katsaus.....	24
Yhteistyötarina: Abloy	26
Henkilöstöjohtaminen	28

Konsernitilinpäätös, IFRS

Konsernin toimintakertomus.....	34
Segmentti-informaatio	38
Konsernin tuloslaskelma	39
Konsernitase	40
Konsernin rahavirtalaskelma.....	41
Rahoitukseen liittyvien velkojen täsmäytyslaskelma	42
Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista.....	43
Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet.....	44
Konsernitilinpäätöksen liitetiedot	49
Konsernin tunnusluvut	67
Tunnuslukujen laskentakaavat	68

Emoyhtiön tilinpäätös, FAS

Emoyhtiön tuloslaskelma.....	71
Emoyhtiön tase.....	72
Emoyhtiön rahoituslaskelma	74
Emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedot	75
Hallituksen voitonjakoesitys.....	83

Tilinpäätöksen allekirjoitukset	84
Tilintarkastuskertomus.....	85
Osakkeet ja osakkeenomistajat.....	89
Hallitus	94
Konsernin johtoryhmä	96
Selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä 2017	98
Yhteystiedot	104

VALOKUVAT	Sanomalehti Karjalaisen kuvatoimitus
TAITTO	Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy
PAINO	PunaMusta Oy, Joensuu
KANNET	MultiArt Matt 250 g
ESILEHDET	Colorit 160 g Black
PAPERI	LumiSilk 150 g, Maxi Offset 140 g

TIETOJA OSAKKEENOMISTAJILLE

www.pkkoyj.com

TALOUDELLISET TIEDOTTEET

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj julkistaa taloudellisia tiedotteita vuonna 2018 seuraavasti:

- 2.3.2018 tilinpäätös vuodelta 2017 ja varsinaisen yhtiökokouksen kutsu
- 20.4.2018 liiketoimintakatsaus tammi-maaliskuulta 2018
- 17.8.2018 puolivuositarkastus tammi-kesäkuulta 2018
- 26.10.2018 liiketoimintakatsaus tammi-syyskuulta 2018

VARSINAINEN YHTIÖKOKOUS 28.3.2018 KLO 13

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään keskiviikkona 28.3.2018 klo 13 alkaen yhtiön toimitalossa, Kosti Aaltosen tie 9, Joensuu.

OSAKEREKISTERI

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osaketietoja ylläpitää Euroclear Finland Oy, puhelin 020 770 6000, info.finland@euroclear.eu.

Osakkeenomistajan tulee ilmoittaa muuttuneet osoitetietonsa siihen pankkiin, pankkiiriliikkeeseen tai muihin tilinhoitajayhteisöön, jossa hänellä on arvo-osuustili. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n kautta omistajatietojen muutoksia ei voida päivittää. Pelkkä pankkitilin osoitetietoihin tehty muutos ei pankeissa aina välity arvo-osuustilille, joten muutos on erityisesti syytä pyytää tekemään arvo-osuustilin tietoihin.

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO OYJ:N OSAKKEEN KURSSIKEHITYS
Nasdaq Helsinki Oy:ssä 2013–2017

KONSERNIKAAVIO 1.1.2018

Emoyhtiö

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO OYJ

Lehtitoimiala

Sanomalehti Karjalainen Oy
Keski-Karjalan Kustannus Oy
Lieksan Lehti Oy
Pogostan Sanomat Oy
Ylä-Karjala Oy
Karelia Viestintä Oy
Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy
Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy

Painotoimiala

PunaMusta Oy
Suomen Yliopistopaino Oy

Osakkuusyhtiöt

Arena Partners Oy (8,11% Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj)
Väli-Suomen Media Oy (25% Sanomalehti Karjalainen Oy)

KONSERNIN ESITTELY

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj ja sen tytäryhtiöt muodostavat viestintäalan konsernin, jonka päätoimipaikkana on Joensuu. Emoyhtiö vastaa konsernin johdosta, strategisesta suunnittelusta ja niiden kehittämisestä yhdessä tytäryhtiöidensä kanssa. Emoyhtiö tarjoaa tytäryhtiöilleen talous- ja henkilöstöpalvelut sekä tietohallinto- ja kiinteistöpalvelut.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osake on listattuna Nasdaq Helsinki Oy:ssä, ja se kuuluu Kulutuspalvelut toimialaluokkaan. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj kuuluu markkina-arvoryhmässä pienten yhtiöiden segmenttiin.

LEHTITOIMIALA

Viestintäkonsernin lehtitoimialaan kuuluvat Karjalaista kustantava Sanomalehti Karjalainen Oy, kuutta paikallislehteä kustantavat yhtiöt (Keski-Karjalan Kustannus Oy, Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Ylä-Karjala Oy ja Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy) sekä kaupunkilehti Karjalan Heiliä kustantava Karelia Viestintä Oy. Lisäksi toimialaan kuuluu lehti-ilmoituksia, sivuvalmistusta, bannereita ja graafista suunnittelua tekevä Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy.

Vuonna 1874 perustettu Karjalainen on maan kolmanneksi vanhin suomenkielinen sanomalehti. Vuoden 2018 lokakuussa 144 vuotta täyttävänä Karjalainen on paperisessa muodossaan 32 377 kappaleen levikillään ja 78 000 lukijallaan (KMT 2016) sekä digitaaliset lehtitilaukset mukaan lukien 33 610 kokonaislevikillään Suomen 10. suurin tilattava päivälehti.

Karjalainen tavoittaa paperilehden lisäksi noin 75 000 yksinomaan sähköisessä muodossa lehteä lukevaa, minkä myötä Karjalaisen kokonaistavoit-

tavuus on 153 000 lukijaa (KMT 2017), tilattavista päivälehdistä 9. eniten.

PAINOTOIMIALA

Konsernin painotoimialaan kuuluvat PunaMusta Oy ja Suomen Yliopistopaino Oy, joka tunnetaan myös nimellä Juvenes Print.

PunaMusta on yksi Suomen suurimmista graafisen alan toimijoista, jonka vahvuuksia ovat monipuolinen tuote- ja palveluvalikoima sekä henkilökohtainen, joustava asiakaspalvelu kunkin asiakkaan omalla äidinkielellä.

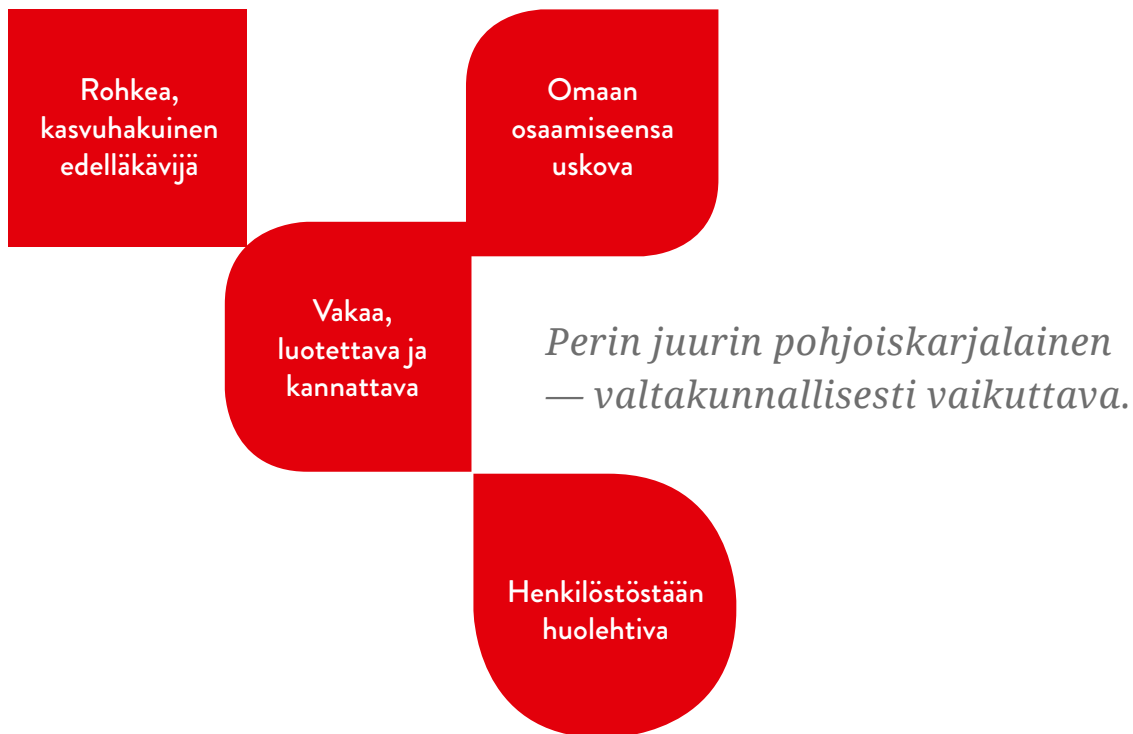
PunaMustan tuotteita ovat aikakaus- ja sanomalehdet sekä mainospaino- ja suurkuvatuotteet. PunaMusta tuottaa asiakkailleen myös rikastetut sähköiset lehdet.

Palvelukokonaisuuteen kuuluu useita erilaisia järjestelmiä, mm. painotuotteiden tilausjärjestelmä. Taitto- ja suunnittelupalvelumme palvelee asiakkaita lehtien taitossa, ja se myös suunnittelee tuotteet käyntikortista messuosastoon.

Tuotantolaitokset sijaitsevat Joensuussa ja Tampereella sekä repro Helsingissä. Asiakaspalvelu ja myynti palvelee kaikilla em. paikkakunnilla. Tuotantotoiminta Nurmeksessa loppuu kevään 2018 aikana pienpainoliiketoiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen liittyen, ja toiminta keskitetään pienpainamisen osalta Joensuun yksikköön.

Juvenes Print on painamiseen ja tulostamiseen erikoistunut vaativan julkaisutoiminnan ammattilainen, todellinen täyden palvelun painotalo, jonka palveluverkosto kattaa koko maan. Toiminta-ajatuksena on auttaa asiakasta julkaisutoiminnassaan sekä paino- ja monistustarpeissaan tarjoamalla kokonaisvaltaista ja asiakaslähtöistä osaamista joko omissa tai asiakkaan tiloissa. Toimipisteet sijaitsevat Tampereella, Turussa, Helsingissä ja Oulussa.

KONSERNIN ARVOT

LUKIJALUPAUS

Karjalainen edistää Pohjois-Karjalan ja koko Itä-Suomen henkistä ja taloudellista vireyttä. Karjalainen on sisällöltään moniarvoinen. Lehden mielipideosiot ovat avoimen keskustelun areena.

Karjalainen on puoluepoliittisesti sitoutumaton mutta ei puolueeton: Karjalainen on pohjoiskarjalaisten asialla. Lehti elää läheisesti maakunnan arjessa.

Tuemme demokraattista yhteiskuntaa, tasa-arvoa sekä Suomen tasapuolista kehittämistä. Annamme arvon isänmaallisuudelle sekä kansallisille ja karjalaisille perinteille.

Karjalainen luo lukijoilleen ja asiakkailleen menestymisen edellytyksiä tarjoamalla erityisesti tarpeellista arjen hyötytietoa. Karjalainen uutisoi nopeasti maakunnallisista asioista. Pohjoiskarjalaisten yhteisöllisyys on voimavara myös sähköisissä verkoissa.

Karjalainen toimii julkisen hallinnon ja päätöksenteon arvioijana ja kriitikkona. Uskomme sanan myönteiseen voimaan.

TORJUNTAVOITTOJEN JA DIGITALISOITUMISEN VUOSI 2017

Vuosi 2017 oli Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:lle aiempien vuosien tapaan vaikea. Sekä lehti- että painotoimialaa koetteleva murros näyttää vauhdittuneen aiempien taantumavuosien aikana siinä määrin, ettei taantumun väistyminen ja maan kansantuotteen kääntyminen kasvuun näkynyt kuluneen vuoden aikana mainosmarkkinoiden elpymisenä.

Konsernin lehtitoimiala onnistui vaikeassa murros- ja markkinatilanteessa uimaan vastavirtaan ja jopa parantamaan tulostaan. Se tapahtui pääosin toimintojen tehostamisilla ja kulusäästöillä mutta myös digitaalisten toimintojen liikevaihdon kasvulla. Lehtitoimialan paikallislehdissä ja kaupunkilehdessä onnistuttiin vuoden aikana myös kasvattamaan sekä mediamyyntiä että liikevaihtoa edellisvuodesta. Konsernin lehtitoimialan liikevoitto koheni edellisvuoden 2,2 miljoonasta eurosta 2,5 miljoonaan euroon vuonna 2017.

Myös konsernin painotoimialalla saavutettiin torjuntavoitto vielä lehtitoimialaakin vaikeammassa kilpailutilanteessa, kun PunaMusta Oy:n liiketoiminta säilyi voitollisena. PunaMusta Oy onnistui kasvattamaan liikevaihtoaan, mutta sen liikevoitto jäi vaatimattomaan 0,1 miljoonaan euroon. Koko

konsernin painotoimialan liikevoitto oli 0,2 miljoonaa euroa, kun se edellisvuonna oli 0,3 miljoonaa euroa. Konsernin painotoimialan myönteinen asia oli sanomalehtituotannon volyymin selvä kasvu; investointi uuteen sanomalehtipainokoneeseen on näin osoittautunut erittäin kannattavaksi.

Vuosi 2017 oli konsernissa voimakas digitalisoitumisen vuosi. Lehtitoimialalla kohennettiin digitaalisia palveluja ja myös kiihdytettiin selvästi kasvua digitaalisten toimintojen liikevaihdossa. Myös painotoimialalla vahvistettiin digitaalisia toimintoja. Vuoden 2017 lopulla tehtiin päätös investoida Joensuuhun uuteen B2-formaatin digipainokoneeseen.

Konsernin painotoimialalla vahvistettiin pienpainotuotantoa, kun konserni osti toukokuussa 2017 paino- ja julkaisupalveluja tuottavan Suomen Yliopistopaino Oy:n koko osakekannan ja kun vuoden lopulla käytyjen yhteistoimintaneuvottelujen tuloksena päädyttiin lopettamaan PunaMustan tuotantotoiminta Nurmeksessa ja keskittämään pienpainaminen Joensuun yksikköön.

Maaliskuussa 2017 konsernin hallitus järjestäytyi uudelleen ja valitsi puheenjohtajakseen **Reetta Laakkosen** entisen puheenjohtajan **Yrjö Laakkosen** jatkaessa hallituksen jäsenenä.

Konsernin talous- ja kehitysjohtaja **Marjut Kurvisen** siirryttyä toisen työnantajan palvelukseen talousjohtajaksi kutsuttiin KTM, Lakan Betoni Oy:n talousjohtaja **Arttu Sallinen**, joka aloitti tehtävässään täysipäiväisesti 23.2.2018 liit-
tyen näin myös konsernin johtoryhmän jäseneksi.

MURROS RAVISUTTA LEHTITOIMIALAA

Vuosi 2017 osoitti, että pitkittyneen taantumun aikana koko suoma-
laista lehtitoimialaa ravisuttanut
murrosvaihe on vauhdittunut
ja että kansantalouden
kasvun kiihtyminen ei
näy automaattisesti
mainosmarkkinoi-
den elpymisenä.
Yritykset ovat lei-
kanneet markkinointiin
käyttämäänsä varoja useiden
vuosien ajan, eikä talousnäky-
mien kirkastuminenkaan ole vielä
rohkaissut yrityksiä lisäämään merkittä-
västi markkinointitoimiaan.

Myös kilpailutilanne on selvästi kiristynyt
ja mainostajat tulleet aiempaa tietoisemmiksi
vaihtoehtoisista mainosalustoista. Kun aiemmin
mainonta keskitettiin pääsääntöisesti sanomalehtiin,
nyt yritykset hajauttavat osapuilleen samat markkinoin-
tivaransa useille mainosalustoille, erityisesti digitaalisiin
mainosmuotoihin mutta painetussa muodossa yhä myös suora-
mainontaan. Posti Oy:n kaksi kertaa viikossa ilmestyvä Postinen-
suoramainosjulkaisu on viime vuosina tehnyt suuren loven sanomaleh-
tien ilmoitustuloihin viemällä niiltä, myös Karjalaiselta, muutamia
suuria valtakunnallisia ilmoitusasiakkaita.

Sanomalehtien kohtaama kilpailutilanne on kiristynyt
merkittävästi etenkin valtakunnallisilla mainosmarkki-
noilla mutta huomattavasti myös paikallisesti Kar-
jalaisen levikkialueella. Suuret kauppaketjut ovat
myös luoneet omia julkaisujaan ja ilmoituskana-
viaan ja keskusjohtoisesti ohjaavat ketjunsä
ilmoittelua joko niihin, suoramainontaan
tai kilpaileville digitaalisille alustoille,
vaikka paikallisesti sanomalehden
tarjoamat ratkaisut koettaisiin
yhä tehokkaimmiksi. Tilat-

*Konsernin toimialalla
vahvistettiin
pienpainotuotantoa.*

tavissa paikallislehdissä ja kaupunkilehdissä tilanne on selvästi parempi kuin maakuntalehdissä: ne tarjoavat edelleen myös tavoittavuudellaan paikallisille yrittäjille ylivoimaisen kustannustehokkaan mainoskanavan.

PAINOTOIMIALAN LIIKEVAIHTO EDELLEEN LASKUSSA

Suomessa toimivien painoalan yritysten liikevaihdon lasku jatkui edelleen vuonna 2017, mikä johtui muun muassa viennin arvon laskusta sekä negatiivisesta hintakehityksestä. Medialiiton joulukuussa 2017 julkaiseman Mediatalouskatsauksen mukaan painoalan liikevaihdon arvo laski vuoden kolmannella neljänneksellä 4,1 prosenttia edellisvuoteen nähden. Kotimaan myynnin volyyymi kasvoi ja myynnin arvo säilyi edeltävään vuoteen nähden, mutta vientiliikevaihto laski rajusti. Muun muassa Ruotsin osalta tuonnin kasvua selittää sekä euron arvon vahvistuminen Suomea alhaisemmat tuotantokustannukset.

ROHKEASTI UUDISTUMALLA MENESTYTÄÄN

Suomen Yliopistopainon osto ja investoiminen pienpainopuolelle auttavat PunaMustaa yhä kiristyneessä kilpailutilanteessa. Yhdessä ammattitaitoisen ja motivoituneen henkilöstön avulla pystymme tarjoamaan asiakkaillemme kokonaisratkaisuja niin sanotun yhden luukun taktiikalla.

TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Vuonna 2017 Suomen kansantalouden kasvu kiihtyi edellisvuodesta. Joulukuussa 2017 sekä Suomen Pankki että valtiovarainministeriö ennustivat, että Suomen bruttokansantuote kasvoi kuluneen vuoden aikana 3,1 prosenttia ja että seuraavina vuosina kasvu jatkuu mutta hidastuu kahden prosentin tuntumaan.

Tilastokeskuksen suhdannetilastoihin perustuvan, Pohjois-Karjalan maakuntaliiton lokakuussa 2017 julkaiseman Pohjois-Karjalan trendit -katsauksen mukaan maakunnan yritysten liikevaihto kasvoi vuoden ensimmäisellä neljänneksellä 6,7 prosenttia mutta tämä kasvuvauhti jäi toisella neljänneksellä 1,1 prosenttiin niin, että vuoden alku-

Valinnoillamme voimme vaikuttaa työpaikkojen pysymiseen Suomessa.

puoliskon kasvuluvuksi muodostui 3,7 prosenttia. Tämä on alle koko maan keskiarvon. Joensuun seudulla yritysten liikevaihdon kasvuluku oli vuoden ensimmäisellä puoliskolla 3,7 prosenttia, Pielisen-Karjalassa 5,3 prosenttia ja Keski-Karjalassa 1,9 prosenttia. Elokuun 2017 lopulla työttömien osuus työvoimasta oli Pohjois-Karjalassa 15,4 prosenttia.

Vaikka kansantalouden kasvu kiihtyi selvästi ja niin yritysten kuin kotitalouksienkin näkymät kohenivat, tämä myönteinen kehitys ei heijastunut Suomen mediapainonkehitykseen. Kantar TNS:n seurannassa olevissa medioissa mediamainonta väheni vuonna 2017 yhteensä 0,1 prosenttia edellisvuodesta. Painetuissa sanomalehdissä mediamainonnan määrän lasku jopa jyrkkenei vuonna 2017 selvästi edellisvuoden 4,4 prosentista peräti 10,6 prosentin pudotukseen. 4–7 kertaa viikossa ilmestyvissä sanomalehdissä mediamainonta väheni edellisvuoteen verrattuna 11,0 prosenttia, 1–3 kertaa viikossa ilmestyvissä sanomalehdissä 8,2 prosenttia ja kaupunkilehdissä 2,9 prosenttia. Verkkomainonnan sijaan lisääntyi 11,8 prosenttia vuonna 2017 edellisvuodesta koko maassa.

Medialiiton joulukuussa 2017 julkaiseman Mediatalouskatsauksen mukaan media-alan koko vuoden 2017 liikevaihdon lasku hidastui Suomessa 0,7 prosenttiin. Kustannustoiminta oli liiton ennusteen mukaan nollakasvussa, ja painoalan liikevaihto laski edellisvuodesta 4,6 prosenttia. Katsauksen mukaan kansantalouden elpyminen näyttäisi korkeintaan hidastaneen printin laskevaa markkinaa eikä perinteisen mediapainon kehitys ole vielä kääntynyt. Painoalan liikevaihdon Medialiitto ei ennakoivieläkään saavuttaneen pohjaansa. Kehitys on edelleen kaksijakoista: Kotimaan myynnin volyyymi kasvoi ja myynnin arvo säilyi edeltävään vuoteen nähden, mutta vientiliikevaihto laski rajusti. Heikkoa liikevaihtokehitystä selittävät myös laskevat hinnat, jotka ovat seurausta alan markkinakysyntään nähden suuresta tuotantokapasiteetista ja globaalista hintakehityksestä.

YHTEISKUNTA- JA YMPÄRISTÖVASTU

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin tavoitteena on turvata pitkäaikaiset toimintaedellytykset olemalla vastuuntuntoisia suhteissa yhteistyö-

kumppaneihimme, yhteiskuntaan ja ympäristöön. Toimintamme perusta on yhteiskunta- ja ympäristövastuullisuus.

Tavoitteenamme on henkilöstön, ympäristön ja talouden kannalta kestävä kehitys. Henkilöstömme koulutuksella varmistamme, että jokainen voi omalla toiminnallaan vähentää ympäristön kuormitusta.

Otamme kaikessa toiminnassamme huomioon myös terveys- ja turvallisuusnäkökohdat.

Konsernimme tulos ja vakavaraisuus mahdollistavat vastuullisen sitoutumisen henkilöstön hyvinvointiin ja toimintakulujen hoitamiseen. Merkittävä verojalanjälkemme edistää myös yhteiskunnallista hyvinvointia. Valinnoillamme voimme vaikuttaa työpaikkojen pysymiseen Suomessa.

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO -KONSERNIN TALOUDELLINEN KEHITYS 2017

Konsernin jatkuvien toimintojen liikevaihto oli tilikaudella 80,1 miljoonaa euroa, kun se edellisellä vuonna oli 77,5 miljoonaa euroa. Painotoimialan jatkuvien toimintojen kokonaisliikevaihto oli tilikaudella 60,8 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 57,3 miljoonaa euroa. Lehtitoimialan kokonaisliikevaihto oli tilikaudella 24,3 miljoonaa euroa (24,9 miljoonaa euroa vuotta aiemmin).

Konsernin liiketoiminnan muut tuotot olivat 1,3 miljoonaa euroa (9,6 miljoonaa). Vertailuvuonna liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti merkittävästi konsernin emoyhtiön Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n saama myyntivoitto tytäryhtiönsä Paperityö Oyj:n osakkeiden myynnistä.

Jatkuvien toimintojen tilikauden kulut konsernissa olivat 79,2 miljoonaa euroa (76,8 miljoonaa euroa). Materiaalit ja palvelut olivat 39,7 miljoonaa euroa, kun ne edellisellä vuonna olivat 37,7 miljoonaa euroa. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut olivat 21,7 miljoonaa euroa (22,1 miljoonaa euroa vuonna 2016). Tilikauden kuluihin sisältyvät poistot olivat 5,9 miljoonaa euroa (edellisellä vuonna poistot 6,3 miljoonaa euroa). Liiketoiminnan muut kulut olivat 11,9 miljoonaa euroa (10,8 miljoonaa euroa vuonna 2016).

Tilikauden jatkuvien toimintojen liikevoitto konsernissa oli 2,5 miljoonaa euroa eli 3,1 prosenttia liikevaihdosta. Viime vuoden vastaavan ajankohdan luvut olivat 10,5 miljoonaa euroa ja 13,5 prosenttia. Lehtitoimialan liikevoitto oli 2,5 miljoonaa euroa, edellisvuonna liikevoitto oli 2,2 miljoonaa euroa. Painotoimialan liikevoitto oli jatkuvien toimintojen osalta 0,2 miljoonaa euroa (vuotta aiemmin 0,3 miljoonaa euroa).

Konsernin laajan tuloslaskelman rivillä rahoitustuotot ja -kulut (netto) esitetään sekä arvopaperikaupan nettotulos että muut rahoituskulut. Tilikaudella 2017 jatkuvien toimintojen rahoitustuotot ja -kulut (netto) olivat yhteensä 2,7 miljoonaa euroa (2,3 miljoonaa euroa edellisenä vuonna). Arvopaperikaupan nettotulos oli koko tilikaudella 2,8 miljoonaa euroa voitollinen (2,8 miljoonaa euroa vuotta aiemmin). Voitollinen tulos johtui pääasiassa arvopaperikaupasta saaduista myyntivoitoista.

Tilikauden välittömät verot olivat 0,9 miljoonaa euroa (0,7 miljoonaa euroa).

Konsernin jatkuvien toimintojen tilikauden voitto oli 4,2 miljoonaa euroa. Vuotta aikaisemmin tulos oli 12,2 miljoonaa euroa. Vertailuvuonna lopetettujen toimintojen tilikauden voitto oli 0,2 miljoonaa euroa.

Tilikauden osakekohtainen tulos oli 0,34 euroa (0,99 euroa). Jatkuvien toimintojen osakekohtainen tulos oli 0,34 euroa (0,97 euroa). Lopetettujen toimintojen osakekohtainen tulos oli vuonna 2016 0,01 euroa.

Konsernin korollisen vieraan pääoman kokonaismäärä oli 12,4 miljoonaa euroa, edellisen vuoden vastaava luku oli 11,5 miljoonaa euroa. Taseen korottomien velkojen määrä ilman laskennallista verovelkaa oli 8,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 korottomia velkoja oli 9,1 miljoonaa euroa.

Konsernin sijoitetun pääoman tuotto laski 8,2 prosenttiin (edellisvuonna 18,3 prosenttia).

Konsernin bruttoinvestoinnit jatkuvien toimintojen osalta vuonna 2017 ennak-

komaksuineen olivat 2,4 miljoonaa euroa eli 3,0 prosenttia liikevaihdosta (1,4 miljoonaa euroa eli 1,9 prosenttia liikevaihdosta edellisenä vuonna).

Konsernin liiketoiminnan nettorahavirta oli 8,9 miljoonaa euroa (10,5 miljoonaa euroa edellisenä vuonna, josta lopetettujen toimintojen rahavirta oli 0,3 miljoonaa euroa).

Investointien rahavirta oli -2,0 miljoonaa euroa (9,5 miljoonaa euroa edellisenä vuonna). Vuonna 2016 investointien rahavirtaa kasvatti Paperityö Oy:n osakekannan myynnistä saatu 11 miljoonan euron kauppahinta.

Rahoituksen rahavirta oli -5,6 miljoonaa euroa (-20,6 miljoonaa euroa vuotta aiemmin).

Konsernin korollisen vieraan pääoman määrä oli tarkastelujakson lopussa 12,4 miljoonaa euroa, edellisen vuoden vastaava luku oli 11,5 miljoonaa euroa. Tilikaudella maksettiin osinkoja 6,3 miljoonaa euroa. Konsernin jatkuvien toimintojen rahavarat olivat tilikauden lopussa 5,0 miljoonaa euroa (3,7 miljoonaa euroa edellisenä vuonna). Konsernin omavaraisuusaste oli 69,6 prosenttia (edellisenä vuonna 70,8 prosenttia).

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen arvo oli katsauskauden lopussa 11,6 miljoonaa euroa, kun arvo edellisenä vuonna oli 10,9 miljoonaa euroa.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n omistusosuus Ilkka-Yhtymästä oli katsauskauden päättyessä

Rohkeasti uudistumalla menestytään.

yli 10 prosenttia (10,18 %) eli yhteensä 99 kpl Ilkka-Yhtymän I-sarjan osaketta ja 2 613 125 kpl II-sarjan osaketta. Osakkeiden kokonaishankintameno on 17,2 miljoonaa euroa ja markkina-arvo katsauskauden lopussa oli 8,7 miljoonaa euroa.

Konsernin jatkuvien toimintojen henkilöstömäärä oli katsauskaudella keskimäärin 397 henkilöä (407 henkilöä), joista osa-aikaisia oli keskimäärin 5 (3). Konsernin palveluksessa oli tilikauden lopussa 397 henkilöä (374 henkilöä vuotta aiemmin), joista osa-aikaisia 3 (4 vuotta aiemmin).

Konsernin jatkuvien toimintojen työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut olivat tilikaudella 21,7 miljoonaa euroa eli 27,1 prosenttia liikevaihdosta (vuotta aiemmin 22,1 miljoonaa euroa eli 28,5 prosenttia jatkuvien toimintojen liikevaihdosta).

VUODEN 2018 NÄKYMÄT

Lehti- ja painotoimialojen epävarmat näkymät vaikeuttavat merkittävästi kehityksen ennustamista. Samoin vuosia laskenut painoalan kokonaisvolyyymi vaikeuttaa graafisen alan kehityksen ennustamista. Sekä paino- että lehtitoimialan varovaiset kasvunäkymät vuodelle 2018 perustuvat oletukseen, että kansantuotteen kasvu heijastuu painotoimialalla kysynnän lisääntymisenä ja lehtitoimialalla mainosmarkkinoiden hitaana elpymisenä. Konsernin liikevaihdon odotetaan kasvavan hieman ja liikevoiton arvioidaan jatkuvien liiketoimintojen osalta pysyvän vähintään vuoden 2017 tasolla.

Arvopaperikauppa ja arvopaperisalkun arvon muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi konsernin tulokseen.

KIITOKSET

Kiitän asiakkaitamme, yhteistyökumppaneitamme ja osakkeenomistajiamme luottamuksesta sekä konsernin henkilöstöä hyvin tehdystä työstä.

Raimo Puustinen

toimitusjohtaja

Karjalaisen uudet teesit

Martin Luther uudisti kristinuskon 95 teesillään 500 vuotta sitten. Nyt pitää uudistaa satavuotias itsenäinen Suomi. Karjalainen keräsi maakunnallisilta ja valtakunnallisilta merkittävistä uudet 95 teesiä. Suomi 100-julavuoden kunniaksi laadimme itse vielä viisi lisää.

KARJALAINEN

Kiirehtikää joulustokkiamme

Liikkeet, tarjonta ja parhaimmista

STINA ENO
Joulustokkiamme on joulun ainoa paikka, jossa voit ostaa joulukoristeita, joulukortteja, joulukalenterin ja joulukalenterin.

ETNOMALLI
Koristeita, joulukortteja, joulukalenterin ja joulukalenterin.

LIKKEET
Liikkeet, tarjonta ja parhaimmista.

Laakkonen
Yhtiöt

Tämä messuosasto
on toteutettu
PunaMustan
suurkiva-
tuotannossa

LAJE
DIGI-
KÄSILÄMPEN
NIIN
TIEDÄT!

RJALAINEN

Laakkon

LEHTITOIMIALALLA ONNISTUNUT VUOSI

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n lehtitoimialan vuosi 2017 oli onnistunut, sillä alan murrosvaiheessa ja erittäin vaikeassa markkinatilanteessa lehtitoimiala kykeni parantamaan liikevoittoaan. Konsernin lehtitoimialan liikevaihto vuonna 2017 oli 24,2 miljoonaa euroa, kun se edellisvuonna oli 24,9 miljoonaa euroa. Koko lehtitoimialan liikevoitto sen sijaan nousi 2,5 miljoonaan euroon (10,4 prosenttiin) edellisvuoden 2,2 miljoonasta eurosta (8,8 prosentista).

Sanomalehti Karjalaisen liikevaihto vuonna 2017 oli 16,8 miljoonaa euroa, kun edeltävänä vuonna liikevaihto oli 17,5 miljoonaa euroa. Tehostamistoimien, kulusäästöjen sekä digitaalisille kasvualustoille laajentumisen ansiosta Karjalaisen liikevoitto

kuitenkin jopa hiveneren koheni edellisvuodesta ja säilyi noin 1,5 miljoonan euron tasolla.

Konsernin lehtitoimialan muiden yhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto nousi edellisvuoden 7,4 miljoonasta eurosta 7,5 miljoonaan euroon ja liikevoitto 700 000 eurosta (10,0 prosentista) noin miljoonaan euroon (13,9 prosenttiin). Tämänkin tuloskohenenemisen taustalla olivat kulusäästöt, joita koitui vuonna 2017 erityisesti kahden paikallislehden ilmestymispäivien vähentämisestä. Pogostan Sanomat ja Parikkalan-Rautjärven Sanomat muuttivat vuoden 2017 alusta alkaen kaksipäiväisistä kerran viikossa ilmestyviksi paikallislehdiksi. Tämä ei kuitenkaan tarkoittanut näiden lehtien sisältöjen vähentämistä.

Parhaiten tulostulokuntoaan paransivat konsernin tilattavista paikallislehdistä Pogostan Sanomat, Parikkalan-Rautjärven Sanomat ja Pielisjokiseutu

sekä ilmaiskaupunkilehti Karjalan Heili, mutta samalla konsernin lehtitoimialan jokainen yhtiö paransi tulostaan edellisvuodesta. Huhtikuun kuntavaalit toivat näiden lehtitoimialan tytäryhtiöiden ilmoitusliikevaihtoihin merkittävän lisän, mutta sitä enemmän niiden menestyksessä on kyse näiden yhtiöiden onnistuneista ratkaisuista vaikeassa kilpailutilanteessa, laajentumisessa digitaalisille markkinoille ja ennen muuta niiden lukijoita edelleen kiinnostavassa, laadukkaassa sisällössä.

PAINETTUIJEN LEHTIEN MEDIAMYyntI LASKUSSA

Kun aiemmin yli 2,5 prosentin bruttokansantuotteen kasvu merkitsi mediamainonnan ja myös sanomalehtimainonnan kasvua, ainakin vuoden 2017 perusteella tämä yhteys näyttää katkenneen. Vaikka Suomen bruttokansantuotteen kasvun arvioidaan olleen viime vuonna 3,1 prosenttia, Kantar TNS:n seurannassa olevissa medioissa mediamainonta väheni vuonna 2017 yhteensä 0,1 prosenttia edellisvuodesta.

Painetuissa sanomalehdissä mediamainonnan euromääräinen lasku jopa jyrkkeni edellisvuoden 4,4 prosentin laskusta vuonna 2017 peräti 10,6 prosentin pudotukseen. 4–7 kertaa viikossa ilmestyvissä sanomalehdissä mediamainonta väheni vuonna 2017 edellisvuodesta 11,0 prosenttia, 1–3 kertaa viikossa ilmestyvissä sanomalehdissä 8,2 prosenttia ja kaupunkilehdissä 2,9 prosenttia. Verkkomainonta sen sijaan lisääntyi 11,8 prosenttia vuonna 2017 edellisvuodesta koko maassa.

Karjalaisen mediamyynti väheni vuonna 2017 edellisvuodesta euromääräisesti 5,7 prosenttia eli selvästi vähemmän kuin keskimäärin suomalaisissa sanomalehdissä. Karjalaisen oma, paikallinen mediamyynti jopa kasvoi edellisvuodesta 1,8 prosenttia, mutta pudotus pääosin Kärkimedian kautta Karjalaiseen myytävässä valtakunnallisessa

mediamyynnissä oli niin suuri, että koko Karjalaisen mediamyynnin vuosimuutos jäi miinusmerkkiseksi. Myös Karjalainen kompensoi mediamyynnin menetyksiään painetussa tuotteessa digitaalisilla mainospalveluillaan: Painetun Karjalaisen mediamyynnin pudotus oli 7,2 prosenttia, kun taas Karjalaisen koko digitaalinen mediamyynti kasvoi 22,9 prosenttia edellisvuodesta. Karjalaisen vuoden 2017 mediamyynnin liikevaihdosta digitaalisen mediamyynnin osuus oli 6,1 prosenttia, kun se edeltävänä vuonna oli 4,7 prosenttia.

Lähes jokainen konsernin paikallislehti onnistui vuonna 2017 lisäämään ilmoitustulojaan edellisvuodesta. Näin tekivät myös ilmestymispäiviään vähentäneet Pogostan Sanomat ja Parikkalan-Rautjärven Sanomat. Liikevaihtoon ja

-voittoaan kasvatti edellisvuodesta merkittävästi myös Karjalan Heiliä kustantava Karelia Viestintä Oy, samoin kuin Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy, jonka liikevaihdosta noin 44 prosenttia kertyi konsernin sisäisestä ilmoitusvalmistuksesta.

LEVIKINLASKU TAITUI LOPPUVUONNA

Lehtitoimialalla tapahtunut murros näyttää vauhdittuneen vuonna 2017 myös kuluttajamarkkinoilla. Yhä useampi tyytyy seuraamaan pelkästään ilmaisia tai ilmaisiksi kokemiaan medioita, ja median käyttö hajaantuu lukuisiin ja alati lisääntyviin digitaalisiin kanaviin, merkittävässä määrin myös sosiaaliseen mediaan. Karjalainen ja muut tilattavat sanomalehdet ovat vähentäneet merkittävästi ilmaista sisältöään ja siirtäneet sitä digitaalisilla alustoilla maksumuurin taakse. Tällä digitaalisella tilaajasisällöllä sitoutetaan tilaajia ja tuotetaan heidän tilauksilleen lisäarvoa, kun osa sisällöstä sekä painetun lehden sisältö kokonaisuudessaan digitaalisen näköislehden myötä on luettavissa huomattavasti ennen painetun lehden jakamista tilaajatalouksiin ja jopa päivää tätä aikaisemmin.

Tilattavien sanomalehtien kokonaislevikkien lasku jyrkentyi edellisvuoteen verrattuna vuonna 2017. Myös Karjalaisen kokonaislevikki putosi 5,2 prosenttia edellisvuodesta. Tästä Karjalaisen 33 610 kappaleen kokonaislevikistä levikkikelpoisia yhdistelmätilauksia oli 32 362 kappaletta, pelkän digilehden levikkiä 1 233 kappaletta sekä pelkän painetun lehden levikkiä 115 kappaletta. Yhdistelmätilausten määrä väheni edellisvuodesta 6,3 prosenttia, mutta digitilausten määrä kasvoi 41,7 prosenttia. Karjalaisen kokonaistavoittavuusluku (KMT 2017) vuonna 2017 oli 153 000 kappaletta, kun se edellisvuonna (KMT 2016) oli 169 000 kappaletta.

Painetun Karjalaisen formaattimuutos tabloidiin maaliskuussa 2016 heikensi Karjalaisen kappalemääräisiä levikkilukuja vuonna 2017 vertailtaessa niitä

tähän edellisvuoteen, jolloin tabloidimuutoksella tehtiin voimakasta levikkimarkkinointia. Tilanne tasoittui selvästi loppuvuotta 2017 kohden, ja vuoden lopulla nähtiin jo enteitä levikinlaskun selvästä taitumisesta. Onnistuneet digitilaukampanjat antavat uskoa jopa Karjalaisen kokonaislevikin kääntämisestä uuteen nousuun.

Karjalaisen lehtimyyntitulot vähenivät vuonna 2017 edellisvuodesta 2,2 prosenttia. Painetun lehden lehtimyyntitulot vähenivät 3,0 prosenttia, ja digitilauksimyyntitulot lisääntyivät 17,6 prosenttia edellisvuodesta. Konsernin lehtitoimialan tilattavista paikallislehdistä muut paitsi ilmestymispäivään vähentäneet ja samalla tilaushintojaan alentaneet Pogostan Sanomat ja Parikkalan-Rautjärven Sanomat onnistuivat joko säilyttämään lehtimyyntitulonsa edellisvuoden tasolla tai hivenen lisäämään niitä. Parhaiten konsernin tilattavista lehdistä levikkiään onnistui pitämään Ylä-Karjala, paljolti onnistuneen ja kekseliään Kurjuus-kampanjansa ansiosta. Tämä kampanja sai alkunsa teemalehti Ilo-Karjalan saamasta yllättävästä valtakunnallisesta julkisuudesta.

PÄÄTOIMITTAJAVAIHDOS JA PALKINTOJA

Konsernin lehtitoimialan yhtiöissä otettiin vuonna 2017 merkittäviä edistysaskelia niiden digitaalisten tuotteiden kehittä-

misessä samalla, kun paikallislehdet uudistivat ja yhtenäistivät myös painettujen lehtiensä ulkoasuja.

Karjalainen lisäsi vuoden aikana digitaalista sisältötuotantoaan ja tarjosi digitaalisilla alustoillaan entistä enemmän tilaajasisältöä, joka on maksullista muille kuin lehden tilaajille. Tällä tavoin sekä tuodaan lisäarvoa lehden tilaajille että houkutellessa uusia digिताalaisia. Samoin digitaalisia ilmoitusmuotoja lisättiin ja kehitettiin vuoden aikana. Myös paikallislehtien verkkosivustoja uusittiin mahdollis-
tamaan maksumuuriratkaisuja.

Parikkalan-Rautjärven Sanomien päätoimittaja-toimitusjohtaja vaihtui vuonna 2017, kun tehtävässä 30 vuotta ollut **Raine Hämäläinen** jäi eläkkeelle ja hänen seuraajakseen nimitettiin 1.9. alkaen toimittaja, maatalous- ja metsätieteiden maisteri **Anssi Kempainen**.

Karjalainen menestyi useiden aiempien vuosien tapaan myös vuonna 2017 kansainvälisessä European Newspaper Award -sivudesignkilpailussa. Kilpailussa palkittiin yhteensä viisi Karja-

laisessa julkaistua sivua ja juttua sarjassa Sectional Front Pages. Karjalaisen ja muiden Väli-Suomen Media Oy:n sanomalehtien yhteinen sunnuntaisivusto Sunnuntaisuomalainen menestyi suomalais-medioista parhaiten tässä kilpailussa ja palkittiin yhteensä viidellä palkinnolla kahdeksasta eri sivusta. Lisäksi Sunnuntaisuomalainen voitti Sanomalehtien Liiton vuotuisessa journalismikilpailussa Paras sivu -kilpailun ja sai toisen palkinnon Paras juttu -kilpailussa.

Karjalan Heili sai niin ikään edellisen vuoden tapaan tunnustusta myös vuonna 2017, kun se valittiin Sanomalehtien Liiton kaupunkilehtikilpailun Lukijan valinta -kilpailun voittajaksi sekä Kotiseutuliiton järjestämässä kilpailussa vuoden parhaaksi kotiseutulehdeksi.

Pasi Koivumaa

toimialajohtaja, toimitusjohtaja / vastaava päätoimittaja

*Lähes jokainen konsernin
paikallislehti onnistui
vuonna 2017 lisäämään
ilmoitustulojaan
edellisvuodesta.*

PAINOTALO

HEINÄHULINAT- TAPAHTUMA

*syntyi Lieksan Lehden
ideoimana*

Laulua, tanssia, hevosajelua, heinäpaalien maalausta ja paljon ostettavaa käsitöistä ja leivonnaisista kirppistavaan. Tätä kaikkea, ja paljon muutakin, sisälsi Lieksan Lehden ideasta syntynyt uusi tapahtuma, Heinähulinat, Lieksan keskustaan heinäkuun 6. päivänä. Tapahtumaan osallistui lähes 70 näytteilleasettajaa.

Autoliikenteeltä osittain suljetulle pääkadulle tuodun tapahtuman tarkoituksena oli tuoda keskustaan torivilinää ja samalla tukea kivijalkakauppoja. Siinä onnistuttiin hyvin, sillä koko tapahtuman ajan – iltapäivästä iltaan Pielisentiellä velloi väkeä väliin tungokseen asti ja kauppa kävi hyvin. Menoa ja meininkiä ei haitannut edes kolea ja osin sateinenkin sää. Lieksan Lehden omalla kojulla myytiin lehden tilauksia ja järjestettiin sähkösavustinarpajaiset.

Heinähulinoitten ideana oli, ettei mitään ohjelmanumeroita sidota kellonaikoihin, vaan tapahtuma-alueella saattoi törmätä jos jonkinlaiseen menopeliin tai esitykseen. Lieksan Lehden palkkaamina alueella kiersi kaksi trubaduuria, jotka soittivat ja lauloivat serenadeja vastaantulijoille.

Heinähulinoitten käytännön toteutuksessa oli mukana Lieksan kaupunkikeskusyhdistys, ja se oli osa samalla viikolla järjestettyä Monola-viikkoa. Tapahtuma on tarkoitettu järjestää myös vuonna 2018 samaan aikaan eli heinäkuun ensimmäisen viikon torstaina.

Hulinaväki täytti Pielisientien
Lieksan Lehden ideoimassa uudessa
kesätapahtumassa.

Lieksan Lehden juttusarja

HERÄTTELI NÄKEMÄÄN LÄHITUOTANNON

TIÄLLÄ
TEHTY!

Kerttu Hirvonen kuvasi
Lieksan Laatuherkkujen
pashaa Lahdessa
Okeroisten
K-supermarketissa.

Vuoden 2017 alkupuoliskolla Lieksan Lehdessä toteutettu Tiällä tehty! -juttusarja herätteli lukijoita näkemään lähituotannon. Lukijoilta pyydettiin bongauksia lieksalaisvalmisteisista tuotteista, taideteoksista tai käsitöistä. Sarja saavutti suuren suosion. Muutamassa kuukaudessa lukijat tekivät reilut puolensataa bongauksia. Niitä julkaistiin lehdessä kuvineen ja selostuksineen helmi–elokuun aikana.

▲ Lahja Vennolan kuvaama Porokylän Leipomon gluteeniton Arinalimppu löytyi Helsingin Malmin Prismasta.

◀ Jonne Stenbacka löysi lieksalaisvalmisteiset Suomi Tyres Fat Freddie -nastarenkaat Velo & Oxygen -liikkeestä Vantaan Tammistosta.

Nightwish

NIGHTWISH

Nightwish
End Of An Era

Nightwish

Niina Kärkkäinen bongasi lieksalaisen Janne Pitkäsen Nightwish-levynkansitaidetta Berliinin Europa-Centerin levykaupassa.

PunaMustasta

TÄYDEN PALVELUN PAINOTALO

PunaMusta Oy:n liikevaihto vuonna 2017 oli 57,8 miljoonaa euroa, kun se edellisellä vuonna oli 57,3 miljoonaa euroa. Liikevaihto kasvoi sanomalehtituotannossa ja suurkuvatulostuksessa.

Yhtiön liikevoitto oli 0,1 miljoonaa euroa, kun se edellisellä vuonna oli 0,3 miljoonaa euroa. Poistot olivat 4,2 miljoonaa euroa, vuotta aiemmin 4,4 miljoonaa euroa. PunaMustan liiketoiminnan muut kulut olivat vuonna 2017 yhteensä 9,5 miljoonaa euroa ja edellisellä vuonna 9,4 miljoonaa euroa.

Vuoden 2017 bruttoinvestoinnit olivat 0,8 miljoonaa euroa ja edellisellä vuonna 0,6 miljoonaa euroa. PunaMustan henkilöstön määrä vuoden 2017 lopussa oli 219, kun se vuotta aiemmin oli 221 henkilöä.

Graafisen alan volyymit ja hintataso olivat edelleen laskussa vuonna 2017. Tilattavien aikakauslehtien kierrättäminen verotussyistä Norjan kautta jatkui edelleen ja aiheutti kilpailutilanteen vääristymistä. Tuotteita painetaan Baltian maissa ja Puolassa ja tuodaan sieltä Norjan kautta Suomeen. Tilanne muuttuu aikanaan, kun lehtien kierrätys Norjan kautta loppuu. Kokonaistilanne vaikutti siihen, että myös Suomessa oleva heatset-tuotannon väheni edelleen.

Vuoden 2017 myönteinen asia on PunaMustan sanomalehtituotannon ja suurkuvatulostuksen volyymien selvä kasvu.

PUNAMUSTA INVESTOI DIGITAALISEEN PAINAMISEEN

Suomen Yliopistopaino Oy:n koko osakekannan hankkiminen Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konserniin vuonna 2017 vahvisti PunaMustan osaamista digitaalisessa painamisessa. Vuoden 2017 lopussa tehtiin lisäksi päätös investoida Joensuuhun uuteen B2-formaatin digipainokoneeseen. Investoinnin arvo jälkikäsitteilylaitteineen oli noin kaksi miljoonaa euroa, ja laitteet asennetaan kevään 2018 aikana. Edellä mainittujen toimenpiteiden avulla voimme tarjota asiakkaillemme jälleen uusia mahdollisuuksia erityisesti personoidun suoramarkkinoinnin saralla, ja jatkossa tuotantoamme kehitetään muiden painotuotteiden, esimerkiksi personoidun pakkaustuotannon tarpeisiin.

Vuoden lopussa PunaMustassa käytiin yhteistoimintaneuvottelut, joiden tuloksena Nurmeksen tuotantotoiminta pienpainoliiketoiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen liittyen loppuu kevään 2018 aikana ja toiminta keskitetään pienpainamisen osalta Joensuun yksikköön.

KOKONAISRATKAISUJEN TARJOAMINEN ENSIARVOISEN TÄRKEÄÄ

Vahvana aikakauslehtipainajana tunnetun PunaMustan tuotesalkusta löytyvät tänä päivänä aikakaus- ja sanomalehtituotteet, arkki- ja digipainotuotteet, suurkuvat tuotteet, sähköiset julkaisut, taitto- ja suunnittelupalvelu, arkistojen digitointi, näyttöjärjestelmät, painotuotteiden tilausjärjestel-

mät sekä useita muita asiakkaan arkea helpottavia järjestelmiä. Laaja tuotevalikoima tuo uusia mahdollisuuksia erityisesti tapahtumien, myymälämarkkinoinnin ja suoramarkkinoinnin tarpeisiin.

Tarkastelemme kuluvan vuoden aikana toimipisteidemme erikoistumismahdollisuuksia, yhteistyötä ja palvelutarjontaa. Haluamme tehdä pienpainotuotteiden tilaamisen asiakkaille mahdollisimman helpoksi, minkä vuoksi verkkokaupparatkaisujen kehittäminen on yksi tärkeimmistä projektistämme. Samoin panostamme voimakkaasti graafiseen suunnitteluun ja sivunvalmistukseen asiakkaidemme tarpeiden mukaisesti. Rakennamme yhdessä palvelukonseptia, jota kuvaa erittäin laaja tuote- ja palveluvalikoima sekä tilaamisen helppous.

YMPÄRISTÖ- JA LAATUASIOIHIN PANOSTAMINEN MERKITTÄVÄÄ

PunaMusta Oy:ssä on sitouduttu noudattamaan ympäristölainsäädäntöä ja kestävän kehityksen periaatteita.

Yhtiön laatu- ja ympäristöasioita johdetaan ISO 9001- ja 14001-standardien vaatimusten mukaisesti. Teknisen ja toiminnallisen laadun perustana ovat asiakkaiden odotukset sekä lait ja asetukset, joten kehitämme jatkuvasti ympäristö- ja laatuasioita. Suuri osa asiakaskunnastamme on erittäin kiinnostuneita näistä asioista.

PunaMusta Oy:ssä arvioidaan säännöllisesti liiketoiminnan ympäristövaikutuksia, ja merkittävimmille ympäristövaikutuksille laaditaan vuosittain kehitysohjelmia.

Yhtiölle on myönnetty Joutsenmerkki eli Pohjoismaainen Ympäristömerkki, joka kertoo sitoutumisesta ympäristökuormituksen minimoimiseen. Ympäristömerkki kattaa sanoma- ja aikakauslehtien sekä mainospainotuotteiden tuotannon.

PunaMustalla on myös puun hallintaketjun sertifikaatti (CoC = Chain of Custody), joka oikeuttaa käyttämään kaikissa painotöissä PEFC-merkkiä. PEFC-merkityn tuotteen valmistamiseen käytetty puuraaka-aine on peräisin kestävällä periaatteella hoidetuista, sertifioituista metsistä. Suomen metsistä noin 85 prosenttia on sertifioituja mutta maailman metsistä vain noin 10 prosenttia. Viimeisim-

pänä lisänä PunaMustalla on Avainlippu-merkin käyttöoikeus; merkki kertoo, että tuote tai palvelu on tuotettu Suomessa ja työllistää Suomessa.

Vuoden 2017 lopulla yhtiössä käynnistettiin hiilijalanjälkilaskennan kehityshanke, jolloin yksittäisten painotuotteiden hiilijalanjälki voidaan laskea sertifioidulla ClimateCalc-meneteltyllä, ja tuote voidaan myös merkitä ClimateCalc-hiilijalanjälkilaskennan tiedoilla. Laskenta saadaan käyttöön vuoden 2018 alkupuoliskolla.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Alhainen hintataso ja vuosia laskenut graafisen alan kokonaisvolyymi tekevät toimintaympäristöstä edelleen vaikean. Lisäksi tilattavien lehtien kierrätys Norjan kautta tulee edelleen jatkumaan, mikä osaltaan vääristää kilpailuasetelmaa logistista syistä. Vuoden 2018 aikana lisätään yhteistyötä PunaMusta Oy:n ja Suomen Yliopistopaino Oy:n kesken. Myynnin tärkeä tehtävä alkaneena vuonna on nykyisten asiakassuhteiden laajentaminen kattamaan kasvanut tuote- ja palveluvalikoima.

Jari Avellan

toimialajohtaja, toimitusjohtaja

YHTEISTYÖ-
TARINA

MUUMIMAAILMA KÄVELI LUKKOIHIN

PunaMustan ja Abloyn yhteistyö on laajentunut yhä enenevässä määrin suurkuvatuotannon mahdollisuuksien mukaan.

Abloy ja Moomin Characters ovat luoneet viime vuonna uuden tuotepöytäryhmän, Muumi-riippulukot. Tuoteuutuuden lanseerauksessa auttoivat PunaMustan toteuttamat lukkojen tuotepakkaukset ja myymälämateriaalit.

Graafinen suunnittelija **Tiina Vääntinen** kertoo, että markkinointimateriaalin luominen oli kokonaisvaltainen projekti, joka toteutettiin tiiviissä yhteistyössä Abloyn, Ilmoitusvalmistuksen suunnittelijoiden ja PunaMustan suurkuvatuotannon kesken.

– Suunniteltuja myymälämateriaaleja ovat esimerkiksi lattiatarrat, myyntiteline ja pöytäryhmä. Myymälöihin tehtiin myös lukon mallisia mobileja, jotka voi ripustaa katosta roikkumaan, Vääntinen kuvailee.

Muumi-lukkojen myymälämateriaalit ovat nyt käytössä ympäri Suomea ja ulkomailla Japania myöten.

– Muumiprojektin jälkeen rakennesuunnittelua on tehty Abloyn kanssa enemmänkin, kertoo PunaMustan myyntipäällikkö **Heikki Hirvonen**.

Yhteistyötä PunaMusta on Abloyn kanssa tehnyt painotuotteiden osalta vuodesta 2012.

YKSILÖLLISET PAINATUS-MAHDOLLISUUDET KASVAVAT

Abloyn Muumi-lukot on yksi hyvä esimerkki isoista projekteista PunaMustalla. Laajat

kokonaisuudet on mahdollisia toteuttaa suurkuvatuotannossa, mutta pakkauksia tehdään myös arkkipainossa.

– PunaMustalle tulee keväällä digitaalinen arkkipainokone ja tulevan investoinnin myötä asiakas voi saada pakkaukset ja muut painotuotteet täysin personoituna, PunaMustan markkinointijohtaja **Juha Halonen** kertoo.

– Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että jokainen painamamme arkki voi olla erilainen. Kaikissa esitteissä voi olla vaikkapa erilainen kansi, teksti tai kuva, hän selventää.

▶ ABLOYN MOOMIN CHARACTERS -RIIPPULUKKOJEN PAKKAUKSET JA MYYMÄLÄRATKAISUT TOTEUTETTIIN PUNAMUSTALLA SUUNNITTELUSTA TOTEUTUKSEEN.

▶ PUNAMUSTAN SUURKUVATUOTANNOSSA ON MAHDOLLISTA TULOSTAA ERILAISIA RAKENTEITA SEKÄ MYYMÄLÄ- JA MESSUTUOTTEITA ERI MATERIAALEILLE.

▶ DIGITAALINEN ARKKIPAINOKONE MAHDOLLISTAA TUOTTEEN PERSONOINNIN, JOKAINEN PAINETTU ARKKI VOI OLLA ERILAINEN.

HENKILÖSTÖJOHTAMINEN

Sähköisten järjestelmien hyödyntämistä laajennettiin henkilöstöjohtamisessa ja henkilöstön omaehtoisen virkistytymisen tukemisessa.

Työsuhteen elinkaaren hallinta rekrytoinnista alkaen edellyttää osaamista ja tiedolla johtamista. Ajantasainen tiedonsaanti ja oikea-aikainen reagointi ovat esimiehelle välttämättömiä taitoja. Vuonna 2017 jalkautettiin konsernissa käyttöön HR-Master -järjestelmä, joka avustaa työntekijöitä, esimiehiä ja henkilöstöhallintoa työsuhdetta koskevien tietojen hallinnassa. Järjestelmä auttaa myös etäjohtamisen tilanteissa, jolloin esimies työskentelee pääsääntöisesti toisella paikkakunnalla.

VIRKISTYMISTÄ EPASSILLA

Konsernissa siirryttiin sähköiseen ePassi-palveluun, jossa konsernin vakituisille työntekijöille ladataan kaksi kertaa vuodessa saldoa käytettäväksi omaehtoisen virkistytymiseen ja hyvinvointiin. Helppokäyttöisellä ePassilla jokainen työntekijä voi valita itselleen parhaiten sopivan virkistytymismuodon. Ensimmäisenä vuonna ePassin otti käyttöön noin 85 % henkilöstöstä. Käytetystä edusta 58 % kohdentui sporttipassin monipuolisiin liikuntapalveluihin ja 42 % kohdentui kulttuuriin, kuten konsertteihin, elokuviin tai oopperaan.

HYVÄ ALKU KANTAA PITKÄLLE – PEREHDYTTÄMINEN PROSESSINA

Vuonna 2017 konsernipalveluissa suoritti opintoihin kuuluvan työharjoittelun kaksi tradenomi-opiskelijaa, kirjanpidon ja raportoinnin tiimissä sekä hr-toiminnoissa. Henkilöstöjohtamisen ja esimiestyön aihepiiriin kuuluva opinnäytetyö valmistui teemalla Hyvä alku kantaa pitkälle – perehdyttäminen prosessina ja se korosti ensivaikutelmaa ja ensimmäisen päivän merkitystä koko perehdyttämisen onnistumisessa. Uusi työntekijä halutaan saattaa kiinni mahdollisimman pian tuottavaan työhön ja työyhteisön toimintakulttuuriin. Tärkeää on kuitenkin muistaa

myös antaa tilaa uuden työntekijän omille näkemyksille. Esimiehellä ja työyhteisöllä tulee olla kykyä vastaanottaa palautetta ja valmiutta tarkastella omia toimintatapoja – tuore näkökulma, sitä kautta syntyvät uudet ideat saattavat johtaa toimintatapojen kehittymiseen ja koko yrityksen tehokkaampaan toimintaan.

TÄYDENNYSKOULUTUKSELLA TÄRKEÄ MERKITYS

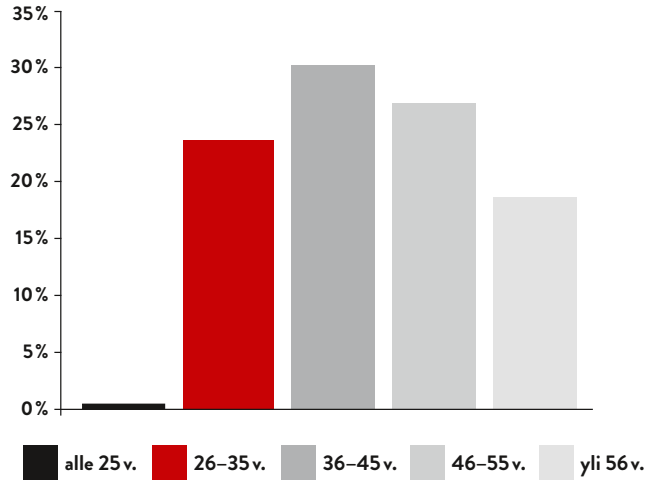
Arvostamme aktiivisia ja oma-aloitteisia työntekijöitä, jotka löytävät itse omaa ammattitaitoa tukevia täydennyskoulutusmahdollisuuksia. Yhdessä esimiehen kanssa räätälöity henkilökohtainen opintosuunnitelma lisää motivaatiota ja parantaa työssä viihtymistä. Päivittäisestä työturvallisuudesta huolehtiminen on kaikkien yhteinen asia ja turvallisuusasioiden tietoisuutta lisätään työturvallisuuskorttikoulutusten avulla. Työturvallisuuskeskuksen standardien mukainen kouluttaja löytyy omasta konsernistamme. Lisäksi henkilöstön ensiapuvalmiutta päivitetään vuosittain yhteistyössä työterveyshuollon kanssa.

ESIMIEHET TYÖHYVINVOINTIVIISAUTTA HANKKIMASSA

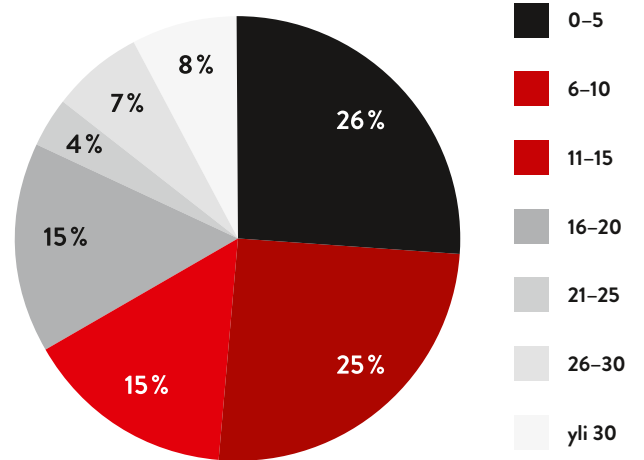
Vuosittaisessa esimiespäivässä syyskuussa saimme ojentaa todistukset suoritetusta Esimiespassi-valmennuskokonaisuudesta, jossa aiheet vaihtelivat johtamisen motivaatiosta digiviestintään, talouden tunnuslukujen tarkasteluun, työläinsäädäntöön ja monimuotoisuuden johtamiseen. Esimiehiltä kerätty palaute koulutuksista on ollut erittäin myönteistä ja toiveita on myös systemaattisen koulutuksen jatkuvuudelle.

Vuoden 2017 lopussa konsernimme esimiehistä noin kolmannes on naisia ja kaksi kolmannesta miehiä. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusnäkökulmat, kuten myös ikärakenne pyritään ottamaan mahdollisuuksien mukaan huomioon kaikissa rekrytoinneissa, myös esimiesten osalta. Parhaiten toimii työyhteisö, jossa on kaiken ikäisiä työntekijöitä, sopivassa suhteessa kokemusta ja ammattiosaamista sekä innokkuutta ja uusia ajatuksia.

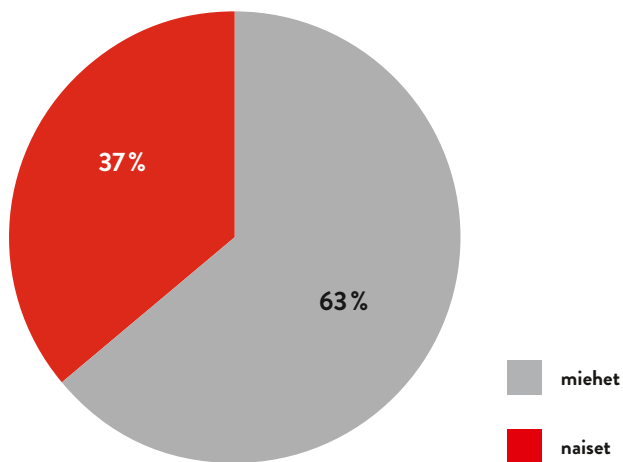
IKÄRAKENNE

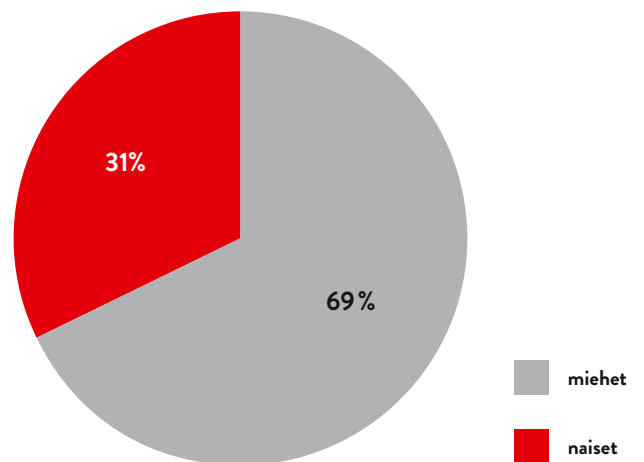
PALVELUSVUODET

SUKUPUOLIJAKAUMA (koko henkilöstö)

SUKUPUOLIJAKAUMA (esimiehet)

Laakkonen
Yhtiöt

P
KARJAL

KYTÄJÄ GOLF

Lukusali
24/7

55

The background is a solid red color with several overlapping, semi-transparent geometric shapes in a darker shade of red. These shapes include triangles and squares, some of which are rotated, creating a dynamic, abstract pattern. The shapes are positioned in the top-left and bottom-right corners, framing the central text.

KONSERNI LUKUINA 2017

Toimintakertomus

Tilikausi 1.1.–31.12.2017

KONSERNIN RAKENNE JA HALLINTO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin emoyhtiö on Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj. Emoyhtiö tarjoaa tytäryhtiöilleen hallinto-, tietohallinto- ja rahoituspalvelut, omistaa kiinteistöjä sekä harjoittaa arvopaperikauppaa.

Konserni jakautuu kahteen toimialaan eli toimintasegmenttiin. Konsernin lehtitoimialan muodostavat Karjalaista kustantava Sanomalehti Karjalainen Oy, paikallislehtiä kustantavat Keski-Karjalan Kustannus Oy, Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy ja Ylä-Karjala Oy sekä Karjalan Heili -kaupunkilehtiä kustantava Karelia Viestintä Oy. Lehtitoimialaan kuuluu myös Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy, joka valmistaa ilmoituksia sekä konsernin lehtiin että ulkopuolisille asiakkaille. Lehtitoimialaa johtaa Karjalaisen päätoimittaja Pasi Koivumaa.

Konsernin painotoimialaan kuuluu kirjapaino PunaMusta Oy ja tilikauden 2017 aikana hankittu Suomen Yliopistopaino Oy. Painotoimialaa johtaa PunaMusta Oy:n toimitusjohtaja Jari Avellan.

Sanomalehti Karjalainen Oy on osakkaana Väli-Suomen Media Oy:ssä 25 prosentin osuudella.

Yhtiön hallitukseen kuuluivat kertomusvuoden lopussa puheenjohtajana Reetta Laakkonen, varapuheenjohtajana Juha Mäkihonko ja varsinaisina jäseninä professori (emeritus) Paavo Pelkonen, Yrjö Laakkonen, Hannu Laakkonen ja Joonas Laakkonen.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n toimitusjohtajana toimii Raimo Puustinen.

Yhtiön tilintarkastajana toimi tilikauden aikana tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy, vastuullisena tilintarkastajana KHT Ulla Nykky.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan Suomen osakeyhtiölakia, yhtiön yhtiöjärjestyksestä, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä sekä Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n laatimaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia sekä Nasdaq Helsinki Oy:n sääntöjä ja ohjeita. Hallinnointikoodi löytyy yhtiön Internet-sivulta osoitteesta www.pkkoyj.com kohdasta Sijoittajatieto – Hallinnointiperiaatteet.

Yhtiö laatii erillisenä kertomuksena selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmästä (Corporate Governance Statement) sekä suosituksista poikkeamisesta, jotka julkaistaan yhtiön Internet-sivuilla osoitteesta www.pkkoyj.com kohdassa Sijoittajatieto – Hallinnointiperiaatteet.

OSAKKEET, KAUPANKÄYNTI JA VAIHTO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osake on listattuna Nasdaq Helsinki Oy:ssä. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj kuuluu Kulutuspalvelut-toimialaan ja on markkina-arvoltaan pieni yhtiö. Yhtiön kaupankäyntitunnus on PPK1V.

Yhtiön osakemäärä on 12 517 360 kpl ja osakepääoma on 1 052 634 euroa. Kaikilla osakkeilla on samanlainen oikeus osinkoon ja yhtiön varoihin. Osakkeen kaupankäyntikurssi tilikauden lopussa oli 8,18 euroa, osakekannan markkina-arvo tilikauden päätöskurssilla oli 102,4 miljoonaa euroa. Osakkeen vaihto tilikauden aikana oli 182 565 kappaletta eli noin 1,46 % osakemäärästä.

Valtiovarainministeriön asetuksessa arvopaperin liikkeeseenlaskijan säännöllisestä tiedonantovelvollisuudesta (1020/2012) 1 luvun 5 §:n 1 momentissa luetellut tiedot on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

KONSERNIN TALOUS

Konsernin jatkuvien toimintojen liikevaihto oli tilikaudella 80,1 miljoonaa euroa, kun se edellisenä vuonna oli 77,5 miljoonaa euroa.

Painotoimialan jatkuvien toimintojen kokonaisliikevaihto oli tilikaudella 60,8 miljoonaa euroa, kun se vuotta aiemmin oli 57,3 miljoonaa euroa. Lehtitoimialan kokonaisliikevaihto oli tilikaudella 24,3 miljoonaa euroa (24,9 miljoonaa euroa vuotta aiemmin).

Konsernin liiketoiminnan muut tuotot olivat 1,3 miljoonaa euroa (9,6 miljoonaa). Vertailuvuonna liiketoiminnan muita tuottoja kasvatti merkittävästi konsernin emoyhtiön Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n saama myyntivoitto tytäryhtiönsä Paperityö Oy:n osakkeiden myynnistä.

Jatkuvien toimintojen tilikauden kulut konsernissa olivat 79,2 miljoonaa euroa (76,8 miljoonaa euroa). Materiaalit ja palvelut olivat 39,7 miljoonaa euroa, kun ne edellisenä vuonna olivat 37,7 miljoonaa euroa. Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut olivat 21,7 miljoonaa euroa (22,1 miljoonaa euroa vuonna 2016). Tilikauden kuluihin sisältyvät poistot olivat 5,9 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna poistot 6,3 miljoonaa euroa). Liiketoiminnan muut kulut olivat 11,9 miljoonaa euroa (10,8 miljoonaa euroa vuonna 2016).

Tilikauden jatkuvien toimintojen liikevoitto konsernissa oli 2,5 miljoonaa euroa eli 3,1 prosenttia liikevaihdosta. Viime vuoden vastaavan ajankohdan luvut olivat 10,5 miljoonaa euroa ja 13,5 prosenttia. Lehtitoimialan liikevoitto oli 2,5 miljoonaa euroa, edellisvuonna liikevoitto oli 2,2 miljoonaa euroa. Painotoimialan liikevoitto oli jatkuvien toimintojen osalta 0,2 miljoonaa euroa (vuotta aiemmin 0,3 miljoonaa euroa).

Konsernin laajan tuloslaskelman rivillä rahoitustuotot ja -kulut (netto) esitetään sekä arvopaperikaupan nettotulos että muut rahoituskulut. Tilikaudella 2017 jatkuvien toimintojen rahoitustuotot ja -kulut (netto) olivat yhteensä 2,7 miljoonaa euroa (2,3 miljoonaa euroa edellisenä vuonna). Arvopaperikaupan nettotulos oli koko tilikaudella 2,8 miljoonaa euroa voitollinen (2,8 miljoonaa euroa vuotta aiemmin). Voitollinen tulos johtui pääasiassa arvopaperikaupasta saaduista myyntivoitoista.

Tilikauden välittömät verot olivat 0,9 miljoonaa euroa (0,7 miljoonaa euroa).

Konsernin jatkuvien toimintojen tilikauden voitto oli 4,2 miljoonaa euroa. Vuotta aikaisemmin tulos oli 12,2 miljoonaa euroa. Vertailuvuonna lopetettujen toimintojen tilikauden voitto oli 0,2 miljoonaa euroa.

Tilikauden osakekohtainen tulos oli 0,34 euroa (0,99 euroa). Jatkuvien toimintojen osakekohtainen tulos oli 0,34 euroa (0,97 euroa). Lopetettujen toimintojen osakekohtainen tulos oli vuonna 2016 0,01 euroa.

Konsernin korollisen vieraan pääoman kokonaismäärä oli 12,4 miljoonaa euroa, edellisen vuoden vastaava luku oli 11,5 miljoonaa euroa. Taseen korottomien velkojen määrä ilman laskennallista verovelkaa oli 8,7 miljoonaa euroa. Vuonna 2016 korottomia velkoja oli 9,1 miljoonaa euroa. Konsernin sijoitetun pääoman tuotto laski 8,2 prosenttiin (edellisvuonna 18,3 prosenttia).

TUNNUSLUVUT

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin tunnuslukuja kulu-neelta vuodelta sekä sitä edeltäneeltä kolmelta vuodelta

		Jatk. toim. 2017	Jatk. toim. 2016	Jatk. toim. 2015	*) 2014
Liikevaihto	Milj. €	80,1	77,5	85,5	96,4
Liikevoitto	Milj. €	2,5	10,5	4,6	6,7
Liikevoitto	%	3,1	13,5	5,4	6,9
Bruttoinvestoinnit	Milj. €	2,4	1,4	5,6	18,1
Oman pääoman tuotto	%	7,8	24,8	13,3	8,1
Sijoitetun pääoman tuotto	%	8,2	18,3	10,1	6,9
Omavaraisuusaste	%	69,6	70,8	49,1	48,0
Tulos/osake	€	0,34	0,99	0,50	0,27
Tulos/osake, jatkuvat toim.	€	0,34	0,97	0,44	
Tulos/osake, lopetetut toim.	€		0,01	0,06	
Henkilöstö keskimäärin		397	407	416	489
Henkilöstökulut	Milj. €	21,7	22,1	23,1	26,0

*) Vuoden 2014 tunnuslukuihin sisältyy vuonna 2016 lopetetut toiminnot

Valtiovarainministeriön asetuksen (1020/2012) 2 luvun 5 §:n 1 momentin osakekohtaiset tunnusluvut ja tunnuslukujen laskentakaavat on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

EMOYHTIÖ (FAS)

Emoyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n liikevaihto koostuu hallinto- ja tietohallintopalveluiden myynnistä konserniyhtiöille sekä arvopaperikaupasta. Liikevaihtoa kertyi tilikaudella 5,6 miljoonaa euroa, edellisvuonna

yhtiön liikevaihto oli 5,7 miljoonaa euroa. Arvopaperikaupan liikevaihto oli 3,8 miljoonaa euroa, edellisvuonna se oli 3,9 miljoonaa euroa. Liiketoiminnan muut tuotot olivat 2,7 miljoonaa euroa (2,8 miljoonaa euroa vuonna 2016). Liiketoiminnan muut tuotot ovat pääsääntöisesti emoyhtiön omistamista kiinteistöistä saatuja vuokratuottoja.

Arvopaperikaupan liikevoitto vuonna 2017 oli 3,1 miljoonaa euroa johtuen lähinnä arvopapereiden myynnistä. Vuotta aiemmin liikevoitto oli 3,5 miljoonaa euroa johtuen myös lähinnä arvopapereiden myynnistä. Liiketoiminnan tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja oli 3,3 miljoonaa euroa voitollinen, kun vuotta aiemmin vastaava luku oli 13,5 miljoonaa euroa voitollinen. Vertailuvuonna liiketoiminnan tulosta paransi merkittävästi Paperityö Oy:n osakekannan myynnistä kirjattu 9,0 miljoonan euron myyntivoitto.

Emoyhtiö sai konserniavustusta tytäryhtiöiltään vuonna 2017 yhteensä 2,5 miljoonaa euroa, edellisvuonna 2,2 miljoonaa.

Yhtiön arvopaperisalkun tasearvo vuoden 2017 lopussa oli 11,5 miljoonaa euroa, edellisvuonna 10,5 miljoonaa euroa. Yhtiön rahoitusasema on vakaa.

Emoyhtiön palveluksessa oli vuoden 2017 lopussa 20 henkilöä (vuoden 2016 lopussa 24).

PAINOTOIMIALA

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj osti 15.5.2017 paino- ja julkaisupalveluita tuottavan Suomen Yliopistopaino Oy:n koko osakekannan. Kaupalla tuetaan strategiaa kokonaispalveluiden tarjoamisesta asiakkaille. Hankinnan vaikutus konsernin liikevaihtoon oli 3,0 miljoonaa euroa. Vuonna 2018 Suomen Yliopistopainon odotetaan tuovan yhteensä noin 5,0 miljoonaa euroa liikevaihtoa ja tuloskehityksen odotetaan olevan positiivinen. Myös yhteistyötä konsernin muiden yhtiöiden kanssa lisätään, minkä odotetaan näkyvän positiivisesti painotoimialan tuloskehityksessä.

Painotoimialan ulkoinen liikevaihto oli 56,5 miljoonaa euroa, vuonna 2016 ulkoinen liikevaihto oli 53,2 miljoonaa euroa. Liikevoittoa kertyi tilikaudella 0,2 miljoonaa euroa (vuoden 2016 liikevoitto oli 0,3 miljoonaa euroa). Painotoimialan liikevoittoa pienensi paitsi kova hintakilpailu myös heatset-tuotannon myyntivolyyymien lasku kotimaassa.

Vuoden 2017 lopussa PunaMusta Oy teki päätöksen uuden digipainokoneen investoinnista. Investoinnin arvo jälkikäsitteilylaitteineen on noin kaksi miljoonaa euroa. Laitteet asennetaan kevään 2018 aikana Joensuun tuotantolaitokseen.

LEHTITOIMIALA

Kansantalouden kasvu kiihtyi Suomessa selvästi ja samalla niin yritysten kuin kotitalouksien näkymät kohenivat. Tämä myönteinen kehitys ei kuitenkaan heijastunut Suomen mediamarkkinoihin. Kantar TNS:n seurannassa olevissa medioissa mediamainonta väheni vuonna 2017 yhteensä 0,1 prosenttia edellisvuodesta. Painetuissa sanomalehdissä mediamainonnan lasku jopa jyrkkeni vuonna 2017 selvästi edellisvuoden 4,4 prosentista peräti 10,6 prosentin pudotukseen. Sen sijaan verkkomediamainonta jatkoi kasvuaan kasvun ollessa edellisvuodesta 11,8 prosenttia.

Konsernin lehtitoimialan ulkoinen liikevaihto ilmoitusmyynnin osalta oli 11,7 miljoonaa euroa ja se laski hieman edellisvuodesta (vuotta aiemmin 11,8 miljoonaa euroa). Myös konsernin lehtien tilausmyynti laski edellisen vuoden tasosta ollen 11,4 miljoonaa euroa (vuotta aiemmin 11,7 miljoonaa euroa).

Sanomalehti Karjalainen Oy:n kustantaman Karjalaisen levikki vuonna 2017 oli 33 610 kappaletta eli 1 825 kappaletta (-5,2 %) vähemmän kuin edellisvuonna. Tästä levikkikelpoisia yhdistelmätilauksia oli 32 262 kappaletta, pelkän digilehden levikkiä 1 233 kappaletta sekä pelkän painetun lehden levikkiä 115 kappaletta. Vuodesta 2016 alkaen Karjalaisen kaikkiin tilausmuotoihin on sisällytetty myös digitilaus.

Painetun Karjalaisen formaatti muutettiin 15.3.2016 tabloidiin, mikä osin selittää paikallisten mediamarkkinoiden elpymistä. Vastaavasti tämä edellisvuoden muutos ja siihen liittynyt voimakas levikkimarkkinointi heikensivät Karjalaisen kappalemääräisiä levikkilukuja vuonna 2017 vertailtaessa niitä vuoteen 2016.

Lehtitoimialan ulkoinen liikevaihto oli 23,5 miljoonaa euroa (24,2 miljoonaa euroa vuonna 2016). Liikevoitto kasvoi 2,5 miljoonaan euroon (edellisenä vuonna 2,2 miljoonaa euroa).

Lehtitoimialalla ei vuoden 2017 aikana tehty merkittäviä investointeja.

INVESTOINNIT

Konsernin bruttoinvestoinnit jatkuvien toimintojen osalta vuonna 2017 ennakkomaksuineen olivat 2,4 miljoonaa euroa eli 3,0 prosenttia liikevaihdosta (1,4 miljoonaa euroa eli 1,9 prosenttia liikevaihdosta edellisenä vuonna).

RAHOITUS

Konsernin liiketoiminnan nettorahavirta oli 8,9 miljoonaa euroa (10,5 miljoonaa euroa edellisenä vuonna, josta lopetettujen toimintojen rahavirta oli 0,3 miljoonaa euroa).

Investointien rahavirta oli -2,0 miljoonaa euroa (9,5 miljoonaa euroa edellisenä vuonna). Vuonna 2016 investointien rahavirtaa kasvatti Paperityö Oy:n osakekannan myynnistä saatu 11 miljoonan euron kauppahinta.

Rahoituksen rahavirta oli -5,6 miljoonaa euroa (-20,6 miljoonaa euroa vuotta aiemmin).

Konsernin korollisen vieraan pääoman määrä oli tarkastelujakson lopussa 12,4 miljoonaa euroa, edellisen vuoden vastaava luku oli 11,5 miljoonaa euroa. Tilikaudella maksettiin osinkoja 6,3 miljoonaa euroa. Konsernin jatkuvien toimintojen rahavarat olivat tilikauden lopussa 5,0 miljoonaa euroa (3,7 miljoonaa euroa edellisenä vuonna). Konsernin omavaraisuusaste oli 69,6 prosenttia (edellisenä vuonna 70,8 prosenttia).

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen arvo oli katsauskauden lopussa 11,6 miljoonaa euroa, kun arvo edellisenä vuonna oli 10,9 miljoonaa euroa.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n omistusosuus Ilkka-Yhtymästä oli katsauskauden päättyessä yli 10 prosenttia (10,18 %) eli yhteensä 99 kpl Ilkka-Yhtymän I-sarjan osaketta ja 2 613 125 kpl II-sarjan osaketta. Osakkeiden kokonaishankintameno on 17,2 miljoonaa euroa ja markkina-arvo katsauskauden lopussa oli 8,7 miljoonaa euroa.

HENKILÖSTÖ

Konsernin jatkuvien toimintojen henkilöstömäärä oli katsauskaudella keskimäärin 397 henkilöä (407 henkilöä), joista osa-aikaisia oli keskimäärin 5 (3). Konsernin palveluksessa oli tilikauden lopussa 397 henkilöä (374 henkilöä vuotta aiemmin), joista osa-aikaisia 3 (4 vuotta aiemmin).

Konsernin jatkuvien toimintojen työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut olivat tilikaudella 21,7 miljoonaa euroa eli 27,1 prosenttia liikevaihdosta (vuotta aiemmin 22,1 miljoonaa euroa eli 28,5 prosenttia jatkuvien toimintojen liikevaihdosta).

RISKIT JA EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Painotoimialalla merkittävimmät riskit liittyvät painotuotteiden kysyntään ja niiden hintatasoon sekä toimialan ylikapasiteettiin. Toimialan pitkittynyt sopeutuminen alhaiseen kysyntään estää markkinoiden tervehtymistä. Vientiin liittyvistä riskeistä suurimmat ovat valuuttakurssimuutokset.

Venäjän epävarma tilanne, Venäjään kohdistuvat pakotteet ja heikko rupla vaikeuttavat edelleen vientimahdollisuuksia.

Lehtitoimialalla mediamyynnin kehityksellä on merkittävä vaikutus tulokseen. Lähiajan riski on kansantalouden kasvun heikentynyt yhteys mediamarkkinoiden kehitykseen. Vuoden 2017 huomattavakaan talouskasvu ei näkynyt mediamarkkinoiden elpymisenä. Mainonnan siirtyminen painetuista sanomalehdistä kilpaileville digitaalisille alustoille on kiihtynyt, mikä on merkittävä riski. Merkittäviä epävarmuustekijöitä ovat myös kuluttajien mediankäyttötottumusten muutos sekä painettujen sanomalehtien jakelun laadun huonontuminen.

Kirjapainokonsernin lehtitoimialalla toimivat yhtiöt ostavat painotyön PunaMusta Oy:ltä. Painamisen laadulla ja varmuudella on merkittävä vaikutus niiden lehtimyyni- ja ilmoitusmyyntituloihin.

Suurin osa konsernin lyhytaikaisista saamisista on euroissa. Konsernilla on käytössä luottopolitiikka luottoriskin minimoimiseksi.

Arvopaperikauppa ja arvopaperisalkun arvon muutokset voivat vaikuttaa emoyhtiön ja konsernin tulokseen merkittävästi. Konserni altistuu euribor-sidonnaisten markkinakorkojen muutoksesta johtuvalle korkoriskille. Riskeistä ja niihin varautumisesta on kerrottu tarkemmin tilinpäätöksen liitetiedoissa.

YMPÄRISTÖ- JA YHTEISKUNTAVASTUUS

Konsernissa on sitouduttu noudattamaan ympäristölainsäädäntöä ja kestäväen kehityksen periaatteita. Tämä tarkoittaa mm. paperien ja leikkuujätteen toimittamista hyötykäyttöön ja kierrätykseen.

PunaMusta Oy:n laatu- ja ympäristöasioita johdetaan ISO 9001- ja 14001- standardien vaatimusten mukaisesti. Tekniikan ja toiminnallisen laadun perustana ovat asiakkaiden odotukset sekä lait ja asetukset, joten ympäristö- ja laatuasioiden kehitys on jatkuvaa. Yhtiöissä arvioidaan säännöllisesti liiketoiminnan ympäristövaikutuksia ja merkittävimmille ympäristövaikutuksille laaditaan vuosittain kehitysohjelmiä.

PunaMusta Oy:lle on myönnetty Joutsenmerkki eli Pohjoismainen Ympäristömerkki, joka kertoo sitoutumisesta ympäristökuormituksen minimoimiseen. Ympäristömerkki kattaa sanoma- ja aikakauslehtien sekä mainospainotuotteiden tuotannon. PunaMustalla on myös puun hallintaketjun sertifikaatti (CoC = Chain of Custody), joka oikeuttaa käyttämään painotöissä PEFC-merkkiä. Lisäksi PunaMustalla

on käyttöoikeus Avainlippu-merkkiin, joka kertoo, että tuote tai palvelu on tuotettu Suomessa ja työllistää Suomessa.

TILIKAUDEN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut sellaisia lii- ketapahtumia, joilla olisi olennaista vaikutusta konsernin tuloslaskelmaan tai taseeseen.

NÄKYMÄT VUODELLE 2018

Lehti- ja painotoimialojen epävarmat näkymät vaikeuttavat merkittävästi kehityksen ennustamista. Samoin vuosia las- kenut painoalan kokonaisvolyymi vaikeuttaa graafisen alan kehityksen ennustamista. Sekä paino- että lehtitoimialan varovaiset kasvunäkymät vuodelle 2018 perustuvat oletuk- seen, että kansantuotteen kasvu heijastuu painotoimialalla

kysynnän lisääntymisenä ja lehtitoimialalla mainosmarkki- noiden hitaana elpymisenä. Konsernin liikevaihdon odote- taan kasvavan hieman ja liikevoiton arvioidaan jatkuvien lii- ketoimintojen osalta pysyvän vähintään vuoden 2017 tasolla.

Arvopaperikauppa ja arvopaperisalkun arvon muutokset voivat vaikuttaa merkittävästi konsernin tulokseen.

VOITONJAKO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallitus esittää yhtiöko- koukselle jaettavaksi osinkoa 0,40 euroa osakkeelle, yhteensä noin 5,0 miljoonaa euroa. Lisäksi hallituksen käyttöön vara- taan 100 000 euroa. Konsernin taloudellisessa asemassa ei ole tapahtunut tilikauden päättymisen jälkeen oleellisia muutoksia.

Segmentti-informaatio

Toimintasegmenttien tilinpäätösluvut (1 000 000 euroa) olivat seuraavat:

TOIMINTASEGMENTIT 2017 – Tulostiedot						
	Lehti- toimiala	Paino- toimiala	Lopetetut toiminnot	Muut toiminnot	Konserni- erät	Konserni jatkuvat
Myynti konsernin ulkopuolelle						
Tavaramyynti	23,5					23,5
Palveluiden myynti		56,5				56,5
Myynti konsernin ulkopuolelle yhteensä	23,5	56,5				80,1
Konsernin sisäinen myynti	0,8	4,3		1,8	-6,9	0,0
Liikevaihto yhteensä	24,3	60,8		1,8	-6,9	80,1
Liikevoitto	2,5	0,2		-0,3		2,5
Rahoitustuotot ja -kulut				2,7		2,7
Voitto ennen tuloveroja						5,2

TOIMINTASEGMENTIT 2016 – Tulostiedot						
	Lehti- toimiala	Paino- toimiala	Lopetetut toiminnot	Muut toiminnot	Konserni- erät	Konserni jatkuvat
Myynti konsernin ulkopuolelle						
Tavaramyynti	24,2					24,2
Palveluiden myynti		53,2	4,0	0,1		53,3
Myynti konsernin ulkopuolelle yhteensä	24,2	53,2	4,0	0,1		77,5
Konsernin sisäinen myynti	0,7	4,1	0,0	1,8	-6,6	0,0
Liikevaihto yhteensä	24,9	57,3	4,0	1,9	-6,6	77,5
Liikevoitto	2,2	0,3	0,2	8,0		10,5
Rahoitustuotot ja -kulut			0,0	2,3		2,3
Voitto ennen tuloveroja						12,8

Konsernin laaja tuloslaskelma (IFRS)

(1 000 euroa)	Liitetieto	2017	2016
Jatkuvat toiminnot			
LIIKEVAIHTO	1	80 069	77 453
Liiketoiminnan muut tuotot	3	1 342	9 567
Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden varastojen muutos		7	-77
Valmistus omaan käyttöön		313	366
Materiaalit ja palvelut		-39 653	-37 659
Työsuhde-etuuksista aiheutuvat kulut	6	-21 718	-22 051
Poistot ja arvonalentumiset	5	-5 947	-6 294
Liiketoiminnan muut kulut	4	-11 923	-10 819
LIIKEVOITTO	1	2 491	10 487
Rahoitustuotot ja -kulut (netto)	7	2 675	2 338
VOITTO ENNEN VEROJA, jatkuvat toiminnot		5 166	12 826
Tuloverot, jatkuvat toiminnot	8	-942	-664
TILIKAUDEN VOITTO, jatkuvat toiminnot		4 224	12 161
TILIKAUDEN VOITTO, lopetetut toiminnot	2		186
TILIKAUDEN TULOS YHTEENSÄ		4 224	12 347
Muut laajan tuloksen erät			
Erät, jotka saatetaan myöhemmin siirtää tulosvaikutteiseksi			
Myytävissä olevat sijoitukset	13		
Laskennallisen verovelan/-saamisen osuus edellisestä			
TILIKAUDEN LAAJA TULOS, jatkuvat toiminnot		4 224	12 161
TILIKAUDEN LAAJA TULOS, lopetetut toiminnot			186
TILIKAUDEN LAAJA TULOS YHTEENSÄ		4 224	12 347
Tilikauden voiton jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		4 226	12 346
Määräysvallattomille omistajille		-2	1
Tilikauden laajan tuloksen jakautuminen			
Emoyhtiön omistajille		4 226	12 160
Määräysvallattomille omistajille		-2	1
Emoyhtiön omistajille kuuluvasta voitosta laskettu osakekohtainen tulos			
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR)	9	0,34	0,99
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR), jatkuvat toiminnot		0,34	0,97
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR), lopetetut toiminnot			0,01

Konsernilla ei ole laimentavia kantaosakkeiden määrää lisääviä osaketekijöitä.

Konsernitase (IFRS)

(1 000 euroa)	Liitetieto	2017	2016
Jatkuvat toiminnot			
Pitkäaikaiset varat			
Aineelliset hyödykkeet	11	47 433	52 035
Muut aineettomat hyödykkeet	10	855	361
Sijoituskiinteistöt	11	99	118
Osuudet osakkuusyrietyksissä	12	23	23
Myytavissä olevat sijoitukset	13	438	438
Saamiset	16	303	303
Pitkäaikaiset varat yhteensä		49 151	53 278
Lyhytaikaiset varat			
Vaihto-omaisuus	15	2 826	2 539
Myyntisaamiset	16	7 192	6 537
Muut saamiset	16	1 455	2 038
Käypään arvoon tulosvaikuttaisesti kirjattavat rahoitusvarat	17	11 613	10 900
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	16	127	2
Rahavarat	18	5 006	3 670
Lyhytaikaiset varat yhteensä		28 219	25 685
VARAT YHTEENSÄ		77 371	78 963

Oma pääoma ja velat

(1 000 euroa)	Liitetieto	2017	2016
Oma pääoma			
Osakepääoma	19	1 053	1 053
Ylikurssirahasto	19	7 668	7 668
Käyvän arvon rahasto			
Kertyneet voittovarot		43 789	45 817
Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma yhteensä		52 510	54 537
Määräysvallattomien omistajien osuus		294	307
Oma pääoma yhteensä		52 804	54 844
Pitkäaikaiset velat			
Laskennalliset verovelat	14	3 414	3 515
Pitkäaikaiset korolliset velat	20	3 596	5 054
Pitkäaikaiset velat yhteensä		7 010	8 569
Lyhytaikaiset velat			
Ostovelat	21	2 997	2 767
Muut lyhytaikaiset velat	21	5 751	6 312
Lyhytaikaiset korolliset velat	20	8 808	6 471
Lyhytaikaiset velat yhteensä		17 557	15 550
OMA PÄÄOMA JA VELAT YHTEENSÄ		77 371	78 963

Konsernin rahavirtalaskelma

(1 000 euroa)

Jatkuvat toiminnot	2017	2016
Liiketoiminnan rahavirrat		
Tilikauden voitto	4 224	12 119
Oikaisut:		
Liiketoimet joihin ei liity maksutapahtumaa		
Poistot	5 947	6 294
Arvopaperivaraston arvonmuutos	-2 038	-1 938
Laskennallisen verovelan muutos	-133	-343
Korkokulut ja muut rahoituskulut	220	502
Korkotuotot	-57	-73
Arvopaperien myyntivoitot	-215	-292
Osinkotuotot	-585	-538
Verot	1 075	1 050
Muut muutokset		-8 545
Käyttöpääoman muutokset:		
Myyntisaamisten ja muiden saamisten muutos	600	-1 399
Vaihto-omaisuuden muutos	66	-317
Ostovelkojen ja muiden velkojen muutos	-428	176
Maksetut korot	-221	-316
Saadut korot liiketoiminnasta	51	116
Osinkotulot ja pääomanpalautukset	585	538
Arvopaperien myynti	3 206	3 321
Arvopaperiostot	-1 667	
Maksetut verot	-1 691	-192
Liiketoiminnan nettorahavirta lopetetut toiminnot		296
Liiketoiminnan nettorahavirta	8 941	10 458
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin hyödykkeisiin	-1 149	-1 437
Tytäryrityksen hankinta vähennettynä hankintahetken rahavaroilla	-897	
Investoinnit aineettomiin hyödykkeisiin		
Hankitut osakkeet		
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden myynnit		35
Tytäryhtiön myynti		11 000
Myönnetyt pääomalinat		
Investointien rahavirta lopetetut toiminnot		-66
Investointien rahavirta	-2 045	9 531

Rahoituksen rahavirta		
Lainojen nostot	21 400	28 500
Lainojen takaisinmaksut	-20 691	-46 845
Maksetut osingot	-6 269	-3 785
Lainasaamisten takaisinmaksut		1 499
Rahoituksen rahavirta lopetetut toiminnot		
Rahoituksen rahavirta	-5 560	-20 631
Rahavarojen muutos lisäys (+) / vähennys (-)	1 336	-641
Rahavarat tilikauden alussa lopetetut toiminnot		438
Rahavarat tilikauden alussa jatkuvat toiminnot	3 670	3 873
Rahavarat tilikauden lopussa lopetetut toiminnot		
Rahavarat tilikauden lopussa jatkuvat toiminnot	5 006	3 670

Lopetettujen toimintojen rahavirrat esitetään liitetiedossa 2.

Rahoitukseen liittyvien velkojen täsmäytyslaskelma

(1 000 euroa)	Lainat vuoden kuluessa	Lainat yli vuoden kuluttua	Yhteensä
Rahoitusvelat 1.1.2017	6 471	5 054	11 525
Rahavirrat	2 317	-1 608	709
Hankinnat	20	150	170
Rahoitusvelat 31.12.2017	8 808	3 596	12 404
Rahoitusvelat 1.1.2016	19 170	10 700	29 870
Rahavirrat	-12 699	-5 646	-18 345
Rahoitusvelat 31.12.2016	6 471	5 054	11 525

Laskelma konsernin oman pääoman muutoksista

(1 000 euroa)	Osakepää- oma	Ylikurssi- rahasto	Käyvän arvon rahasto	Kertyneet voittovarot	Emoyhtiön osakkeen- omistajille kuuluva oma pääoma	Määräysval- lattomien omistajien osuus	Yhteensä
Oma pääoma IFRS 1.1.2017	1 053	7 668	0	45 817	54 537	307	54 844
Laaja tulos							
Tilikauden tulos				4 226	4 226	-2	4 224
Myytavissä olevat rahoitusvarat							
Tilikauden laaja tulos yhteensä			0	4 226	4 226	-2	4 224
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osingonjako				-6 259	-6 259	-10	-6 269
Muut muutokset				5	5	0	5
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä				-6 253	-6 253	-10	-6 264
Oma pääoma IFRS 31.12.2017	1 053	7 668	0	43 789	52 510	294	52 804
Oma pääoma IFRS 1.1.2016	1 053	7 668	0	37 171	45 950	346	46 296
Laaja tulos							
Tilikauden tulos				12 346	12 346	1	12 347
Myytavissä olevat rahoitusvarat			-59		-59		-59
Tilikauden laaja tulos yhteensä			-59	12 346	12 287	1	12 288
Liiketoimet omistajien kanssa							
Osingonjako				-3 755	-3 755	-40	-3 795
Muut muutokset				55	55	0	55
Liiketoimet omistajien kanssa yhteensä				-3 700	-3 700	-40	-3 740
Oma pääoma IFRS 31.12.2016	1 053	7 668	0	45 817	54 537	307	54 844

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin tilinpäätös on laadittu kansainvälisen tilinpäätöskäytännön (International Financial Reporting Standards, IFRS) mukaisesti soveltaen standardeja, jotka on hyväksytty EU:ssa ja jotka ovat voimassa tilinpäätöksen laatimishetkellä 31.12.2017. Konsernitilinpäätöksen tiedot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin lukuunottamatta käypään arvoon tulosvaiikutteisesti kirjattavia rahoitusvaroja ja -velkoja sekä myytävissä olevia sijoituksia, jotka on arvostettu käypään arvoon.

Tilinpäätöstä laadittaessa yhtiön johto on joutunut tekemään tulevaisuutta koskevia arvioita ja oletuksia, jotka vaikuttavat tilinpäätöksessä esitettyihin eriin. Toteumat voivat poiketa näistä arvioista. Lisäksi joudutaan käyttämään harkintaa tilinpäätöksen laatimisperiaatteita sovellettaessa. Konsernissa keskeinen tulevaisuutta koskeva oletus ja sellainen tilinpäätöspäivän arvioihin liittyvä keskeinen epävarmuustekijä, joka voisi aiheuttaa riskin varojen ja velkojen kirjanpitoarvojen muuttumisesta seuraavan tilikauden aikana on arvonalentumistarkastelu. Rahavirtaa tuottavan yksikön kerrytettävissä oleva rahamäärä on määritelty käyttöarvoon perustuen. Näiden laskelmien laatiminen edellyttää arvioiden käyttämistä.

KONSERNITILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Konsernitilinpäätös sisältää Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n ja kaikki sen suoraan tai välillisesti omistamat yritykset, joissa konsernilla on määräysvalta. Määräysvalta syntyy, kun konserni omistaa yli puolet yrityksen äänivallasta tai sillä on oikeus määrätä yrityksen talouden ja liiketoiminnan periaatteista. Keskinäinen osakkeenomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmällä. Tytäryhtiöiden hankinnasta syntyneen liikearvon käsittelyä kuvataan kohdassa ”Liikearvo ja muut aineettomat hyödykkeet”. Hankitut tytäryhtiöt yhdistellään konsernitilinpäätökseen siitä hetkestä, kun konserni on saanut määräysvallan ja luovutetut tytäryritykset siihen saakka, jolloin määräysvalta lakkaa. Kaikki kon-

sernin sisäiset liiketapahtumat, saamiset ja velat, voitonjako ja realisoitumattomat sisäiset katteet eliminoidaan konsernitilinpäätöstä laadittaessa. Konsernin tilikauden voitto jaetaan emoyhtiön osakkeenomistajille ja määräysvallattomille omistajille kuuluviin osuuksiin. Määräysvallattomille omistajille kuuluva oman pääoman osuus sisältyy konsernin omaan pääomaan ja se eritellään oman pääoman muutoslaskelmassa.

Osakkuusyrietykset, joista konserni omistaa yleensä 20 -50 % äänivallasta tai joissa konsernilla on huomattava vaikutusvalta, yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmää käyttäen. Jos konsernin osuus osakkuusyrietyksen tappioista ylittää kirjanpitoarvon, ei niitä yhdistellä, ellei konserni ole sitoutunut osakkuusyrietyksen velvoitteiden täyttämiseen.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin muodostavat 31.12.2017 emoyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj, ja sen tytäryhtiöt Sanomalehti Karjalainen Oy, PunaMusta Oy, Suomen Yliopistopaino Oy, Karelia Viestintä Oy, Keski-Karjalan Kustannus Oy, Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy, Ylä-Karjala Oy ja Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy. Väli-Suomen Media Oy, josta konsernin omistusosuus on 25 prosenttia, on jätetty yhdistelemättä konsernitilinpäätökseen, koska sillä ei ole oleellista vaikutusta konsernin taloudelliseen asemaan.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Konsernitilinpäätös on esitetty euroina, joka on konsernin toiminta- ja esittämisvaluutta.

Ulkomaanrahan määräiset erät kirjataan euroiksi tapahtumapäivän kurssiin. Tilinpäätöspäivänä avoimena olevat ulkomaanrahan määräiset monetaariset saamiset ja velat on arvostettu käyttäen tilinpäätöspäivän kurssseja. Ei-monetaariset erät on arvostettu tapahtumapäivän kurssiin. Ulkomaanrahan määräisten erien muuntamisesta syntyneet voitot ja tappiot on merkitty tuloslaskelmaan. Liiketoiminnan

kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät vastaaviin eriin liikevoiton yläpuolelle. Valuuttamääräisten velkojen ja saamisten kurssivoitot ja -tappiot sisältyvät rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

AINEELLISET HYÖDYKKEET

Maa-alueista ei kirjata poistoja. Hyödykkeiden taloudellista vaikutusaikaa tarkastetaan jokaisessa tilinpäätöksessä ja tarvittaessa oikaistaan kuvastamaan taloudellisen hyödyn odotuksissa tapahtuvia muutoksia.

Arvioidut taloudelliset vaikutusajat ovat seuraavat:

Rakennukset	40 vuotta
Rakennusten irtaimet ainesosat	10 vuotta
Väestönsuojat	15 vuotta
Sanomalehtirotaatio	20 vuotta
Painon ja postituksen	5-20 vuotta
Muut koneet ja kalusto	5-10 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Muut aineelliset hyödykkeet	5-10 vuotta

Hyödykkeistä tehdään tasapoistot arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa. Korjaus- ja ylläpitomenot kirjataan tilikauden kuluksi. Perusparannusinvestoinnit aktivoidaan, mikäli ne tuottavat vastaista taloudellista hyötyä. Aineellisten hyödykkeiden luovutuksesta syntyvät voitot ja tappiot kirjataan tuloslaskelmaan.

Ennakkomaksuihin kirjataan tilikauden aikana hankitut aineelliset hyödykkeet, jotka otetaan tuloa tuottavaan käyttöön myöhempinä tilikausina.

JULKISET AVUSTUKSET

Julkiset avustukset, esimerkiksi valtiolta saadut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden hankintoihin liittyvät avustukset, on kirjattu aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden kirjanpitoarvojen vähennyksiksi silloin, kun on kohtuullisen varmaa, että ne tullaan saamaan ja että konserni täyttää avustuksen saamisen ehdot. Avustukset tuloutuvat pienempien poistojen muodossa omaisuuserän käyttöaikana. Sellaiset avustukset, jotka on saatu korvauksiksi jo toteutuneista kuluista, kirjataan tulosvaikutteisesti sillä kaudella, jonka aikana oikeus avustuksen saamiseen syntyy. Tällaiset avustukset esitetään liiketoiminnan muissa tuotoissa.

SIJOITUSKIINTEISTÖT

Sijoituskiinteistöt ovat kiinteistöjä, joita konserni pitää hallussaan hankkiakseen vuokratuottoa tai omaisuuden

arvonnousua. Sijoituskiinteistöt arvostetaan taseessa hankintamenuon vähennettynä poistoilla ja arvonalentumisilla. Käypä arvo määritetään ulkopuolisen kiinteistöarvioijan tekemän arvion tai toteutuneiden kauppahintojen perusteella ja ilmoitetaan konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa (kohta 11).

LIKEARVO JA MUUT AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

Liiketoimintojen yhdistymisestä syntynyt liikearvo kirjataan hankinta-ajankohtana määrään, jolla luovutettu vastike, mahdollinen määräysvallattomien omistajien osuus hankinnan kohteessa ja mahdollinen aiemmin omistettu osuus yhteenlaskettuina, ylittävät konsernin osuuden hankitun nettovarallisuuden käyvästä arvosta. Liikearvoista ei tehdä poistoja, vaan ne testataan vuosittain arvonalentumisten varalta. Liikearvo arvostetaan alkuperäiseen hankintamenuon vähennettynä arvonalentumisilla.

Liikearvon lisäksi konsernin aineettomat hyödykkeet koostuvat pääsääntöisesti atk-ohjelmistojen lisensseistä, julkaisuoikeuksista, asiakassuhteista sekä tilaaja- ja ilmoittajarekistereistä.

Aineettomat hyödykkeet arvostetaan poistoilla ja arvonalentumisilla vähennettynä alkuperäiseen hankintamenuon. Liiketoimintojen yhdistämisissä hankitut aineettomat hyödykkeet arvostetaan hankintahetkellä käypään arvoon. Tasapoistot hyödykkeistä tehdään arvioidun taloudellisen vaikutusajan kuluessa, yleensä viidessä vuodessa.

VIERAAN PÄÄOMAN MENOT

Vieraan pääoman menot kirjataan kuluksi sillä kaudella, jonka aikana ne ovat syntyneet. Vieraan pääoman menojen jaksottamisessa on käytetty efektiivisen koron menetelmää.

Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden valmistamis- ja rakentamisajalta kertyneet vieraan pääoman menot kirjataan osaksi hankintamenua. Aktivoitavia vieraan pääoman menoja ei ole ollut tilikaudella tai vertailukaudella.

ARVONALENTUMISET

Konserni arvioi jokaisena tilinpäätöspäivänä, onko viitteitä jonkin omaisuuserän arvonalentumisesta. Jos viitteitä ilmenee, arvioidaan kyseisestä omaisuuserästä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä arvioidaan lisäksi vuosittain keskeneräisestä aineettomasta hyödykkeestä riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Liikearvo testataan vähintään kerran vuodessa

riippumatta siitä, onko arvonalentumisesta viitteitä. Kerrytettävissä oleva rahamäärä on nettomyyntihinta tai sitä korkeampi käyttöarvo, joka saadaan diskonttaamalla omaisuuserän tai rahavirtaa tuottavan yksikön vastaiset rahavirrat nykyarvoon. Liikearvon testauksessa kerrytettävissä oleva rahamäärä perustuu käyttöarvoon. Konsernin liikearvot testataan tytäryhtiötasolla. Diskonttaus korkona käytetään ennen veroa määritettyä korkoa, joka kuvastaa markkinoiden näkemystä rahan aika-arvosta ja omaisuuserään liittyvistä erityisistä riskeistä.

Arvonalentumistappio kirjataan tuloslaskelmaan, jos omaisuuserän kirjanpitoarvo on suurempi kuin siitä kerrytettävissä oleva rahamäärä. Arvonalentumistappio peruutetaan, jos olosuhteissa tapahtuu muutos, ja kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää kirjanpitoarvon. Arvonalentumistappiota ei peruuteta enempää kuin mikä hyödykkeen kirjanpitoarvo olisi ilman arvonalentumistappiota. Liikearvosta tehty arvonalentumiskirjausta ei peruuteta.

VUOKRASOPIMUKSET

Konserni vuokralle ottajana

Vuokrasopimukset, joissa omistamiselle ominaiset riskit ja edut jäävät vuokralle antajalle, käsitellään muina vuokrasopimuksina. Muiden vuokrasopimusten perusteella suoritettavat vuokrat kirjataan kuluksi tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa.

Konserni vuokralle antajana

Konsernin saamat vuokratuotot koostuvat pääsääntöisesti liike- ja asuinhuoneistojen vuokratuotoista. Vuokratuotot kirjataan tuloslaskelmaan tasaerinä vuokra-ajan kuluessa. Konsernilla ei ole rahoitusleasingsopimuksilla vuokralle annettuja hyödykkeitä.

TYÖSUHDE-ETUUDET

Eläkevastuut

Konserniyhtiöillä on lakisääteinen TYEL-eläkevakuutus sekä vapaaehtoisia lisäeläkkeitä Suomessa ja ne on järjestetty eläkevakuutusyhtiön kautta. Eläkejärjestelyt käsitellään maksupohjaisena, jolloin niihin tehdyt suoritukset kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jota veloitus koskee.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus arvostetaan hankintamenuon tai sitä alhaisempaan nettorealisointiarvoon. Valmiiden ja keskeneräisten tuotteiden hankintamenu muodostuu raaka-aineista, välittömistä työsuorituksista johtuvista menoista,

muista välittömistä menoista sekä asianmukaisesta osuudesta valmistuksen muuttuvista ja kiinteistä yleismenoista. Nettorealisointiarvo on tavanomaisessa liiketoiminnassa saatava arvioitu myyntihinta, josta on vähennetty arvioidut tuotteen valmiiksi saattamiseen tarvittavat menot ja myynnistä johtuvat menot.

RAHOITUSVARAT JA RAHOITUSVELAT

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin rahoitusvarat ja -velat on luokiteltu IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaiminen ja arvostaminen -standardin mukaisesti seuraaviin ryhmiin: käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat ja -velat, lainat ja muut saamiset, myytävissä olevat sijoitukset sekä jaksotettuun hankintamenuon arvostetut rahoitusvelat. Luokittelu tapahtuu rahoitusvaran tai -velan hankinnan tarkoituksen perusteella ja ne luokitellaan alkuperäisen hankinnan yhteydessä. Transaktiomenot kirjataan rahoitusvarojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon, kun kyseessä on erä, jota ei ole arvostettu käypään arvoon tuloksen kautta. Rahoitusinstrumenttien kirjaus taseeseen tapahtuu kaupantekopäivänä.

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat on hankittu kaupankäyntitarkoituksessa, pääasiassa voiton saamiseksi lyhyen aikavälin markkinahintojen muutoksista. Ryhmän erät ovat pääsääntöisesti markkinoilla noteerattuja osakkeita. Ryhmän erät on arvostettu käypään arvoon ja kaikkien ryhmän sijoitusten käypä arvo on määritetty toimivilla markkinoilla julkaistujen hintanoteerausten pohjalta, joka on tilinpäätöspäivän ostonoteeraus.

Käyvän arvon muutoksista johtuvat sekä realisoitumattomat arvostusvoitot ja -tappiot että realisoituneet myyntivoitot ja -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan sillä kaudella, jonka aikana ne syntyvät. Nettovoittoihin tai -tappioihin sisältyy osinkotuottoja. Taseen pitkäaikaisiin varoihin kuuluvat Myytävissä olevat sijoitukset sisältävät pääsääntöisesti listaamattomien yhtiöiden osakkeita, jotka arvostetaan käypään arvoon ja käyvän arvon arvostustulos kirjataan omaan pääomaan rahastoon. Jos osakkeiden käypä arvo ei voida luotettavasti määritellä, ne on arvostettu hankintamenuon vähennettynä mahdollisilla arvonalentumisilla.

Lainat ja muut saamiset ovat johdannaisvaroihin kuulumattomia rahoitusvaroja, joihin liittyvät maksut ovat kiinteät ja joita ei noteerata toimivilla markkinoilla eikä yhtiö pidä niitä kaupankäyntitarkoituksessa. Tähän ryhmään sisältyvät konsernin pitkä- ja lyhytaikaiset lainasaamiset sekä myyntisaamiset ja ne arvostetaan jaksotettuun hankintamenuon.

Rahavaroihin sisältyvät käteinen raha, pankkitalletukset, joiden maturiteetti on lyhyt (noin alle 3 kk) sekä pankkitilien varat. Rahavarat arvostetaan käypään arvoon ja arvostustulos kirjataan tuloslaskelmaan.

Rahoitusvelat merkitään alun perin kirjanpitoon saadun vastikkeen perusteella käypään arvoon. Mahdolliset transaktiomenot sisällytetään rahoitusvelkojen alkuperäiseen kirjanpitoarvoon. Myöhemmin kaikki rahoitusvelat lukuunottamatta alkuperäisen luokittelun perusteella käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattuja rahoitusvelkoja arvostetaan efektiivisen koron menetelmällä jaksotettuun hankintamenuun. Käytössä olevat pankkitilien limiitit kuuluvat lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin.

Johdannaissopimukset on tehty suojaavassa tarkoituksessa, mutta niihin ei sovelleta IAS 39 mukaista suojauslaskentaa. Näin ollen ne on luokiteltu kaupankäyntitarkoituksessa oleviin rahoitusvaroihin tai -velkoihin ja arvostetaan käypään arvoon, kun konsernista tulee sopimusosapuoli. Arvostusvoitot ja -tappiot kirjataan tuloslaskelmaan rahoitustuottoihin tai -kuluihin.

VARAUKSET JA EHDOLLISET VELAT

Varaus merkitään taseeseen, kun konsernilla on aikaisemman tapahtuman seurauksena olemassa oleva oikeudellinen tai tosiasiallinen velvoite ja maksuvelvoitteen toteutuminen on todennäköistä ja sen suuruus voidaan luotettavasti määrittellä.

Ehdollinen velka on aikaisempien tapahtumien seurauksena syntynyt mahdollinen velvoite, jonka olemassaolo varmistuu vasta konsernin määräysvallan ulkopuolella olevan epävarman tapahtuman realisoituessa. Ehdolliseksi velaksi katsotaan myös sellainen olemassa oleva velvoite, joka ei todennäköisesti edellytä maksuvelvoitteen täyttämistä, tai jonka suuruutta ei voida määrittää luotettavasti. Ehdollinen velka esitetään liitetietona.

TULOVEROT

Konsernin verot sisältävät konserniyhtiöiden tilikauden tulokseen perustuvat verot, aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat veronoihausit sekä laskennallisen verosaamisen ja veroveljan muutoksen. Laskennallinen vero lasketaan kaikista kirjanpitoarvon ja verotuksellisen arvon väliaikaisista eroista. Konserniyhtiöiden vahvistetuista verotuksellisista tappioista lasketaan verosaaminen vain siihen määrään asti kuin niitä arvioidaan voitavan tulevaisuudessa hyödyntää.

MYYNIN TULOUTUS

Liikevaihtona esitetään tuotteiden ja palveluiden myynnistä saadut tuotot käypään arvoon arvostettuina välillisillä veroilla, alennuksilla ja valuuttamääräisen myynnin kursierolla oikaistuina. Tuotot tavaroiden myynnistä kirjataan, kun tavaroiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Tuotot palveluista kirjataan, kun palvelu on suoritettu.

Osinkotuotot kirjataan, kun oikeus maksunsaamiseen on syntynyt.

IFRS-STANDARDIMUUTOKSET

Vuonna 2017 konserni otti käyttöön seuraavat IASB:n julkaisemat uudet tai muutetut standardit.

Muutoksilla standardiin IAS 7 Rahavirtalaskelmat - Tilinpäätöksessä esitettävät tiedot pyritään selvittämään IAS 7:n mukaisia rahoitustoiminnoista johtuvia velkojen muutoksia. Tämä kattaa rahavirroista syntyvät muutokset (esim. velkojen nostot ja takaisinmaksut) samoin kuin muutokset, joihin ei liity rahavirtaa, kuten hankinnat, luovutukset, kertyneet korot ja realisoitumattomat valuuttakurssierot. Muutoksilla oli vaikutusta konsernitilinpäätöksen liitetietoihin.

Muutokset standardiin IAS 12 Tuloverot - Laskennallisten verosaamisten kirjaaminen realisoitumattomista tappioista selkeyttävät laskennallisten verojen kirjaamista, kun omaisuuserä arvostetaan käypään arvoon ja kyseinen käypä arvo on pienempi kuin omaisuuserän verotuksellinen arvo. Muutoksilla ei ole vaikutusta tilinpäätökseen.

UUDEN JA UUDISTETUN IFRS-NORMISTON SOVELTAMINEN

Seuraavat konsernia koskevat standardit, tulkinnat tai niiden muutokset on julkaistu 31.12.2017 mennessä. Konserni ei kuitenkaan sovelle näitä säännöksiä ennen kuin ne on hyväksytty sovellettavaksi Euroopan Unionin alueella ja ennen kuin niiden soveltaminen on pakollista. Käyttöönotto tapahtuu kunkin standardin ja tulkinnan voimaantulopäivästä lähtien, tai mikäli voimaantulopäivä on muu kuin tilikauden ensimmäinen päivä, voimaantulopäivää seuraavan tilikauden alusta.

IFRS 15 Myyntituotot asiakassopimuksista (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi sisältää viisivaiheisen ohjeistuksen asiakassopimusten perusteella saatavien myyntituottojen kirjaamiseen ja korvaa nykyiset IAS 18- ja IAS 11-standardit ja niihin liittyvät tulkinnat. Myynnin kirjaaminen voi tapahtua ajan kuluessa

tai tiettynä ajankohtana, ja keskeisenä kriteerinä on määräysvallan siirtyminen. Standardi lisää myös esitettävien liitetietojen määrää.

Konserni on arvioinut IFRS 15:n vaikutusta tilinpäätökseen. Konsernin myyntituotot muodostuvat enimmäkseen tilausmyynnistä, ilmoitusmyynnistä sekä painotoiminnan myynnistä. Tilausmyynti jaksotetaan tilausjaksolle lehden jakelun mukaisesti. Ilmoitusmyynti tuloutetaan, kun ilmoitus on julkaistu. Painotoiminnan tuotot tuloutetaan, kun painotuote luovutetaan asiakkaalle. Tehdyn arvion mukaan IFRS 15:lla ei ole vaikutusta konsernin tuottojen tuloutuskäsittelyyn.

IFRS 9 Rahoitusinstrumentit ja siihen tehdyt muutokset (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Uusi standardi korvaa nykyisen standardin IAS 39 Rahoitusinstrumentit: kirjaaminen ja arvostaminen. IFRS 9 muuttaa rahoitusvarojen luokittelua ja arvostamista sekä sisältää rahoitusvarojen arvonalentumisen arviointiin uuden, odotettuihin luottotappioihin perustuvan mallin. Rahoitusvelkojen luokittelu ja arvostaminen vastaavat suurelta osin nykyisiä IAS 39:n vaatimuksia.

Yhtiön arvion mukaan IFRS 9:n käyttöönoton pääasiallinen vaikutus tulee odotettujen luottotappioiden mallin

soveltamisesta arvioitaessa epävarmoihin saataviin liittyvää arvonalentumista. Arvonalentumiskirjauksen määrä tulee arvion mukaan olemaan vähäinen. Muilta osin standardin soveltamisella ei arvioida olevan merkittävää vaikutusta konsernitilinpäätökseen.

IFRS 2 Osakeperusteiset maksut muutos (sovellettava 1.1.2018 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). Selvennyksiä osakeperusteisten liiketoimien luokitteluun ja arvostamiseen. Muutoksella ei odoteta olevan olennaista vaikutusta konsernin tilinpäätökseen. Muutoksia ei ole vielä hyväksytty sovellettavaksi EU:ssa.

IFRS 16 Vuokrasopimukset (sovellettava 1.1.2019 tai sen jälkeen alkavilla tilikausilla). IFRS 16 julkaistiin tammikuussa 2016. Sen seurauksena lähes kaikki vuokrasopimukset tullaan merkitsemään taseeseen, sillä operatiivisia vuokrasopimuksia ja rahoitusleasingsopimuksia ei enää erotella. Uuden standardin mukaan kirjataan omaisuuserä (oikeus käyttää vuokrattua hyödykettä) ja vuokrien maksamista koskeva rahoitusvelka. Ainoita poikkeuksia ovat lyhytaikaiset ja arvoltaan vähäisiä omaisuuseriä koskevat vuokrasopimukset. Vuokralle antajien soveltamaan kirjanpitokäsittelyyn ei tule merkittäviä muutoksia. Konsernissa arvioidaan parhaillaan standardin käyttöönoton vaikutuksia.

Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

(1 000 euroa)

1. SEGMENTTI-INFORMAATIO

Toimintasegmentit perustuvat konsernin sisäiseen organisaatorakenteeseen ja sisäiseen taloudelliseen raportointiin. Konsernissa segmentin tulos on liikevoittotaso. Segmenttien välinen hinnoittelu on markkinaperusteinen. Investoinnit koostuvat aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden ja aineettomien hyödykkeiden lisäyksistä, joita käytetään useammalla kuin yhdellä kaudella.

KONSERNIN TOIMINTASEGMENTIT

Lehtitoimiala, sanomalehtien kustantaminen: Sanomalehti Karjalainen Oy, Karelia Viestintä Oy, Keski-Karjalan Kustannus Oy, Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy, Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy ja Ylä-Karjala Oy

Painotoimiala: PunaMusta Oy ja Suomen Yliopistopaino Oy

Lopetetut toiminnot: Paperityö Oy

Muut toiminnot pitävät sisällään emoyhtiötoiminnot, arvopaperikaupan ja kiinteistöjen vuokraustoiminnan. Osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiön ylintä operatiivista päätösvaltaa käyttää hallitus. Ylin operatiivinen päätöksentekijä ei seuraa segmenttikohtaisesti varoja ja velkoja.

Toimintasegmentit 2017

(1 000 euroa)	Lehti- toimiala	Paino- toimiala	Lopetetut toiminnot	Muut toiminnot	Konserni- erät	Konserni jatkuvat
Tulostiedot						
Myynti konsernin ulkopuolelle						
Tavaramyynti	23 543					23 543
Palveluiden myynti		56 482		44		56 526
Myynti konsernin ulkopuolelle yhteensä	23 543	56 482		44		80 069
Konsernin sisäinen myynti	756	4 313		1 796	-6 866	0
Liikevaihto yhteensä	24 300	60 795		1 840	-6 866	80 069
Liikevoitto	2 530	232		-271		2 491
Rahoitustuotot ja -kulut				2 675		2 675
Voitto ennen tuloveroja						5 166
Investoinnit	203	820		1 340		2 364
Poistot, jatkuvat toiminnot	216	4 283		1 449		5 947

Toimintasegmentit 2016

(1 000 euroa)	Lehti- toimiala	Paino- toimiala	Lopetetut toiminnot	Muut toiminnot	Konserni- erät	Konserni jatkuvat
Tulostiedot						
Myynti konsernin ulkopuolelle						
Tavaramyynti	24 189					24 189
Palveluiden myynti		53 163	4 000	102		53 264
Myynti konsernin ulkopuolelle yhteensä	24 189	53 163	4 000	102		77 453
Konsernin sisäinen myynti	703	4 106	24	1 753	-6 562	0
Liikevaihto yhteensä	24 892	57 269	4 024	1 854	-6 562	77 453
Liikevoitto	2 202	299	215	7 986		10 487
Rahoitustuotot ja -kulut			4	2 338		2 338
Voitto ennen tuloveroja						12 826
Investoinnit	143	554	66	741		1 437
Poistot, jatkuvat toiminnot	418	4 441		1 435		6 294
Poistot, lopetetut toiminnot			174			

Maantieteelliset myyntitiedot

(1 000 euroa)

Konsernin maantieteellinen ulkoinen myynti on esitetty asiakkaan maantieteellisen sijainnin mukaan.

2017	Suomi jatkuvat	Suomi lopetetut	Muu Eurooppa jatkuvat	Muu Eurooppa lopetetut	Venäjä jatkuvat	Konserni jatkuvat
Liikevaihto	72 928		3 847		3 295	80 069
2016	Suomi jatkuvat	Suomi lopetetut	Muu Eurooppa jatkuvat	Muu Eurooppa lopetetut	Venäjä jatkuvat	Konserni jatkuvat
Liikevaihto	69 662	3 908	3 974	92	3 818	77 453

Myyntituotot tuoteryhmittäin / ulkoinen liikevaihto

(1 000 euroa)

	2017	2016
Lehtitoimiala		
Tilausmyynti	11 378	11 703
Ilmoitusmyynti	11 662	11 785
Palvelujen myynti, muu myynti	503	700
Painotoimiala		
Jatkuvat toiminnot	56 482	53 163
Lopetetut toiminnot		4 000

Konsernissa tuotot liiketoimista yhdenkään yksittäisen ulkoisen asiakkaan kanssa eivät ylitä 10 prosenttia yhteisön tuotoista.

Konsernin henkilökunta keskimäärin tilikaudella

	2017	2016
Lehtitoimiala	127	130
Painotoimiala, jatkuvat toiminnot	247	252
Muut toiminnot	22	25
Yhteensä	397	407

2. HANKITUT JA LOPETETUT LIIKETOIMINNOT

Hankinnat

Vuosi 2017

Konserni osti 15.5.2017 paino- ja julkaisupalveluita tuottavan Suomen Yliopistopaino Oy:n koko osakekannan vahvistaakseen painotoimialasegmentin tuotevalikoimaa. Konsernin hallussa ei ollut yhtiön osakkeita ennen yrityskauppaa. Kauppahinta oli 1,1 miljoonaa euroa ja osakkeet vaihtoivat omistajaa kaupantekopäivänä. Kauppahintaan ei sisällynyt lisäkauppahintaelementtejä. Alla olevissa taulukoissa on esitetty tiivistetysti määrät Suomen Yliopistopaino Oy:stä maksetusta vastikkeesta, yrityshankinnan rahavirtavaikutuksesta sekä varojen ja velkojen arvoista hankintahetkellä.

	MEUR
Vastike	
Hankintameno	1,1
Kokonaishankintameno	1,1
Yrityshankinnan rahavirtavaikutus	MEUR
Maksettu hankinta	1,1
Hankitut rahavarat	0,2
Yrityshankinnan rahavirtavaikutus yhteensä	0,9
Hankittujen varojen ja vastattavaksi otettujen velkojen arvot hankintahetkellä olivat seuraavat:	
	MEUR
Aineettomat hyödykkeet	0,1
Asiakassuhteet (sis.muihin aineettomiin hyödykkeisiin)	0,2
Aineelliset hyödykkeet	0,1
Vaihto-omaisuus	0,4
Myyntisaamiset ja muut saamiset	0,7
Rahavarat	0,2
Varat yhteensä	1,5
Rahoitusvelat	0,2
Ostovelat ja muut velat	0,6
Varaukset ja velat yhteensä	0,7
Nettovarallisuus yhteensä	0,8
Liikearvo	0,3

Aineettomien hyödykkeiden ja myyntisaamisten käypään arvoon ei sisällynyt riskiä.

Hankinnasta syntyi 0,3 miljoonan euron liikearvo, joka perustuu pääasiassa Suomen Yliopistopaino Oy:n hankinnasta odotettavissa oleviin synergiahyötyihin. Suomen Yliopistopaino Oy:n konsernissa oloajan liikevaihto, 3,0 miljoonaa euroa ja tulos 0,3 miljoonaa euroa, sisältyvät konsernin vuoden 2017 laajaan tuloslaskelmaan. Jos tilikauden aikana hankittu liiketoiminta olisi yhdistelty konsernitilinpäätökseen tilikauden 2017 alusta lähtien, olisi konsernin tulos heikentynyt arviolta 0,3 miljoonaa euroa.

Vuosi 2016

Konsernilla ei ollut yrityshankintoja vuonna 2016.

Lopetetut toiminnot

Vuosi 2017

Konsernilla ei ollut lopetettuja toimintoja vuonna 2017.

Vuosi 2016

Konserni myi heinäkuussa 2016 Kirja- ja tarrapainot-segmenttiin kuuluneen Paperityö Oy:n koko osakekannan Suomen Tarrapaino Oy:lle. Määräysvalta Paperityö Oy:öön siirtyi Suomen Tarrapaino Oy:lle 1.7.2016. Konserni päätti myynnistä 4.5.2016.

Myydyn yksikön toimintojen tulos, sen luovutuksesta johtuvat voitot sekä osuus rahavirroista olivat seuraavat:

Paperityö Oy:n tulos	
(1 000 euroa)	1.1.-30.6.2016
Tuotot	4 157
Kulut	-3 929
Voitto ennen veroja	228
Verot	-43
Voitto verojen jälkeen	185
Oman pääoman osuus tilikauden poistoeron muutoksesta	59
Voitto Paperityö Oy:n luovutuksesta ennen veroja, kirjattu liiketoiminnan muihin tuottoihin	8 254
Verot	0
Voitto Paperityö Oy:n luovutuksesta verojen jälkeen	8 254

Paperityö Oy:n rahavirrat	
(1 000 euroa)	1.1.-30.6.2016
Liiketoiminnan rahavirrat	258
Investointien rahavirrat	-63
Rahoituksen rahavirrat	0
Rahavirrat yhteensä	195

Paperityö Oy:n myynnin vaikutus konsernin taloudelliseen asemaan:	
(1 000 euroa)	30.6.2016
Aineelliset käyttöomaisuushyödykkeet	2 557
Muut aineettomat hyödykkeet	2
Myytavissä olevat sijoitukset	75
Saamiset	962
Vaihto-omaisuus	1 224
Rahavarat	356
Rahoitusvelat	0
Ostovelat ja muut velat	-1 119
Varat ja velat yhteensä	4 057
Rahana saatu vastike	11 000
Luovutetun yksikön rahavarat	-356
Rahavirtavaikutus	10 644

3. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

(1 000 euroa)	2017	2016
Vuokratuotot sijoituskiinteistöistä		18
Paperityö Oy:n myyntivoitto		8 254
Muut aineellisten käyttöomaisuushyödykkeiden myyntivoitot	13	8
Vuokratuotot asunto- ja liikehuoneistoista	160	180
Paperinkeräys	910	930
Painolevyt ja kehitteluookset	152	98
Muut	106	79
Yhteensä	1 342	9 567

4. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

(1 000 euroa)	2017	2016
Sijoituskiinteistöjen hoitokulut	22	18
Henkilösivukulut	609	367
Toimitila-, tuotantokone- ja toimitukselliset kulut	5 952	5 144
Tiedonsiirto-, atk-, konttori- ja markkinointikulut	3 449	3 359
Auto-, matkustus-, edustus- ja neuvottelukulut	1 075	1 023
Vakuutukset	178	166
Muut kulut	489	642
Maksetut palkkiot		
Tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	99	84
Veroneuvonta	17	7
Muut palkkiot	31	8
Yhteensä	11 923	10 819

5. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2017	2016
Poistot hyödykeryhmittäin		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	215	266
Yhteensä	215	266
Aineelliset hyödykkeet		
Rakennukset	1 380	1 360
Sijoituskiinteistöt	19	19
Koneet ja kalusto	4 333	4 648
Yhteensä	5 732	6 027
Poistot yhteensä	5 947	6 294

6. TYÖSUHDE-ETUUKSISTA AIHEUTUVAT KULUT

(1 000 euroa)	2017	2016
Palkat	17 905	17 934
Eläkekulut – maksupohjaiset järjestelyt	3 188	3 193
Muut henkilösivukulut	625	924
Yhteensä	21 718	22 051

Segmenttikohtaiset henkilöstömäärät esitetään liitetiedossa 1. Segmentti-informaatio Johdon työsuhde-etuudet esitetään kohdassa 25. Lähipiiritapahtumat.

7. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

(1 000 euroa)	2017	2016
Rahoitustuotot		
Osinkotuotot myytävissä olevista rahoitusvaroista	5	7
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista	8	5
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoituseristä		
Korkotuotot eräpäivään asti pidettävistä sijoituksista	49	67
	62	79

Liikevoiton yläpuolella oleviin eriin sisältyy valuuttakurssitappioita 185 191,18 euroa vuonna 2017 ja valuuttakurssitappioita 147 630,99 euroa vuonna 2016.

Rahoituskulut		
Korkokulut jaksotettuun hankintamenoan arvostetuista veloista	220	302
Arvonmuutokset käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavista rahoituseristä		
	220	302
Arvonalentumiset		200

Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavat rahoitusvarat

(1 000 euroa)		
Myyntivoitot	215	292
Saadut osingot	580	531
Arvonmuutokset	2 038	1 938
Käypään arvoon tulosvaikutteisesti kirjattavien rahoitusvarojen muutos	2 834	2 762

Rahoitustuotot ja -kulut yhteensä	2 675	2 338
--	--------------	--------------

8. TULOVEROT

(1 000 euroa)	2017	2016
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuva vero	1 088	992
Edellisten tilikausien verot	-13	-20
Laskennallisten verojen muutos	-133	-328
Verot tuloslaskelmalla ovat	942	644
Tulos ennen veroja,	5 166	13 054
Verovapaat tulot	-591	-10 178
Vähennyskelvottomat kulut	229	574
Koulutusvähennykset	-28	-29
Vahvistettu tappio		
	4 776	3 421
josta verot laskettuna kotimaan verokannalla	955	684
Verot aikaisemmilta tilikausilta	-13	-20
Verot tuloslaskelmassa	942	664

9. OSAKEKOHTAINEN TULOS

(1 000 euroa)	2017	2016
Emoyhtiön omistajille kuuluva tilikauden voitto	4 226	12 346
Osakkeiden lukumäärän painotettu keskiarvo tilikauden aikana	12 517 360	12 517 360
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR/osake)	0,34	0,99
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR), jatkuvat toiminnot	0,34	0,97
Laimentamaton osakekohtainen tulos (EUR), lopetetut toiminnot		0,01

Konsernilla ei ole laimentavia kantaosakkeiden määrää lisääviä osaketekijöitä.

10. AINEETTOMAT HYÖDYKKEET

(1 000 euroa)	Aineettomat oikeudet	Liikearvo	Enn.maksut ja kesken-eräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	3 008		18	3 026
Lisäykset	185			185
Hankitut tytäryhtiöt	388	328		717
Vähennykset	-7		-18	-24
Siirrot erien välillä				
Hankintameno 31.12.2017	3 575	328	0	3 903
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2017	-2 664			-2 664
Kert.poistot hank. tytäryht.	-176			-176
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	7			7
Tilikauden poisto	-215			-215
Arvonalennukset				
Kertyneet poistot 31.12.2017	-3 049			-3 049
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	344		18	361
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	526	328	0	855
(1 000 euroa)	Aineettomat oikeudet		Enn.maksut ja kesken-eräiset hankinnat	Aineettomat hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	2 866		17	2 883
Lisäykset	142		18	159
Vähennykset			-17	-17
Siirrot erien välillä				
Hankintameno 31.12.2016	3 008		18	3 026
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016	-2 398			-2 398
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot	0			0
Tilikauden poisto	-266			-266
Arvonalennukset				
Kertyneet poistot 31.12.2016	-2 664			-2 664
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	468		17	485
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	344		18	361

Liikearvon arvonalentumistestaus

Liiketoimintojen yhdistämississä muodostunut liikearvo jakaantuu arvonalentumistestauksessa seuraavasti:

(1 000 euroa)	2017	2016
Suomen Yliopistopaino Oy	328	

Liikearvo testataan tytäryhtiötasolla, jotka ovat konsernin rahavirtaa tuottavia yksiköitä. Liikearvo on muodostunut vuonna 2017 hankitusta tytäryhtiöstä ja arvonalentumistarvetta on testattu vuoden 2017 lopussa. Rahavirtaa tuottavien yksiköiden kerrytettävissä olevat rahamäärät perustuvat käyttöarvolaskelmiin, jotka on laadittu käyttäen diskontattuja rahavirtaennusteita. Käyttöarvolaskelmissa käytetyt keskeiset oletukset ovat diskonttokorko, terminaaliarvon kasvu ja johdon laatimat taloudelliset suunnitelmat vuosiksi 2018-2020. Kassavirrat on ennustettu 3 vuodeksi sisältäen terminaaliarvon ja ne perustuvat varovaisiin oletuksiin. Diskonttokorkona on käytetty yhtiölle määritettyä keskimääräistä pääoman tuottovaatimusta (WACC). Tuottovaatimuksenlaskentakomponentit ovat riskitön tuotto prosentti, Suomen Yliopistopainon oletettu luottoriskipreemio, markkinariskipreemio, korkoriskipreemio, oman pääoman betakerroin ja kustantamoista ja painotaloista muodostetun vertailuryhmän pääomarakenne. Laskelmissa käytetty WACC ennen veroja oli 15,62 %. Terminaaliarvon kasvun osalta on käytetty 2,0 %:n keskimääräistä kasvuprosenttia, jonka johto uskoo olevan varovainen perustuen tämänhetkiseen taloudelliseen tilanteeseen. Arvonalentumistestauksen perusteella Suomen Yliopistopainon kerrytettävissä oleva rahamäärä ylittää sen kirjanpitoarvon eikä arvonalentumistappioita kirjattu. Mikäli WACC verojen jälkeen nousisi 5,62 prosenttiyksikköä, kerrytettävissä oleva rahamäärä olisi yhtä suuri kuin kirjanpitoarvo. Lisäksi yhden prosenttiyksikön lasku vuotuisissa liikevoitoissa johtaisi siihen, että kerrytettävissä oleva rahamäärä vastaisi kirjanpitoarvoa. Mikäli terminaaliarvon kasvu olisi nolla, se ei aiheuttaisi arvonalentumista.

11. AINEELLISET HYÖDYKKEET

(1 000 euroa)	Maa-alueet	Muut rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	701	46 781	91 896	210	88	139 676
Lisäykset		83	1 073			1 156
Hankitut tytäryhtiöt			560			560
Vähennykset		-7	-256		-78	-340
Siirrot erien välillä						0
Hankintameno 31.12.2017	701	46 858	93 273	210	10	141 052
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2017		-18 206	-69 436			-87 642
Kert.poistot hank. tytäryht.			-481			-481
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		4	213			217
Tilikauden poisto		-1 380	-4 333			-5 713
Kertyneet poistot 31.12.2017		-19 582	-74 037			-93 618
Kirjanpitoarvo 1.1.2017	701	28 576	22 460	210	88	52 035
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	701	27 276	19 236	210	10	47 433
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 1.1.2017			22 129			
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2017			18 880			

(1 000 euroa)	Maa-alueet	Muut rakennukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Enn.maksut ja keskeneräiset hankinnat	Aineelliset hyödykkeet yhteensä
Hankintameno 1.1.2016	701	45 566	89 469	171	2 532	138 438
Lisäykset		1 216	2 484	39	83	3 822
Vähennykset			-57		-2 527	-2 584
Siirrot erien välillä						0
Hankintameno 31.12.2016	701	46 781	91 896	210	88	139 676
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2016		-16 846	-64 812			-81 658
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot		0	25			25
Tilikauden poisto		-1 360	-4 648			-6 008
Kertyneet poistot 31.12.2016		-18 206	-69 436			-87 642
Kirjanpitoarvo 1.1.2016	701	28 720	24 656	171	2 532	56 780
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	701	28 576	22 460	210	88	52 035
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 1.1.2016			24 352			
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2016			22 129			

Sijoituskiinteistöt

(1 000 euroa)	2017	2016
Kirjanpitoarvo tilikauden alussa	118	137
Lisäykset		
Poistot	-19	-19
Myytävinä olevat pitkäaikaiset omaisuuserät		
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	99	118

Sijoituskiinteistön 31.12.2017 käypä arvo on (taso 2) noin 0,4 miljoonaa euroa ja sen arvo perustuu ulkopuoliseen arvonmäärittelyyn (ulkopuolinen LKV-arvio).

12. OSUDET OSAKKUUSYRITYKSISSÄ

(1 000 euroa)	2017	2016
Tilikauden alussa	23	23
Tilikauden lopussa	23	23

Tiedot konsernin osakkuusyrittäistä sekä niiden yhteenlasketut varat, velat, liikevaihto ja voitto/tappio:

2017	Kotipaikka	Varat	Velat	Liikevaihto	Voitto/tappio	Omistusosuus %
Väli-Suomen Media Oy	Jyväskylä	387	253	1 161	3	25
2016						
Väli-Suomen Media Oy	Jyväskylä	244	112	674	10	25

13. MYTTÄVISSÄ OLEVAT SIIJOITUKSET

Myyttävissä olevat sijoitukset sisältävät noteeraamattomien yhtiöiden osakkeita yhteensä 438 291,32 euroa, joista asunto-osakehuoneiston maksuerää 181 667,66 euroa.

Noteeraamattomien yhtiöiden osakkeista 131 623,66 euroa on sellaisia, joiden käypää arvoa ei ole voitu luotettavasti määrittää.

Nämä osakkeet on arvostettu hankintamenoon, koska käytettävissä olevat tiedot markkinoilla tehdyistä vähäisistä kaupoista eivät asetu riittävän pienelle vaihteluvälille muodostaakseen luotettavan perustan osakkeen käyvän arvon määrittämiselle.

Loppujen osakkeiden arvo tilinpäätöshetkellä oli 125 000 euroa.

(1 000 euroa)	2017	2016
Hankintameno tilikauden alussa	438	638
Vähennykset	0	-200
Kirjanpitoarvo tilikauden lopussa	438	438

14. LASKENNALLISET VEROSAAMISET JA -VELAT

(1 000 euroa)	2017	2016
Poistoerot ja muut vapaaehtoiset varaukset	3 364	3 442
Osakkeiden käyvän arvon arvostus	20	73
Asiakassuhteet	28	
Muut erät	3	
Laskennallinen verovelka yhteensä	3 414	3 515

15. VAIHTO-OMAISUUS

(1 000 euroa)	2017	2016
Aineet ja tarvikkeet	2 439	2 159
Keskeneräiset tuotteet	347	333
Valmiit tuotteet/tavarat	40	47
Yhteensä	2 826	2 539

16. MYYNTISAAMISET JA MUUT SAAMISET

(1 000 euroa)	2017	2016
Pitkäaikaiset saamiset		
Palautuskelpoiset liittymismaksut	94	94
Sähkölittymät	40	40
Kaukolämpölittymät	28	28
Vesilittymät	20	20
Pääomalaina	122	122
Yhteensä	303	303
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	7 192	6 537
Muut saamiset	1 455	2 038
Tilikauden verotettavaan tuloon perustuvat verosaamiset	127	2
Yhteensä	8 774	8 576

Myyntisaamisten käypä arvo ei merkittävästi poikkea kirjanpitoarvosta, koska saamiset ovat lyhytaikaisia. Myyntisaamisten ikäjakautuma ja selvitys luottotappioista esitetään kohdassa 22.

17. RAHOITUSVAROJEN JA -VELKOJEN KÄYVÄT ARVOT

(1 000 euroa)	2017	2017	2016	2016
Rahoitusvarat	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo	Kirjanpitoarvo	Käypä arvo
Myytavissä olevat	125	125	125	125
Myytavissä olevat, käypä arvo ei määritettävissä	313		313	
Kaupankäyntitarkoituksessa pidettävät varat	11 613	11 613	10 900	10 900
Rahoitusvelat				
Euromääräiset pankkilainat	12 404	²⁾ kts. alla	11 525	²⁾ kts. alla

²⁾ Yllämainitut pankkilainat ovat luonteeltaan vaihtuvakorkoisia. Lainat on arvostettu jaksotettuun hankintamenoon. Niiden käypä arvo on kohtuullisen lähellä niiden kirjanpitoarvoa.

Ylläolevista käypään arvoon arvostetuista myytävissä olevista rahoitusvaroista ja kaupankäyntitarkoituksessa pidettävistä varoista luokitellaan hierarkiatason 1 mukaisiksi 11 613 080,40 euroa (v. 2016 10 899 780,85 euroa), jolloin käyvät arvot perustuvat täysin samanlaisten omaisuuserien tai velkojen noteerattuihin hintoihin toimivilla markkinoilla. Hierarkiatason 3 mukaisiksi luokitellaan 125 000,00 euroa (v. 2016 125 000,00 euroa).

18. RAHAVARAT

(1 000 euroa)	2017	2016
Käteinen raha ja pankkitilit	5 006	3 670

19. OMA PÄÄOMA JA PÄÄOMAN HALLINTAA KOSKEVAT LIITETIEDOT

(1 000 euroa)	Osakkeiden lukumäärä	Osakepääoma	Ylikurssirahasto	Yhteensä
1.1.2016	12 517 360	1 053	7 668	8 720
31.12.2016	12 517 360	1 053	7 668	8 720
31.12.2017	12 517 360	1 053	7 668	8 720

Osakepääoma:	2017		2016	
	Kpl	EUR	Kpl	EUR
	12 517 360	1 053	12 517 360	1 053

Osakkeiden enimmäismäärä on 12 517 360 kappaletta.

Kaikki liikkeeseen lasketut osakkeet on maksettu täysimääräisesti. Ylikurssirahasto on muodostettu vuoden 1987 osakeannin yhteydessä.

OSINGOT

Hallitus on esittänyt jaettavaksi osinkoa 0,40 euroa/kpl eli yhteensä 5 006 944,00 euroa.

Emoyhtiön jakokelpoiset varat ovat 31 097 327,77 euroa. Yhtiön taloudellisessa asemassa ei tilikauden päättymisen jälkeen ole tapahtunut olennaisia muutoksia. Yhtiön maksuvalmius on hyvä.

Konsernin pääoman hallinnan tavoitteena on varmistaa normaalit toimintaedellytykset ja kasvattaa pitkäaikaista omistaja-arvoa.

Pääomarakenteeseen vaikutetaan muun muassa osingonjaon kautta. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj noudattaa aktiivista osinkopolitiikkaa. Osingonjaossa otetaan kuitenkin huomioon kannattavan kasvun vaatima rahoitus ja yhtiön tulevaisuuden näkömät.

20. KOROLLISET VELAT

(1 000 euroa)	2017	2016
Pitkäaikaiset		
Pankkilainat	3 596	5 054
Lyhytaikaiset		
Pankkilainat		
Yritystodistuslainat	5 000	4 000
Luottolimiitti	2 200	800
Pitkäaikaisten pankkilainojen lyhennykset	1 608	1 671
Yhteensä	8 808	6 471

Konsernin korolliset velat ovat euromääräisiä.

Lyhytaikaisiin korollisiin velkoihin on pitkäaikaisten lainojen seuraavan vuoden lyhennysten lisäksi kirjattu nostetut yritystodistuslainat sekä käytössä oleva luottolimiitti.

21. OSTOVELAT JA MUUT LYHYTAIKAISET KOROTTOMAT VELAT

(1 000 euroa)	2017	2016
Lyhytaikaiset		
Ostovelat	2 997	2 767
Saadut ennakot	1 478	1 535
Muut velat	937	879
Siirtovelat	3 337	3 899
Yhteensä	8 749	9 079
Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät		
Palkkajaksotukset	304	271
Lomapalkkajaksotukset ja sosiaalikulut	2 749	2 755
Verot	63	554
Työl-jaksotukset	52	90
Korot	2	3
Muut siirtovelat	166	226
Yhteensä	3 337	3 899

Velkojen lyhytaikaisuudesta johtuen kirjanpitoarvot eivät merkittävästi poikkea käyvistä arvoista.

22. RAHOITUSRISKIEN HALLINTA

Konsernin riskienhallintavastuut noudattavat normaaleja liiketoimintavastuita. Liiketoimintayksiköt arvioivat säännöllisesti oman toimintansa keskeisimpiä riskejä ja raportoivat niistä sekä suunnitelmistaan konsernin johdolle.

Markkinariski

VALUUTTARISKI

Konsernin myyntituotot altistuvat jossain määrin valuuttakurssimuutosten aiheuttamalle valuuttariskille. Suurin osa konsernin lyhytaikaisista saamisista on kuitenkin euroissa.

Tilinpäätöspäivänä yhtiöllä ei ollut merkittäviä avoimia valuuttapositioita. Suurimmat valuuttasaamiset olivat SEK-saamiset yht. 213 tuhatta euroa ja NOK-saamiset yht. 130 tuhatta euroa. Muiden valuuttojen osalta avoin positio 31.12.2017 oli vähäinen.

Seuraavassa taulukossa on esitetty valuuttakurssimuutoksen vaikutus tilikauden tulokseen laskennallinen verovelka huomioiden, kun EUR/SEK- ja EUR/NOK-kurssit muuttuvat kaikkien muiden tekijöiden pysyessä muuttumattomina.

Herkkyysanalyysissä on esitetty EUR/SEK:n ja EUR/NOK:n vaikutukset, koska niiden muutoksella oletetaan olevan suurin vaikutus yhtiön tulokseen. Herkkyysanalyysi perustuu tilinpäätöspäivän valuuttamääräiseen valuuttaposition.

		2017		2016
Vaikutus voittoon verojen jälkeen ja omaan pääomaan	Valuuttakurssin muutos	(1 000 euroa)	Valuuttakurssin muutos	(1 000 euroa)
Valuutta				
EUR/SEK	+5%	-8	+9%	-29
EUR/SEK	-5%	9	-9%	34
EUR/NOK	+11%	-10		
EUR/NOK	-11%	13		

KORKORISKI

Konserni altistuu euribor-sidonnaisten markkinakorkojen muutoksesta johtuvalle korkoriskille.

Konsernin korolliset nettovelat olivat noin 7,4 milj. euroa. Pankkilainojen korot on sidottu 1 ja 3 kk:n euribor-korkoihin.

Sijoitustoiminnan riski

Sijoitustoiminnassa osakkeiden hintariskiä on pyritty suojaamaan hajauttamalla osakesijoitukset eri yhtiöiden ja eri toimialojen osakkeisiin. Kaupankäyntisalkun merkittävin osakesijoitus kohdistuu Ilkka-Yhtymä Oyj:n osakkeisiin.

Herkkyysanalyysi

		2017		2016
Tekijä	muutos	vaikutus tulokseen	muutos	vaikutus tulokseen
(1 000 euroa)		verovelka huomioiden		verovelka huomioiden
Pörssikurssien muutos	+/-22 %	+/-2 044	+/-38 %	+/-3 314
		2017		2016
Tekijä	muutos	vaikutus tulokseen	muutos	vaikutus tulokseen
(1 000 euroa)		verovelka huomioiden		verovelka huomioiden
Rahoituksen keskikorko	+1 %	+ 61	+1 %	+ 134

Luottoriski

Konsernin luottoriskin minimoimiseksi on käytössä emoyhtiön hallituksen hyväksymä luottopoliittika.

Asiakailta pyritään saamaan joko ennakomaksu tai turvaava vakuus asiakkaan luottokelpoisuuden niin edellyttäessä.

Konsernilla on laaja asiakaskunta ja se pyrkii luottottamaan vain hyvät luottotiedot omaavia yrityksiä.

Yleismaailmallinen talouden taantuma on lisännyt luottoriskiä Venäjän saatavien osalta.

Tilikauden aikana kirjattujen luottotappioiden määrä konsernissa oli 0,1 miljoonaa euroa, joista suurin osa syntyi painotoimialalla.

Seuraavassa taulukossa on esitetty painotoiminnan ja lehtitoimialan eräntyneiden saatavien ikäjakauma tilinpäätöshetkellä 31.12.2017.

Ikäanalyysi (1 000 euroa)	eräntyneenä yht.	alle 1 kk	1-2 kk	yli 2 kk
Painotoiminta	782	557	56	169
Lehtitoimiala	236	168	39	29

Maksuvalmiusriski

Konsernin hyvä maksuvalmius eri markkinaoloissa pyritään varmistamaan riittäväillä kassavaroilla, luottolimiiteillä ja yritystodistuslainoilla. Konsernin kassavarat olivat 5,0 miljoonaa euroa ja korollinen velka 12,4 miljoonaa euroa 31.12.2017.

Käyttämättömien luottolimiittien määrä 31.12.2017 oli 4,5 miljoonaa euroa.

Seuraava taulukko kuvaa sopimuksiin perustuvaa maturiteettianalyysiä. Luvut ovat diskonttaamattomia ja ne sisältävät sekä korkomaksut että pääoman takaisinmaksut.

Maturiteettianalyysi on laadittu kiinteäkorkoisena, vaihtuvakorkoisten lainojen korkona on käytetty tilinpäätöspäivän korkoa. Kovenanttiehtoja ei velkoihin sisälly.

(1 000 eur)	tasearvo	rahavirta yht.	alle vuosi	1-6 vuotta
31.12.2017 Rahoitusvelkojen maturiteettijakauma				
Pankkilainat	5 204	5 339	1 670	3 669
Shekkiluottolimitit	2 200	2 200	2 200	
Yritystodistuslainat	5 000	5 000	5 000	
Ostovelat	2 997	2 997	2 997	
Yhteensä	15 401	15 536	11 867	3 669
	käypä arvo			
Takaussopimukset	849	849		
31.12.2016 Rahoitusvelkojen maturiteettijakauma				
Pankkilainat	6 725	6 893	1 742	5 151
Shekkiluottolimitit	800	800	800	
Yritystodistuslainat	4 000	4 000	4 000	
Ostovelat	2 767	2 767	2 767	
Yhteensä	14 292	14 460	9 309	5 151
	käypä arvo			
Takaussopimukset	849	849		

23. MUUT VUOKRASOPIMUKSET

(1 000 eur)	2017	2016
Maksettavat vuokrat:		
Yhden vuoden kuluessa	1 164	480
Vuotta pidemmän ajan ja enintään viiden vuoden kuluttua	2 137	470
Yli viiden vuoden kuluttua	468	504
Yhteensä	3 769	1 455
	2017	2016
Saatavat vuokrat:		
Yhden vuoden kuluessa		
Yhteensä	0	0

24. EHDOLLISET VARAT JA VELAT SEKÄ SITOUKUKSET

(1 000 eur)	2017	2016
Omasta puolesta annetut vakuudet		
Pantatut osakkeet	888	888
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	14 111	14 111
Muut vastuut ja sitoumukset	5 054	6 828
Yrityskiinnitykset	325	
Muiden puolesta annetut vakuudet ja sitoumukset	849	849

25. LÄHIPIIRITAPAHTUMAT

Lähipiiriin Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernissa katsotaan kuuluvan emoyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj, tytäryhtiöt, osakkuusyhtiö (25 % osuus), Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallituksen jäsenet ja heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt, konsernin johtoryhmän jäsenet ja heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt sekä yhteisö, jonka osakkuusyhtiö raportoiva yhtiö on.

Konsernin emo- ja tytäryrityssuhteet ovat seuraavat:

	Kotipaikka	Omistusosuus %	Äänivaltaosuus %
Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj (emoyhtiö)	Joensuu		
Sanomalehti Karjalainen Oy	Joensuu	100,0	100,0
PunaMusta Oy	Joensuu	97,3	97,3
Keski-Karjalan Kustannus Oy	Parikkala	100,0	100,0
Lieksan Lehti Oy	Lieksa	100,0	100,0
Pogostan Sanomat Oy	Ilomantsi	100,0	100,0
Karelia Viestintä Oy	Joensuu	100,0	100,0
Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy	Joensuu	100,0	100,0
Ylä-Karjala Oy	Nurmes	100,0	100,0
Suomen Yliopistopaino Oy	Tampere	100,0	100,0
Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy	Joensuu	100,0	100,0

Lähipiiriliiketoimet

(1 000 eur)	2017	2016
Liiketoimet on hinnoiteltu markkinaehtoisesti.		
Myyntit lähipiirille	698	728
Ostot lähipiiriltä	516	239
Saamiset lähipiiriltä	48	98
Velat lähipiirille	30	32

Johdon työsuhde-etuudet

	2017	2016
Palkat ja muut lyhytaikaiset työsuhde-etuudet	813	739
Vapaaehtoiset lisäeläkevakuutukset	13	16
Yhteensä	826	755

Luvut sisältävät toimitusjohtajan palkkion ja muun konsernin johtoryhmän palkat ja työsuhde-etuudet sekä vapaaehtoiset lisäeläkevakuutukset.

Maksetut palkat ja palkkiot

	2017	2016
Toimitusjohtaja ¹⁾	204	203
Eläkemaksut toimitusjohtajan palkkiosta (lakisääteinen)	34	34
Hallituksen jäsenet:		
Laakkonen Yrjö ²⁾	26	53
Laakkonen Jyrki		21
Laakkonen Reetta ²⁾	49	15
Laakkonen Hannu	15	15
Mäkihonko Juha	30	26
Pelkonen Paavo	15	15
Laakkonen Joonas	15	15
Yhteensä	150	160

¹⁾ sisältää auto- ja puhelinedut ²⁾ sisältää puhelinedun

26. TILINPÄÄTÖSPÄIVÄN JÄLKEISET TAPAHTUMAT

Tilikauden päättymisen jälkeen ei ole ollut sellaisia olennaisia tapahtumia, joilla olisi vaikutusta konsernin tuloslaskelmaan ja taseeseen.

27. VIIDEN VUODEN LUKUSARJAT

		Jatkuvat toiminnot IFRS 2017	Jatkuvat toiminnot IFRS 2016	Jatkuvat toiminnot IFRS 2015	**) IFRS 2014	**) IFRS 2013
Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut						
Liikevaihto	Milj. euroa	80,1	77,5	85,5	96,4	93,0
muutos edell. vuoteen	%	3,4	-9,4	-2,5	3,6	-1,1
Liikevoitto	Milj. euroa	2,5	10,5	4,7	6,7	7,3
osuus % / liikevaihto	%	3,1	13,5	5,5	6,9	7,8
Tulos ennen veroja	Milj. euroa	5,2	12,8	6,8	4,3	3,1
osuus % / liikevaihto	%	6,5	16,6	7,9	4,4	3,3
Bruttoinvestoinnit	Milj. euroa	2,4	1,4	5,6	18,1	17,7
osuus % / liikevaihto	%	3,0	1,9	6,5	18,8	19,1
Henkilöstö keskimäärin		397	407	416	489	497
Tutkimus- ja kehitysmenojen määrä on vähäinen.						
Sijoitetun pääoman tuotto	%	8,2 %	18,3 %	10,1 %	6,9 %	5,5 %
Oman pääoman tuotto	%	7,8 %	24,8 %	13,3 %	8,1 %	7,7 %
Omavaraisuusaste	%	69,6 %	70,8 %	49,1 %	48,0 %	51,8 %
Gearing	%	-8,0 %	-5,6 %	31,6 %	42,8 %	19,8 %
Osakekohtaiset tunnusluvut						
Tulos/osake	€	0,34	0,99	0,50	0,27	0,25
Osinko/osake *	€	0,40	0,50	0,30	0,30	0,00
Oma pääoma/osake	€	4,19	4,36	3,41	3,47	3,23
Osinko/tulos	%	118,5 %	50,7 %	60,2 %	113,1 %	0,0 %
Efektiivinen osinkotuotto	%	4,9 %	7,5 %	4,7 %	4,8 %	0,0 %
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku)		24,23	6,80	12,88	23,57	32,51
Osakkeen kaupank.kurssi	€	8,18	6,71	6,42	6,25	8,00
Osakkeen markkina-arvo	Milj. euroa	102,4	84,0	80,4	78,2	100,1
Osakkeen vuosivaihto	kpl	182 565	108 026	1 374 997	1 667 372	48 413
Osakkeen vuosivaihto	%	1,5 %	0,9 %	11,0 %	13,3 %	0,4 %
Osakkeiden oik. määrä 31.12.	kpl	12 517 360	12 517 360	12 517 360	12 517 360	12 517 360

*) Osingonjako 0,40 €/osake vuodelta 2017 on hallituksen esitys

**) Vuosien 2014 ja 2013 tunnuslukuihin sisältyvät vuonna 2016 lopetettut toiminnot

Sijoitetun pääoman tuotto, %	100 x	$\frac{\text{Voitto (ennen veroja) + rahoituskulut}}{\text{Oma pääoma + korolliset rahoitusvelat (keskiarvo kahden peräkkäisen vuoden taseista)}}$
Oman pääoman tuotto, %	100 x	$\frac{\text{Voitto}}{\text{Oma pääoma (keskiarvo kahden peräkkäisen vuoden taseista)}}$
Omavaraisuusaste, %	100 x	$\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma - saadut ennakot}}$
Gearing, % (nettovelkaantumisaste)	100 x	$\frac{\text{Korolliset rahoitusvelat - kassa ja pankkisaamiset - rahoitusarvopaperit}}{\text{Oma pääoma}}$
Tulos/osake		$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva osuus tuloksesta}}{\text{Osakkeiden oikaistu keskimääräinen kappalemäärä}}$
Osinko/osake		$\frac{\text{Tilikauden osingonjako}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä}}$
Oma pääoma/osake		$\frac{\text{Emoyhtiön omistajille kuuluva oma pääoma}}{\text{Osakkeiden laimentamaton lukumäärä}}$
Osinko/tulos, %	100 x	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Efektiivinen osinkotuotto, %	100 x	$\frac{\text{Osakekohtainen osinko}}{\text{Tilikauden päätöskurssi}}$
Hinta/voitto-suhde (P/E-luku), %		$\frac{\text{Tilikauden päätöskurssi}}{\text{Osakekohtainen tulos}}$
Osakekannan markkina-arvo		Osakkeiden laimentamaton lukumäärä x tilikauden päätöskurssi

28. OSAKKEENOMISTUKSEN JAKAUMA JA TIEDOT OSAKKEENOMISTAJISTA

Osakkeenomistuksen jakauma ja tiedot osakkeenomistajista ovat luettavissa emoyhtiön tilinpäätöksen liitetiedoista.

Emoyhtiön tuloslaskelma

(1 000 euroa)		1.1.–31.12.2017		1.1.–31.12.2016
LIIVEVAIHTO		5 627		5 707
Liiketoiminnan muut tuotot		2 680		2 757
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	1 667			
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-980	-686	346	-346
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	1 264		1 379	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	196		206	
Muut henkilösivukulut	21	-1 482	51	-1 636
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 449		-1 435
Liiketoiminnan muut kulut		-1 831		-1 839
LIIVEVOITTO/TAPPIO		2 860		3 209
Rahoitustuotot ja -kulut				
Tuotot osuuksista				
Saman konsernin yrityksissä	370		1 450	
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista				
Saman konsernin yrityksiltä	81		83	
Muilta	12		9 042	
Muut korko- ja rahoitustuotot				
Saman konsernin yrityksiltä	23		12	
Muilta	4		23	
Korkokulut ja muut rahoituskulut				
Saman konsernin yrityksille	-5		-6	
Muille	-79		-138	
Arvonalentumiset	0	406	-160	10 307
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA		3 266		13 516
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron lisäys (-) tai vähennys (+)		-134		-288
Konserniavustukset, saadut		2 529		2 191
Tuloverot		-958		-952
TILIKAUDEN VOITTO		4 703		14 467

Emoyhtiön tase

Vastaavaa				
(1 000 euroa)		31.12.2017		31.12.2016
Pysyvät vastaavat				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	56		40	
Muut pitkävaikutteiset menot	69	125	87	127
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	576		576	
Rakennukset ja rakennelmat	26 641		27 932	
Koneet ja kalusto	216		192	
Muut aineelliset hyödykkeet	209		209	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	0	27 642	0	28 909
Sijoitukset				
Osuudet saman konsernin yrityksissä	7 795		6 677	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	6 426		5 450	
Muut osakkeet ja osuudet	410		410	
Muut saamiset	265	14 895	265	12 802
Vaihtuvat vastaavat				
Vaihto-omaisuus				
Pörsiosisakkeet		11 515		10 535
Saamiset				
Lyhytaikaiset				
Myyntisaamiset	47		76	
Saamiset saman konsernin yrityksiltä	1 875		2 684	
Siirtosaamiset	188	2 110	1 010	3 769
Rahat ja pankkisaamiset		2 630		1 383
VASTAAVAA YHTEENSÄ		58 917		57 525

Vastattavaa				
(1 000 euroa)		31.12.2017		31.12.2016
Oma pääoma				
Osakepääoma	1 053		1 053	
Ylikurssirahasto	7 668		7 668	
Edellisten tilikausien voitto	26 395		18 187	
Tilikauden voitto	4 703	39 818	14 467	41 374
TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ				
Poistoero		8 808		8 674
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta				
Velat saman konsernin yrityksille				4
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	7 200		4 800	
Saadut ennakot				
Ostovelat	187		211	
Velat saman konsernin yrityksille	2 530		1 499	
Muut velat	222		216	
Siirtovelat	153	10 292	748	7 474
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		58 917		57 525

Emoyhtiön rahoituslaskelma

(1 000 euroa)	31.12.2017	31.12.2016
Liiketoiminnan rahavirta		
Voitto (tappio) ennen tilinpäätössiirtoja	3 266	13 516
Rahoitustuotot ja -kulut	-406	-10 307
Oikaisut liikevoittoon	1 449	153
Käyttöpääoman muutos	991	-1 674
Maksetut korot ja maksut	-84	-165
Saadut korot	105	148
Maksetut välittömät verot	-1 612	-419
Liiketoiminnan rahavirta	3 709	2 534
Investointien rahavirta		
Investoinnit aineellisiin ja aineettomiin hyödykkeisiin	-223	-728
Aineellisten ja aineettomien hyödykkeiden luovutustulot	43	11 000
Myönnetyt lainat		-500
Investoinnit muihin sijoituksiin	-1 118	
Lainasaamisten takaisinmaksut	1 058	2 814
Saadut osingot investoinneista	5	7
Investointien rahavirta	-236	12 593
Rahoituksen rahavirta		
Lyhytaikaisten lainojen nostot	22 450	28 500
Lyhytaikaisten lainojen takaisinmaksut	-19 000	-41 200
Pitkäaikaisten lainojen nostot		
Pitkäaikaisten lainojen takaisinmaksut	-4	-2 000
Maksetut osingot ja muu voitonjako	-6 241	-3 745
Saadut ja maksetut konserniavustukset	569	2 331
Rahoituksen rahavirta	-2 226	-16 114
Rahavarojen muutos	1 247	-986
Rahavarat 1.1.	1 383	2 369
Rahavarat 31.12.	2 630	1 383
Käyttöpääoman muutos		
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten muutos lisäys (-) / vähennys (+)	831	-838
Vaihto-omaisuuden lisäys (-) / vähennys (+)	-980	346
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	1 141	-1 182
Käyttöpääoman muutos	991	-1 674

Tilinpäätöksen liitetiedot

Laadintaperiaatteet

VAIHTO-OMAISUUDEN ARVOSTUS

Vaihto-omaisuudessa olevat arvopaperit on arvostettu hankintamenuon tai tilinpäätöspäivän pörssikurssiin, mikäli se on alempi.

Emoyhtiön vaihto-omaisuuteen sisältyvien arvopapereiden markkina-arvo 31.12.2017 oli 11,6 miljoonaa euroa (kirjanpitoarvo 11,5 miljoonaa euroa).

PYSYVIEN VASTAAVIEN ARVOSTUS

Tilinpäätös on laadittu suunnitelman mukaisin poistoin, jotka perustuvat alkuperäiseen hankintamenuon ja aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden taloudelliseen pitoaikaan.

Suunnitelman mukaisten ja kirjattujen poistojen erotus esitetään tuloslaskelmassa tilinpäätössiirtona.

Kertynyt poistoero esitetään taseen vastattavaa puolella yhtenä eränä.

Poistoajat ovat seuraavat:

Rakennukset ja rakennelmat	40 vuotta
Rakennusten irtaimet ainesosat	10 vuotta
Väestönsuojat	15 vuotta
Muut koneet ja kalusto	5–10 vuotta
Aineettomat oikeudet	5 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5–10 vuotta
Liikearvo	5 vuotta

ULKOMAANRAHAMÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaanrahamääräiset saamiset ja velat on arvostettu käytäen tilinpäätöspäivän kurssseja.

Kurssierot on kirjattu tuloslaskelmaan.

ELÄKEVASTUUT

Konsernin eläkevastuu on pääsääntöisesti katettu TYEL-vakuutuksella ja menot on käsitelty suoriteperusteisesti.

Liitetiedot

(1 000 euroa)

1. LIIKEVAIHDON JAKO TOIMIALOITTAIN JA MARKKINA-ALUEITTAIN

	2017	2016
Muu toiminta	1 840	1 854
Arvopaperikauppa	3 787	3 853
Yhteensä	5 627	5 707
Maantieteellinen jakauma:		
Kotimaa	5 627	5 707

2. LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT

	2017	2016
Kiinteistötoiminnan vuokratuotot	2 680	2 747
Kalustomyyntivoitto		8
Muut tuotot		2
Yhteensä	2 680	2 757

3. HENKILÖSTÖKULUT JA HENKILÖKUNNAN LUKUMÄÄRÄ KESKIMÄÄRIN

	2017	2016
Palkat	1 264	1 379
Eläkekulut	196	206
Muut henkilöstökulut	21	51
Tuloslaskelman henkilöstökulut	1 482	1 636
Luontoisedut verotusarvo	16	13
Yhteensä	1 497	1 649
Yhtiön palveluksessa tilikauden aikana ollut vakinainen henkilökunta:		
Palkat ja korvaukset tilikauden aikana toimitusjohtajalle ja hallituksen jäsenille	354	350
Eläkemaksut toimitusjohtajan palkkiosta	34	34
Luontoisedut	13	13
Yhtiön palveluksessa tilikauden aikana ollut vakinainen henkilökunta:		
Toimihenkilöt	22	25

4. POISTOT JA ARVONALENTUMISET

	2017	2016
Suunnitelman mukaan		
Rakennukset	1 314	1 294
Koneet ja kalusto	93	99
Aineettomat oikeudet	23	24
Muut pitkävaikutteiset menot	19	19
Yhteensä	1 449	1 435
Poistoeron muutos		
Rakennukset	137	300
Koneet ja kalusto	-9	-18
Aineettomat oikeudet	5	-2
Muut pitkävaikutteiset menot	1	8
Yhteensä	134	288

5. LIIKETOIMINNAN MUUT KULUT

	2017	2016
Sijoituskiinteistöjen hoitokulut	22	18
Henkilösivukulut	148	78
Toimitilakulut	792	802
Tiedonsiirto-, atk-, konttorikulut	378	397
Autokulut	24	26
Vakuutukset	12	13
Matkustus-, edustus- ja neuvottelukulut	134	134
Mainonnan ja markkinoinnin kulut	38	28
Muut kulut	186	241
Yhteensä	1 734	1 736

6. TILINTARKASTAJAN PALKKIOT

	2017	2016
Maksetut palkkiot KHT-Yhteisö Ernst & Young Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	49	38
Veroneuvonta	17	8
Muut palkkiot	31	57
Yhteensä	97	103

7. KONSERNIN SISÄISET RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT

	2017	2016
Osinkotuotot saman konsernin yrityksiltä	370	1450
Korkotuotot saman konsernin yrityksiltä pitkäaikaisista sijoituksista	81	83
Korkokulut ja muut rahoituskulut saman konsernin yrityksille	5	6

8. MUUT RAHOITUSKULUT

	2017	2016
Arvonlennut pöytäkirjojen vastavien hyödykkeistä		160

9. TILINPÄÄTÖSSIIRROT

	2017	2016
Konserniavustukset, saadut	2 529	2 191

10. TULOVEROT

	2017	2016
Tuloverot tilinpäätössiirroista	479	380
Tuloverot varsinaisesta toiminnasta	479	571
Yhteensä	958	952
Laskennalliset verovelat		
Kertyneestä poistoerosta	1 762	1 735

11. PYSYVÄT VASTAAVAT

	Aineettomat hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet					
	Aineet- tomat oikeudet	Muut pitkävai- kutteis- menot	Ennako- maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä	Maa- alueet	Raken- nukset	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödyk- keet	Ennako- maksut ja keskener. hankinnat	Yhteensä
Hankintameno 1.1.2017	410	219	0	628	576	43 550	2 266	209	0	45 921
Lisäykset	39			39		23	160	0		183
Vähennykset							-56			-56
Siirrot erien välillä										
Hankintameno 31.12.2017	449	219	0	668	576	43 573	2 370	209	0	46 049
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2017	-370	-131	0	-501		-15 618	-2 074			-17 692
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot							13			13
Tilikauden poisto	-23	-19		-41		-1 314	-93			-1 407
Arvonalennukset										
Kertyneet poistot 31.12.2017	-393	-150	0	-542		-16 933	-2 154			-19 087
Arvonmuutokset										
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	56	69	0	125	576	26 641	216	209	0	27 642
Kirjanpitoarvo 31.12.2016	40	87	0	127	576	27 932	192	209	0	28 909
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2017							133			
Tuotannon koneiden ja laitteiden kirjanpitoarvo 31.12.2016							102			

Sijoitukset

	Osakkeet Konserniyritykset	Osakkeet Muut	Saamiset Konserniyritykset	Saamiset Muut	Yhteensä
	Hankintameno 1.1.2017	6 677	623	5 450	265
Lisäykset	1 118		1 476		2 593
Vähennykset			-500		-500
Siirrot erien välillä					
Hankintameno 31.12.2017	7 795	623	6 426	265	15 108
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 1.1.2017		-213			-213
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot					
Tilikauden poisto					
Arvonalennukset					0
Kertyneet poistot ja arvonalennukset 31.12.2017		-213			-213
Kirjanpitoarvo 31.12.2017	7 795	410	6 426	265	14 895

12. EMOYHTIÖN OMISTAMAT OSAKKEET KONSERNIYRITYKSISSÄ

Konserniyrittösakkeet	Omistussuus %	Äänivalta %
Lieksan Lehti Oy	100.0	100.0
Keski-Karjalan Kustannus Oy	100.0	100.0
Ylä-Karjala Oy	100.0	100.0
Pogostan Sanomat Oy	100.0	100.0
Karelia Viestintä Oy	100.0	100.0
Sanomalehti Karjalainen Oy	100.0	100.0
PunaMusta Oy	97.3	97.3
Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy	100.0	100.0
Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy	100.0	100.0
Suomen Yliopistopaino Oy	100.0	100.0

13. PITKÄAIKAISET SIOITUKSET KONSERNIYRITYKSIIN

	2017	2016
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä		
Pysyvät vastaavat		
Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy	26	
PunaMusta Oy	6 400	5 450
Yhteensä	6 426	5 450

14. KONSERNISAAMISET JA -VELAT

	2017	2016
Saamiset samaan konserniin kuuluvilta yrityksiltä		
Vaihtuvat vastaavat		
Myyntisaamiset	191	40
Lainasaamiset	370	2 008
Siirtosaamiset	1 314	637
Yhteensä	1 875	2 684
Velat samaan konserniin kuuluville yrityksille		
Vieras pääoma, lyhytaikainen		
Ostovelat	13	6
Muut lyhytaikaiset velat	2 514	1 491
Siirtovelat	3	3
Yhteensä	2 530	1 499

15. SIIRTOSAAMISET JA SIIRTOVELAT

Siirtosaamisten olennaisimmat erät ovat verosaaminen 110 721,01 euroa ja menoennakot 47 858,20 euroa.

Siirtovelkojen olennaisimmat erät ovat vuosilomapalkat sosiaalikuluneen 0,2 miljoonaa euroa.

16. OMA PÄÄOMA

	2017	2016
Osakepääoma 1.1.	1 053	1 053
Osakepääoma 31.12.	1 053	1 053
Ylikurssirahasto 1.1.	7 668	7 668
Ylikurssirahasto 31.12.	7 668	7 668
	8 720	8 720
Voitto edellisiltä tilikausilta 1.1.	32 653	21 880
Osingonjako	-6 259	-3 755
Jakamattomien osinkojen palautus voittovaroihin		62
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	26 395	18 187
Muu voitonjako		
Voitto edellisiltä tilikausilta 31.12.	26 395	18 187
Tilikauden voitto	4 703	14 467
	31 097	32 653
Oma pääoma yhteensä	39 818	41 374
Laskelma jakokelpoisista varoista	2017	2016
Voitto edellisiltä tilikausilta	26 395	18 187
Tilikauden voitto	4 703	14 467
Yhteensä	31 097	32 653

17. EMOYHTIÖN OSAKEPÄÄOMA

	kpl	2017	kpl	2016
Osakkeet	12 517 360	1 053	12 517 360	1 053

18. ANNETUT PANTIT JA VASTUUSITOUMUKSET

	2017	2016
Omasta velasta		
Pantatut osakkeet	888	888
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	14 111	14 111
Yhteensä	14 999	14 999

Vastuut ovat emo- ja tytäryhtiöiden veloista.

Erityistakaussitoumus	4 895	5 894
-----------------------	-------	-------

Leasingvastuut

	31.12.2017	31.12.2016
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	24	30
Myöhemmin maksettavat	28	30
Yhteensä	52	60

Vuokravastuut

	31.12.2017	31.12.2016
Vuokrasaamiset		
Seuraavalla tilikaudella saatavat	634	634
Myöhemmin saatavat	2 957	4 224
Yhteensä	3 590	4 857

Maksettavat vuokrat

Seuraavalla tilikaudella maksettavat	23	23
Myöhemmin maksettavat	574	598
Yhteensä	598	621

Muut taloudelliset vastuut

Yhtiö on velvollinen tarkistamaan vuosina 2008-2017 valmistuneista kiinteistöinvestoinneista tekemiään arvonalisäverovähennyksiä, jos kiinteistön verollinen käyttö vähenee tarkistuskauden aikana.

Vastuun enimmäismäärä on 2 403 372,99 euroa ja viimeinen tarkistusvuosi on 2026.

19. MUUT

Konsernilla ei ole ollut merkittäviä tuotekehitysmenoja.

Hallituksen antivaltuutusta ja johdon osapalkkioita ei ole, eikä myöskään johdannaissopimuksista aiheutuvia vastuuta.

Yhtiön hallituksen esitys voittoa koskeviksi toimenpiteiksi

Voitonjakokelpoiset varat ovat 31 097 327,77 euroa.		Euroa (€)
Yhtiön hallitus esittää, että		
	tilikauden voitto	4 702 535,75
	sekä edellisten tilikausien voitto	26 394 792,02
yhteensä		31 097 327,77
käytetään seuraavalla tavalla:		
	osinkoa jaetaan 0,40 euroa jokaiselle ulkona olevalle osakkeelle 12 517 360 kappaleelle eli yhteensä	5 006 944,00
	hallituksen käytettäväksi jätetään	100 000,00
	voitto- ja tappioutilille jätetään	25 990 383,77
yhteensä		31 097 327,77

Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Joensuussa maaliskuun 2. päivänä 2018

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO OYJ

Reetta Laakkonen   **Juha Mäkihonko**   **Yrjö Laakkonen**

Hannu Laakkonen   **Paavo Pelkonen**

Joona Laakkonen   **Raimo Puustinen**
toimitusjohtaja

Tilintarkastusmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Joensuussa maaliskuun 2. päivänä 2018

ERNST & YOUNG OY
tilintarkastusyhteisö

Ulla Nykky
KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n yhtiökokoukselle

TILINPÄÄTÖKSEN TILINTARKASTUS

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n (y-tunnus 0214720-9) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2017. Tilinpäätös sisältää konsernin taseen, laajan tuloslaskelman, laskelman oman pääoman muutoksista, rahavirtalaskelman ja liitetiedot, mukaan lukien yhteenveto merkittävimmistä tilinpäätöksen laatimisperiaatteista, sekä emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että

- konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin taloudellisesta asemasta sekä sen toiminnan tuloksesta ja rahavirroista EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti,
- tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisäätteiset vaatimukset.

Lausuntonamme on ristiriidaton tarkastusvaliokunnalle hallitukselle annetun lisäraportin kanssa.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiimme kuvataan tarkemmin kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa.

Olemme riippumattomia emoyhtiöstä ja konserniyrityksistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme.

Emoyhtiölle ja konserniyrityksille suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut ovat parhaan tietomme ja käsityksemme mukaan olleet Suomessa noudatettavien, näitä palveluja koskevien säännösten mukaisia, emmekä ole suorittaneet EU-asetuksen 537/2014 5. artiklan 1 kohdassa tarkoitettuja kiellettyjä palveluja. Suorittamamme muut kuin tilintarkastuspalvelut on esitetty konsernitilinpäätöksen liitetiedossa 4.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonemme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat

Tilintarkastuksen kannalta keskeiset seikat ovat seikkoja, jotka ammatillisen harkintamme mukaan ovat olleet merkittävimpiä tarkastuksen kohteena olevan tilikauden tilintarkastuksessa. Nämä seikat on otettu huomioon tilinpäätökseen kokonaisuutena kohdistuneessa tilintarkastuksessa sekä laatiessamme siitä annettavaa lausuntoa, emmekä anna näistä seikoista erillistä lausuntoa.

Olemme täyttäneet kohdassa Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa kuvatut velvollisuutemme tilinpäätöksen tilintarkastuksessa mukaan lukien näihin seikkoihin liittyvät velvoitteemme. Tämän mukaisesti suoritimme suunnittelemaamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat arviomme mukaisesti riskeihin, jotka voivat johtaa tilinpäätöksen olennaiseen virheellisyteen. Suorittamamme tilintarkastustoimenpiteet, jotka kohdistuivat myös alla mainittuihin seikkoihin, ovat olleet perustana oheista tilinpäätöstä koskevalle lausunnonllemme.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessa huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisältynyt arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

Olemme ottaneet tilintarkastuksessamme huomioon riskin siitä, että johto sivuuttaa kontrolleja. Tähän on sisällytetty arviointi siitä, onko viitteitä sellaisesta johdon tarkoitushakuisesta suhtautumisesta, josta aiheutuu väärinkäytöksestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riski.

TILINTARKASTUKSEN KANNALTA KESKEINEN SEIKKA	MITEN SEIKKAA KÄSITELTIIN TILINTARKASTUKSESSA
<p>Myyntitulojen tuloutus</p> <p>Viittaamme konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteisiin ja liitetietoon 1</p> <p>Konsernin myyntituotot muodostuvat tuotteiden ja palveluiden myynnistä. Myyntitulojen määrä konsernitilinpäätöksessä oli 80,1 Meur. Tuotemyynnit tuloutetaan, kun tuotteiden omistamiseen liittyvät merkittävät riskit ja edut ovat siirtyneet ostajalle. Palvelumyynnit tuloutetaan, kun palvelu on suoritettu. Tuottojen kirjaaminen on määritelty riskiksi tuottojen oikea-aikaisen ja oikeamääräisen tuloutuksen kannalta.</p> <p>Palkkiotuottojen tuloutus oli tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka sekä EU asetuksen 537/2014 artiklan 2c kohdassa tarkoitettu merkittävä olennaisen virheellisuuden riski johtuen tuottojen oikea-aikaiseen ja oikeamääräiseen kirjaamiseen liittyvästä riskistä.</p>	<p>Tuottojen kirjaamisen virheellisyyteen liittyvään riskiin kohdistuvat tilintarkastustoimenpiteemme sisälsivät muun muassa:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konsernin laskentaperiaatteissa olevien tuloutusperiaatteiden arvioinnin sovellettaviin tilinpäätösstandardeihin nähden. • Myynnin jaksotuksen tarkastuksen analyttisiä menetelmiä hyväksikäyttäen. • Yksityiskohtaisen tapahtumatason testauksen tuottojen oikea-aikaisen tuloutuksen osalta. • Myyntisaamisten vahvistusten hankkimisen suoraan asiakkailta ja luottotappiovarauksen määrän arvioinnin. • Konsernin tuottoihin liittyvien liitetietojen riittävyyden arvioinnin.
<p>Suomen Yliopistopaino Oy:n hankinta</p> <p>Viittaamme liitetietoon 2</p> <p>Yhtiö hankki tilikaudella 2017 Suomen Yliopistopaino Oy:n koko osakekannan. Yrityshankinta oli tilintarkastuksen kannalta keskeinen seikka hankintaan liittyvien arvostusmenetelmien sekä johdon tekemien arvioiden johdosta. Johdon arviot kohdistuvat erityisesti hankittujen varojen ja velkojen käyppien arvojen määrittämiseen ja kauppahinnan allokointiin asiakassopimuksille ja liikearvolle.</p>	<p>Kauppahinnan allokointiin ja yrityshankinnan raportointiin liittyvään virherisktiin liittyen suoritimme muun muassa seuraavat tilintarkastustoimenpiteet:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konsernin laskentaperiaatteiden arvioinnin liiketoimintojen yhdistäminen -laskentastandardiin nähden. • Niiden arvostusprosessien ja -menetelmien arvioinnin, joilla yhtiö yksilöi hankitut varat ja velat sekä määrittä niiden erien käyvät arvot. Tarkastukseen osallistui asiantuntijana sisäinen arvonnäyttö-asiantuntijamme, joka avusti meitä käytettyjen arvioiden ja oletusten asianmukaisuuden arvioinnissa. • Yrityshankintaan liittyvien liitetietojen riittävyyden arvioinnin.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että konsernitilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan EU:ssa käyttöön hyväksytyjen kansainvälisten tilinpäätösstandardien (IFRS) mukaisesti ja siten, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiesaan velvollisia arvioimaan emoyhtiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuviissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos emoyhtiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntonne. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voitaisiin kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisyyden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntonne perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen

soveltuva tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon emoyhtiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.

- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.

- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä emoyhtiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntonne. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei emoyhtiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.

- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuva tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitilinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnittelusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Lisäksi annamme hallintoelimille vahvistuksen siitä, että olemme noudattaneet riippumattomuutta koskevia relevantteja eettisiä vaatimuksia, ja kommunikoidimme niiden kanssa kaikista suhteista ja muista seikoista, joiden voi kohtuudella ajatella vaikuttavan riippumattomuuteemme, ja soveltuviissa tapauksissa niihin liittyvistä varotoimista.

Päätämme, mitkä hallintoelinten kanssa kommunikoiduista seikoista olivat merkittävimpiä tarkasteltavana olevan tilikauden tilintarkastuksessa ja näin ollen ovat tilintarkastuksen kannalta keskeisiä. Kuvaamme kyseiset seikat tilintarkastuskertomuksessa, paitsi jos säädös tai määräys estää kyseisen seikan julkistamisen tai kun äärimmäisen harvinaisissa tapauksissa toteamme, ettei kyseisestä seikasta viestitä tilintarkastuskertomuksessa, koska siitä aiheutuvien epäedullisten vaikutusten voitaisiin kohtuudella odottaa olevan suuremmat kuin tällaisesta viestinnästä koituva yleinen etu.

MUUT RAPORTOINTIVELVOITTEET

Tilintarkastustoimeksiantoa koskevat tiedot

Olemme toimineet yhtiökokouksen valitsemana tilintarkastajana yhtäjaksoisesti 30 vuotta siitä lähtien, kun Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:stä tuli yleisen edun kannalta merkittävä yhteisö 10.2.1988.

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomuksen ja vuosikertomukseen sisältyvän informaation, mutta se ei sisällä tilinpäätöstä eikä sitä koskevaa tilintarkastuskertomustamme. Olemme saaneet toimintakertomuksen käyttöömme ennen tämän tilintarkastuskertomuksen antamispäivää, ja odotamme saavamme vuosikertomuksen käyttöömme kyseisen päivän jälkeen.

Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea edellä yksilöity muu informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko muu informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suorittaessa

hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Toimintakertomuksen osalta velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme ennen tilintarkastuskertomuksen antamispäivää käyttöömme saamaamme muuhun informaatioon kohdistamamme työn perusteella johtopäätöksen, että kyseisessä muussa informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Joensuussa 2. maaliskuuta 2018

Ernst & Young Oy
tilintarkastusyhteisö
Ulla Nykky
KHT

OSAKKEET JA OSAKKEENOMISTAJAT

Osakepääoman rakenne

Yhtiön osakepääoma on 1 052 634,41 euroa. Osakkeita on 12 517 360 kappaletta.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään 19.9.1998.

Yhtiön osake on listattuna Nasdaq Helsinki Oy:ssä (pienet yhtiöt), yhtiön kaupankäyntitunnus on PKK1V.

Omistuksen jakautuminen suuruusluokittain 31.12.2017

Alaraja	Yläraja	Omistajia kpl	Omistajia %	Arvo-osuus- määrä kpl	Arvo-osuus- määrä %	Äänimäärä kpl	Äänimäärä %
1	100	320	33,58	13 846	0,11	13 846	0,11
101	500	315	33,05	89 199	0,71	89 199	0,71
501	1 000	125	13,12	99 244	0,79	99 244	0,79
1 001	5 000	137	14,38	308 142	2,46	308 142	2,46
5 001	10 000	20	2,10	135 369	1,08	135 369	1,08
10 001	50 000	23	2,41	547 627	4,38	547 627	4,38
50 001	100 000	3	0,32	179 957	1,44	179 957	1,44
100 001	500 000	5	0,53	1 055 560	8,43	1 055 560	8,43
500 001		5	0,53	10 053 616	80,32	10 053 616	80,32
Yhteensä		953	100	12 482 560	99,72	12 482 560	99,72
joista hallintarekisteröityjä		3		3 418	0,03	3 418	0,03
Odotusluettelolla yhteensä							
Yhteistilillä				34 800	0,28	34 800	0,28
Erityistilillä yhteensä							
Liikkeeseenlaskettu määrä				12 517 360	100	12 517 360	100

Sektorijakauma 31.12.2017

	Omistajia kpl	Hallinta- rekisteröity kpl	Omistajia %	Arvo- osuusmäärä kpl	Arvo- osuusmäärä %	Hallinta- rekisteröity kpl	Hallinta- rekisteröity %	Äänimäärä kpl	Ääni- määrä %
Yritykset	46		4,83	6 045 161	48,29			6 045 161	48,29
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	2	2	0,21			1 566	0,01	1 566	0,01
Julkisyhteisöt	1		0,11	4 180	0,03			4 180	0,03
Kotitaloudet	889		93,28	6 344 110	50,68			6 344 110	50,68
Kotita.palv.ei voit.tavoit.yhtsöt	12		1,26	80 773	0,65			80 773	0,65
Koko kansantalous yhteensä	950	2	99,69	12 474 224	99,66	1 566	0,01	12 475 790	99,67
Ulkomaat yhteensä	3	1	0,32	4 918	0,04	1 852	0,02	6 770	0,05
Kaikki yhteensä	953	3	100	12 479 142	99,70	3 418	0,03	12 482 560	99,72
joista hallintarekisteröityjä		3				3 418	0,03	3 418	0,03
Odotusluettelolla yhteensä									
Yhteistilillä				34 800	0,28			34 800	0,28
Erytistileillä yhteensä									
Liikkeeseenlaskettu määrä				12 517 360	100			12 517 360	100

Suurimmat osakkeenomistajat 31.12.2017 (omistumäärän mukaan)

	Välitön omistus kpl	Välitön omistus %	Välillinen omistus kpl	Välillinen omistus %	Omistus yhteensä kpl	Omistus yhteensä %
1. Kauppahuone Laakkonen Oy	3 309 115	26,44				
2. Laakkonen Yrjö	2 547 061	20,35	661 823	5,29	3 208 884	25,64
3. Laakkonen Hannu	1 623 740	12,97	1 303 380	10,41	2 927 120	23,38
4. HML Finance Oy	1 303 380	10,41				
5. Foncia Invest Oy	1 270 320	10,15				
6. Laakkonen Reetta	356 880	2,85	1 005 971	8,04	1 362 851	10,89
7. Laakkonen Outi	245 240	1,96				
8. Laakkonen Joonas	176 318	1,41	546 004	4,36	722 322	5,77
9. Laakkonen Tommi	139 410	1,11	546 004	4,36	685 414	5,48
10. Laakkonen Janne	137 712	1,10	546 004	4,36	683 716	5,46

Yhtiön hallituksen ja toimitusjohtajan suoraomistus on yhteensä 37,78 %, suora ja välillinen omistus yhteensä 65,87 % osakkeista.

HALLITUS & JOHTORYHMÄ

HALLITUS

REETTA LAAKKONEN

Hallituksen puheenjohtaja

s. 1968

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 2001
- hallituksen puheenjohtaja 31.3.2017 alkaen
- Kauppahuone Laakkonen Oy:n hallituksen puheenjohtaja

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeita 356 880 kpl.

JOONA LAAKKONEN

Hallituksen jäsen

s. 1990

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 2015

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeita 176 318 kpl.

YRJÖ LAAKKONEN

Hallituksen jäsen

s. 1943

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 1986
- hallituksen puheenjohtaja vuosina 1989–2009 sekä 14.4.2016–30.3.2017
- hallituksen varapuheenjohtaja vuodesta 2010–13.4.2016 saakka
- Yrjö Laakkonen Oy:n hallituksen puheenjohtaja

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oy:n osakkeita 2 547 061 kpl.

Osakeomistukset
31.12.2017

PAAVO PELKONEN

Hallituksen jäsen

s. 1948

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 1991
- Itä-Suomen yliopisto, professori (emeritus)

Ei omista Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita.

HANNU LAAKKONEN

Hallituksen jäsen (ei kuvassa)

s. 1969

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 1996

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita 1 623 740 kpl.

JUHA MÄKIHONKO

Hallituksen

varapuheenjohtaja

s. 1960

- yhtiön hallituksen jäsen vuodesta 2003
- hallituksen varapuheenjohtaja 14.4.2016 alkaen
- Oy Fortia Ab:n toimitusjohtaja

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita 21 176 kpl.

KONSERNIN JOHTORYHMÄ

JANI VAUHKONEN

**PunaMusta Oy:n
liiketoiminnan
kehittämispäällikkö**
s. 1978
• faktori EAT
• PunaMusta Oy:n
palveluksessa vuodesta
2007 alkaen

ARTTU SALLINEN

Talousjohtaja
s. 1981
• KTM
• yhtiön palveluksessa
23.2.2018 alkaen

LOTTA NAUMANEN

**Henkilöstön
kehittämispäällikkö**
s. 1977
• HTM, tradenomi
• yhtiön palveluksessa
vuodesta 2013 alkaen

Osakeomistukset
31.12.2017

*Ei omista Pohjois-Karjalan
Kirjapaino Oyj:n osakkeita.*

*Ei omista Pohjois-Karjalan
Kirjapaino Oyj:n osakkeita.*

*Ei omista Pohjois-Karjalan
Kirjapaino Oyj:n osakkeita.*

Marjut Kurvinen talous- ja kehitysjohtaja 31.12.2017 saakka.
Lasse Miettinen, PunaMusta Oy:n tekninen johtaja, eläköityi 1.10.2017 alkaen.

RAIMO PUUSTINEN**Toimitusjohtaja**

s. 1957

- yo-merkonomi
- yhtiön toimitusjohtaja vuodesta 2000

Omistaa Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita 3 674 kpl.

PASI KOIVUMAA**Lehtitoimialan toimialajohtaja, Sanomalehti Karjalainen Oy:n toimitusjohtaja /****vastaava päätoimittaja**

s. 1964

- KTM
- Sanomalehti Karjalainen Oy:n palveluksessa vuodesta 1995

Ei omista Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita.

JARI AVELLAN**Painotoimialan toimialajohtaja, PunaMusta Oy:n toimitusjohtaja**

s. 1968

- DI, KTM
- PunaMusta Oy:n palveluksessa vuodesta 2002

Ei omista Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n osakkeita.

Hallituksen ja johtoryhmän sihteerinä toimii Riitta Moilanen.

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ 2017

JOHDANTO

Tämä selvitys hallinnointi- ja ohjausjärjestelmästä on käsitelty Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallituksen kokouksessa 2.3.2018.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj (”yhtiö”) on suomalainen osakeyhtiö, jonka päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan Suomen osakeyhtiölakia ja yhtiön yhtiöjärjestyksestä sekä julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia muita säädöksiä. Lisäksi Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj noudattaa toiminnassaan Arvopaperimarkkinayhdistys ry:n 1.1.2016 voimaan tullutta Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia sekä Nasdaq Helsinki Oy:n sääntöjä ja ohjeita.

Listayhtiöiden hallinnointikoodin edellyttämä selvitys hallinto- ja ohjausjärjestelmästä on annettu erillisenä kertomuksena toimintakertomuksen yhteydessä. Yhtiön hallinnointiperiaatteet on nähtävillä yhtiön internetsivuilla www.pkkoyj.com/Sijoittajatieto/Hallinnointiperiaatteet.

POIKKEMAT SUOSITUKSISTA

Yhtiö poikkeaa seuraavista hallinnointikoodin suosituksista:

Suositus 10: Riippumattomien jäsenten määrä

Yhtiöstä ja merkittävistä osakkeenomistajista riippumattomia hallituksen jäseniä on yksi. Yhtiön hallinto ja hallituksen kokoonpano perustuvat vahvaan omistajaohjaukseen, joten yhtiön hallitus koostuu suurelta osin pääomistajista. Hallituksen jäsenet edustavat kattavasti osakkeenomistajia.

Suosukset 14, 15, 16, 17, 18a ja 18b: Valiokunnat

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:ssä ei ole perustettu erillisiä valiokuntia. Yhtiön konsernirakenne ja koko huomioon ottaen yhtiön hallitus ei pidä valiokuntia tarpeellisina.

KONSERNIRAKENNE

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin emoyhtiö on Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj. Emoyhtiön liiketoiminta koos-

tuu konsernihallinnosta, arvopaperikaupasta ja osakeomistuksista sekä kiinteistöjen hallinnasta ja vuokrauksesta.

Yhtiön lehtitoimialan muodostavat Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n tytäryhtiöt Sanomalehti Karjalainen Oy, Lieksan Lehti Oy, Pogostan Sanomat Oy, Keski-Karjalan Kustannus Oy, Ylä-Karjala Oy, Karelia Viestintä Oy, Pohjois-Karjalan Paikallislehdet Oy ja Pohjois-Karjalan Ilmoitusvalmistus Oy.

Yhtiön painotoimialaan kuuluvat Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n tytäryhtiöt PunaMusta Oy ja Suomen Yliopistopaino Oy.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konserniin kuuluvat lisäksi Arena Partners Oy (8,11 %/Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj) sekä Väli-Suomen Media Oy (25 %/Sanomalehti Karjalainen Oy).

YHTIÖKOKOUS

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n varsinainen yhtiökokous pidetään vuosittain hallituksen määräämänä päivänä huhtikuun loppuun mennessä. Yhtiökokous päättää vuosittain sille osakeyhtiölain ja yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluvista asioista, kuten tilinpäätöksen vahvistamisesta, vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle, voitonjaosta, hallituksen jäsenten palkkioista sekä hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien valinnasta sekä heille maksettavista palkkioista.

Yhtiö ilmoittaa internetsivuillaan päivämäärän, johon mennessä osakkeenomistajan on ilmoitettava yhtiön hallitukselle varsinaisen yhtiökokouksen käsiteltäväksi vaatimansa asia. Osakeyhtiölain mukaan kyseinen päivämäärä on aikaisintaan neljä viikkoa ennen kokouskutsun toimittamista. Lisäksi internetsivuilla ilmoitetaan, mihin posti- tai sähköpostiosoitteeseen osakkeenomistajan vaatimus tulee lähettää.

Yhtiökokouskutsu ja seuraavat tiedot ovat saatavilla yhtiön internetsivuilla 21 päivää ennen yhtiökokousta:

- osakkeiden ja äänioikeuksien kokonaismäärä osakelajeittain kokouskutsun päivänä
- yhtiökokoukselle esitettävät asiakirjat (tilinpäätös, toimintakertomus ja tilintarkastuskertomus)
- hallituksen päätösehdotukset yhtiökokoukselle
- yhtiökokouksen käsiteltäviksi kuuluvat osakkeenomistajien tekemät päätösehdotukset.

Yhtiökokouskutsu julkaistaan myös sanomalehti Karjalaisessa tai hallituksen määräämässä muussa Joensuussa ilmestyvässä sanomalehdessä.

Yhtiökokouksessa tulee olla läsnä hallituksen puheenjohtaja, hallituksen jäsenet sekä toimitusjohtaja. Lisäksi hallituksen jäseneksi ehdolla olevan henkilön on oltava läsnä valinnasta päättävässä yhtiökokouksessa. Tilintarkastajan on osallistuttava varsinaiseen yhtiökokoukseen.

Yhtiökokouksen pöytäkirja äänestystuloksineen, ja ne pöytäkirjan liitteet, jotka ovat osa yhtiökokouksen päätöstä, löytyvät yhtiön internetsivuilta kahden viikon kuluessa yhtiökokouksesta. Yhtiökokousasiakirjat säilytetään yhtiön internetsivuilla vähintään viiden vuoden ajan yhtiökokouksesta.

POHJOIS-KARJALAN KIRJAPAINO OYJ:N HALLITUS

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä huolehtii hallitus, johon yhtiöjärjestyksen mukaan kuuluu viidestä kymmeneen (5-10) varsinaista jäsentä.

Hallituksen jäsenet valitaan vuosittain yhtiön varsinaisessa yhtiökokouksessa. Hallituksen jäsenen toimikausi päättyy vaalia ensiksi seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä. Yhtiöjärjestyksessä ei ole asetettu hallituksen jäsenille yläikärajaa, rajoitettu jäsenten toimikausien lukumäärää eikä muullakaan tavalla rajoitettu yhtiökokouksen päätösvaltaa hallituksen jäsenten valinnassa. Hallituskokoonpanoa koskevaa ehdotusta valmistellaan merkittävien osakkeenomistajien toimesta. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n varsinainen yhtiökokous 31.3.2017 päätti yhtiön hallituksen jäsenten lukumääräksi kuusi. Yhtiön hallituksen jäseniksi valittiin Yrjö Laakkonen, Juha Mäkihonko, Hannu Laakkonen, Reetta Laakkonen, Paavo Pelkonen ja Joonas Laakkonen. 31.3.2017 pitämässään järjestäytymiskokouksessa hallitus valitsi keskuudestaan puheenjohtajaksi Reetta Laakkosen ja varapuheenjohtajaksi Juha Mäkihongon.

Yhtiön tärkeimmissä liiketoimintaa harjoittavissa tytäryhtiöissä (Sanomalehti Karjalainen Oy ja PunaMusta Oy) toimii hallituksen puheenjohtajana Reetta Laakkonen. Näiden yhtiöiden hallitukset koostuvat muutoin pääosin yhtiön johtoryhmän jäsenistä.

HALLITUKSEN TEHTÄVÄT JA VASTUU

Hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä. Hallituksen tehtävät määräytyvät osakeyhtiölaissa ja yhtiöjärjestyksessä hallitukselle määritellyistä tehtävistä. Kaikki yhtiön ja sen tytäryhtiöiden lii-

ketoiminnan kannalta merkittävät asiat käsitellään yhtiön hallituksessa.

Hallituksen kokouksessa käsiteltäviä asioita ovat muun muassa:

- hallituksen työjärjestyksen vahvistaminen
- yhtiön strategisten suuntaviivojen sekä yhtiön arvojen määrittely
- vuotuisen toimintasuunnitelman ja budjetin käsittely ja hyväksyminen
- puolivuosikatsauksen, liiketoimintakatsauksen (tilikauden kolmelta ja yhdeksältä ensimmäiseltä kuukaudelta), konsernitilinpäätöksen ja toimintakertomuksen käsittely ja hyväksyminen
- strategisesti tai taloudellisesti merkittävistä investoinneista ja omaisuuden hankinnasta ja myynneistä päättäminen
- rahoitukseen liittyvistä vastuusitoumuksista päättäminen
- arvopaperikaupan laajuudesta päättäminen
- konsernin riskienhallinta- ja raportointimenettelyn seuraaminen
- henkilöstön palkitsemisen periaatteista päättäminen
- yhtiön toimitusjohtajan ja muun johdon nimittäminen ja päättäminen heidän palkkaeduistaan
- ehdotusten valmistelu yhtiökokoukselle.

Yhtiön tilintarkastajan hallitus tapaa vähintään kerran vuodessa.

Hallituksen kokouksissa ovat läsnä emoyhtiön toimitusjohtaja, lehtitoimialan sekä painotoimialan johtajat sekä konsernin talousjohtaja, jotka esittelevät kukin toimialaansa ja toimintaympäristöään koskevat asiat.

Yhtiön hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja valmistelevat hallituksen kokoukset ja työjärjestyksen. Hallitus arvioi puheenjohtajansa johdolla työskentelytapojaan kerran vuodessa.

KOKOUSKÄYTÄNTÖ JA PÄÄTÖKSENTEKO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallitus kokoontuu keskimäärin kuusi kertaa vuodessa. Vuonna 2017 hallitus kokoontui kahdeksan kertaa. Hallituksen jäsenten keskimääräinen osallistumisprosentti hallituksen kokouksiin vuonna 2017 oli 89,58 prosenttia.

Hallituksen jäsenistä Reetta Laakkonen, Juha Mäkihonko ja Joonas Laakkonen osallistuivat kaikkiin tilikauden 2017 aikana pidettyihin kokouksiin. Kuuteen hallituksen kokoukseen osallistuivat Yrjö Laakkonen, Hannu Laakkonen ja Paavo Pelkonen.

MONIMUOTOISUUTTA KOSKEVAT PERIAATTEET

Monimuotoisuutta tarkastellaan paitsi molempien sukupuolten edustuksen niin myös muiden hallituksen monimuotoisuutta edistävien tekijöiden kautta. Tällaisia tekijöitä ovat muun muassa hallituksen ikäjakauma, jäsenten koulutuksellinen ja ammatillinen tausta, tehtävän kannalta merkityksellinen kokemus sekä henkilökohtaiset ominaisuudet. Kokoonpanon valmistelussa arvioidaan myös sitä, miten jäsenten osaaminen, koulutus ja kokemus täydentävät toisiaan. Kokoonpanon valmistelussa huomioidaan myös pitkän aikavälin tarpeet.

Monimuotoisuutta koskevien periaatteiden tarkoituksena on osaltaan varmistaa se, että hallituksen osaaminen ja kokemus kokonaisuutena sekä kokoonpanon monipuolisuus riittävällä tavalla vastaavat yhtiön toiminnan tarpeita. Molempien sukupuolten edustuksen osalta tavoitteena on, että hallituksessa on molempia sukupuolia riittävästi, mikä pyritään huomioimaan hallituksen jäsenten valinnassa. Maaliskuussa 2017 Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallituksessa on yksi nainen ja viisi miestä.

TOIMITUSJOHTAJA

Yhtiön toimitusjohtajan nimittää hallitus. Toimitusjohtaja vastaa yhtiön operatiivisesta johtamisesta ja kehittämisestä sekä sisäisestä valvonnasta hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti yhteistyössä toimialajohtajien kanssa. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n toimitusjohtajana on toiminut vuodesta 2000 lähtien Raimo Puustinen, joka toimii myös Kauppahuone Laakkonen Oy:n rahoitusjohtajana.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n toimitusjohtajan tehtävästä Raimo Puustisen rahapalkka luontaisetuineen vuonna 2017 oli 203 396,34 euroa. Toimitusjohtajan kanssa ei ole sopimusta eläkkeellesiirtymisiistä eikä lakisääteistä eläketurvaa paremmista eläke-etuuksista.

Toimitusjohtajan eläkeikä on vallitsevan vanhuuseläkejärjestelmän mukainen. Yhtiöllä on oikeus sanoa toimitusjohtajan toimitusjohtajasta irti päättymään välittömästi. Yhtiön irtisanooessa toimitusjohtajan toimitusjohtajalle kahdentoista (12) kuukauden palkkaa vastaavan erorahakorvauksen. Toimitusjohtajan puolelta irtisanomisaika on kuusi (6) kuukautta.

Toimitusjohtajan toimitusjohtajapalkkaneuvoston ehdot on määritelty kirjallisissa toimitusjohtajasopimuksessa.

JOHTORYHMÄ

Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernin liiketoiminta on jaettu edellä kerrotun konsernirakenteen mukaisesti vastualueisiin, joiden vastuuhenkilöt muodostavat yhtiön johtoryhmän. Yhtiön johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtaja Raimo Puustinen, lehtitoimialan johtaja ja Sanomalehti Karjalainen Oy:n toimitusjohtaja, päätoimittaja Pasi Koivumaa, painotoimialan johtaja ja PunaMusta Oy:n toimitusjohtaja Jari Avellan, talousjohtaja Arttu Sallinen, henkilöstön kehittämisspäällikkö Lotta Naumanen ja PunaMusta Oy:n liiketoiminnan kehittämisspäällikkö Jani Vauhkonen.

Yhtiön ja tytäryhtiöiden hallitusten päätösten puitteissa konsernin johtoryhmän jäsenet suunnittelevat, toteuttavat ja valvovat toimitusjohtajan johdolla yhtiön liiketoimintoja, taloutta, henkilöstöhallintoa, investointeja, tietojärjestelmiä, riskienhallintaa, sisäistä valvontaa, sopimuksia, markkinointia ja viestintää.

PALKITSEMINEN

Hallituksen jäsenten palkkiot päätetään vuosittain yhtiökokouksessa. Yhtiökokous 31.3.2017 päätti hallituksen puheenjohtajan vuosipalkkioksi 60 000 euroa, varapuheenjohtajan vuosipalkkioksi 30 000 euroa ja hallituksen jäsenen vuosipalkkioksi 15 000 euroa.

Yhtiössä ei ole käytössä osake- eikä osakejohdannaisia palkitsemisjärjestelmiä. Hallituksen puheenjohtaja ja hallituksen varapuheenjohtaja arvioivat toimitusjohtajan ja johtoryhmän työtä ja voivat päättää avainhenkilöiden palkitsemisesta. Toimitusjohtaja Jari Avellan omistaa yhtiönsä Avellinvest Oy:n kautta 2,7 % PunaMusta Oy:stä. Avellinvest Oy:n osuus PunaMusta Oy:n tilikaudelta 2017 jakamasta osingosta oli 6 648 euroa.

Palkitsemisesta on laadittu erillinen Palkka- ja palkkioselvitys (www.pkkoj.com/Sijoittajatieto-Hallinnointiperiaatteet/Palkka- ja palkkioselvitys).

TILINTARKASTUS

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n yhtiöjärjestyksen mukaan yhtiössä on yksi varsinainen tilintarkastaja, joka on KHT-yhteisö. Tilintarkastaja valitaan tilikaudeksi kerrallaan. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n varsinaisena tilintarkastajana toimii KHT-yhteisö Ernst & Young Oy, päävastuullisena tilintarkastajana KHT Ulla Nykky. Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konserni maksoi vuonna 2017 Ernst & Young Oy:lle palkkioita yhteensä 148 156,70 euroa, josta 98 080 euroa

perustui tilintarkastukseen ja 50 076,70 euroa muihin Ernst Young Oy:ltä hankittuihin palveluihin.

Tilintarkastaja vastaa lakisääteisestä tilintarkastuksesta kaikissa konserniyhtiöissä. Yhtiön hallitus tapaa tilintarkastajan vähintään kerran vuodessa, yleensä hallituksen tilinpäätöskokouksessa.

RAPORTOINTI

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n taloudellisten tavoitteiden toteutumista seurataan koko konsernin kattavalla taloudellisella raportoinnilla. Raportointi käsittää yhtiökohtaisten raporttien lisäksi sekä liiketoiminta-alueiden että konsernitason raportoinnin. Konsernin tulosraportit laaditaan kuukausittain. Rahoitusasemaa ja arvopaperisalkkua seurataan tarpeen mukaan päivittäin.

SISÄINEN VALVONTA JA RISKIEN HALLINTA

Sisäinen valvonta tukee hallituksen ohjaustehtävän toteutumista. Hallituksen tehtävänä on huolehtia, että yhtiön kirjanpito, varainhoito ja riskienhallinnan valvonta on asianmukaisesti järjestetty ja lain mukainen.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on varmistaa, että konserniyhtiöiden toiminta on tehokasta ja tuloksellista, päätöksenteossa käytettävä informaatio luotettavaa, yhteisiä toimintaperiaatteita noudatetaan ja että toimitaan lakien ja säädösten mukaisesti.

Erillistä sisäisen tarkastuksen organisaatiota ei ole katsottu tarpeelliseksi. Sisäinen valvonta on integroitu osaksi konserniyhtiöiden johtamista ja raportointijärjestelmää. Yhtiön ja tytäryhtiöiden hallitusten päätösten puitteissa konsernin johtoryhmän jäsenet suunnittelevat, toteuttavat ja valvovat toimitusjohtajan johdolla yhtiön liiketoimintoja, taloutta, henkilöstöhallintoa, investointeja, tietojärjestelmiä, riskienhallintaa, sisäistä valvontaa, sopimuksia, markkinointia ja viestintää. Sisäiseen valvontaan ja riskien hallintaan kuuluu eri toimintoihin liittyviä käytäntöjä sekä toimintaohjeita, joiden noudattamista seurataan operatiivisen johdon toimesta. Sisäisen valvonnan toteutuminen varmistetaan lisäksi kiinnittämällä huomiota tilintarkastuksen laajuuteen. Hallitus voi pyytää ulkoisia tilintarkastajia tai muita palveluntarjoajia suorittamaan sisäisen tarkastuksen toimeksiantoja tarvittaessa.

Konsernirakenteen mukaisesti konsernin taloushallinto ja rahoitus hoidetaan pääosin emoyhtiössä ja liiketoiminnat omissa yhtiöissään. Siten emoyhtiön toimitusjohtaja toteuttaa keskeisesti konsernin sisäistä valvontaa ja riskien hallintaa

emoyhtiön organisaation ja yhtiöiden tietojärjestelmien sekä raportoinnin avulla. Keskeisessä roolissa sisäisessä valvonnassa ovat talous- ja henkilöstöhallinnon toimintaohjeet ja käytännöt. Tärkeimpien liiketoimintaa harjoittavien tytäryhtiöiden hallituksia johtaa Reetta Laakkonen, joten omistajaohjaus ja valvonta ulottuvat yhtiön liiketoimintoihin saakka.

Toimitusjohtaja, johtoryhmän jäsenet ja tytäryhtiöiden johtajat vastaavat vastuualueidensa kirjanpidon ja hallinnon lainmukaisuudesta sekä yhtiön toimintaohjeiden noudattamisesta. Tilintarkastajat tarkastavat vuosittain konserniyhtiöiden kirjanpidon ja hallinnon. Emoyhtiön tilintarkastajalla on vastuu tilintarkastuksen vuosittaisten painopistealueiden koordinoinnista, tarkastushavaintojen raportoinnista ja analysoinnista sekä yhteydenpidosta konsernin talousjohtoon. Konserniyhtiöiden sisäisen valvonnan rakenne on huomioitu tilintarkastuksen laajuudessa. Konsernijohdolle ja hallitukselle raportoidaan vuosittain tilintarkastuksen yksityiskohdalliset tulokset.

Riskienhallinta on konserniyhtiöissä osa normaalia, päivittäistä liiketoimintaa ja sisällytetty osaksi johtamisjärjestelmää. Riskinä pidetään mitä tahansa tapahtumaa, joka vaarantaa yhtiön tavoitteiden toteutumisen tai uhkaa liiketoiminnan jatkuvuutta. Yhtiön toimitusjohtaja ja johtoryhmä vastaavat omilla vastuualueillaan esiintyvien riskien kartoittamisesta ja hallinnasta. Emoyhtiöiden ja tytäryhtiöiden johtoryhmissä ja hallituksissa käsitellään riskejä, joilla nähdään olevan vaikutusta yhtiöiden strategisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumiseen. Riskejä hallitaan ennakoimalla ja suojautumalla. Mm. yhtiön rahoitusriskeihin kuuluviin valuutta-, korko- ja luottoriskiä on varauduttu valuutta- ja korkosuojauskein sekä konsernin yhtenäisellä luottopolitiikkaohjeistuksella. Lisää riskeistä ja niiden hallinnasta on kerrottu konsernitilinpäätöksessä.

SISÄPIIRIHALLINTO

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n sisäpiiriohjeistus noudattaa Nasdaq Helsinki Oy:n sisäpiiriohjetta.

Markkinoiden väärinkäyttöasetus ((EU) n:o 596/2014, ”MAR”) tuli voimaan 3.7.2016. MAR-sääntelyn seurauksena yhtiöllä ei enää ole julkista sisäpiiriä. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj ylläpitää hanke- ja tapahtumakohtaisia sisäpiiriluetteloita sekä pysyvää yrityskohtaista sisäpiirirekisteriä.

SULJETTU AJANJAKSO

MAR-sääntelyn voimaantulon myötä Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:ssä määriteltyjä johtohenkilöitä koskee MAR-

sääntelyn mukainen 30 kalenteripäivän suljettu ajanjakso ennen liiketoimintakatsausten ja tilinpäätöksen julkistusta. Suljetun ajanjakson aikana johtohenkilöä koskee kaupankäyntikielto yhtiön rahoitusvälineillä. Yhtiö on asettanut 30 päivän mittaisen, kvartaalitulospäätöksiä edeltävän suljetun ajanjakson myös niille henkilöille, jotka osallistuvat yhtiön osavuosikatsausten ja tilinpäätöksen valmisteluun.

JOHTOHENKILÖIDEN LIIKETOIMET

Julkisen sisäpiirirekisterin päättymisen myötä yhtiön velvollisuus julkistaa yhtiön johtohenkilöiden ja heidän lähimpiensä liiketoimia muuttui 3.7.2016 alkaen. Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:ssä liiketoimistaan ilmoitusvelvollisiksi johtohenkilöiksi on määritelty yhtiön hallitus, toimitusjohtaja sekä lehtitoimi- ja painotoimialan johtajat sekä konsernin johtoryhmän jäsenet.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n julkisten sisäpiiriläisten omistustiedot ovat nähtävillä Euroclear Finland Oy:n ylläpitämässä NetSire-palvelussa yhtiön internetsivuilla www.pkkoyj.com. Lisäksi Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n sisäpiirirekisterin tiedot ovat nähtävillä Euroclear Finland Oy:n toimipisteessä, Urho Kekkosen katu 5 C, Helsinki.

Yhtiön tiedossa ei ole osakassopimuksia yhtiön äänivallan käytöstä tai osakkeiden luovutusrajoituksista.

LÄHIPIIRILIIKETOIMET

Lähipiiriin Pohjois-Karjalan Kirjapaino -konsernissa katsotaan kuuluvan emoyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj, tytäryhtiöt, osakkuusyhtiö (25%), Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj:n hallituksen jäsenet ja heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt, konsernin johtoryhmän jäsenet ja heidän määräysvallassaan olevat yhteisöt sekä yhteisö, jonka osakkuusyhtiö Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj on. Lähipiirin kanssa tehtävät liiketoimet toteutetaan tavanomaisin tai kyseisellä toimialalla yleisesti noudatettavien ja hyväksyttyjen markkinaehtojen tai -käytäntöjen mukaisesti. Päätökset näistä liiketoimista tehdään yhtiön hyväksymispolitiikkaa ja vakiintuneita päätöksentekorajoja ja -menettelyjä noudattaen. Yhtiö arvioi ja seuraa lähipiirinsä kanssa tehtäviä liiketoimia varmistaakseen, että mahdolliset eturistiriidat tulevat asianmukaisesti huomioon otetuiksi yhtiön päätöksenteossa.

Yhtiön taloushallinto seuraa ja valvoo lähipiiriliiketoimia osana konsernin normaaleja raportointi- ja valvontakäytäntöjä. Lähipiiriliiketoimista raportoidaan yhtiön konsernitilinpäätöksen liitetiedoissa.

Pohjois-Karjalan Kirjapaino Oyj

Kosti Aaltosen tie 9, PL 99, 80141 JOENSUU
puhelin 010 230 8000
Toimitusjohtaja Raimo Puustinen
www.pkkoyj.com

Lehtitoimiala

KARJALAINEN

Kosti Aaltosen tie 9, PL 99,
80141 JOENSUU
puhelin 010 230 8080
Päätoimittaja Pasi Koivumaa
www.karjalainen.fi

Karjalan Heili

Torikatu 23 E,
80100 JOENSUU
puhelin 010 230 8500
Päätoimittaja Jentta Ilanmaa
www.karjalanheili.fi

OUTOKUMMUN **seutu**

Koulukatu 2,
83500 OUTOKUMPU
puhelin 010 230 8850
Päätoimittaja Esa Nevalainen
www.outokummunseutu.fi

Pielisjokiseutu

Niskantie 19,
81200 ENO
puhelin 010 230 8700
Päätoimittaja Sami Tolvanen
www.pielisjokiseutu.fi

Parikkalan-Rautjärven Sanomat

Parikkalantie 18,
59100 PARIKKALA
puhelin 010 230 8900
Päätoimittaja Anssi Kempinen
www.parikkalan-rautjarvensanomat.fi

Lieksan Lehti

Siltakatu 1,
81700 LIEKSA
puhelin 010 230 8650
Päätoimittaja Marja Mölsä
www.lieksanlehti.fi

Pogostan Sanomat

Kauppatie 29,
82900 ILOMANTSI
puhelin 010 230 8800
Päätoimittaja Leila Virnes
www.pogostansanomat.fi

YLÄ-KARJALA

Pappilansuora 15,
75500 NURMES
puhelin 010 230 8600
Päätoimittaja Anu Saarelainen
www.ylajakarjala.fi

Pohjois-Karjalan **ILMOITUSVALMISTUS OY**

Kosti Aaltosen tie 9, PL 99,
80141 JOENSUU
puhelin 010 230 8550
Toimitusjohtaja Teemu Okkonen
www.ilmoitusvalmistus.fi

Painotoimiala

punamusta

Toimitusjohtaja Jari Avellan
www.punamusta.com

Kosti Aaltosen tie 9,
PL 99, 80141 JOENSUU
puhelin 010 230 8400

Kaapelikatu 1, 33330 TAMPERE
puhelin 010 230 8300

Valimotie 13 A, 00380 HELSINKI
puhelin 010 230 8400

Juvenes print

SUOMEN YLIOPISTOPAINO OY

Toimitusjohtaja Timo Peltoniemi
www.juvenesprint.fi

Hiomotie 3 B, 00380 HELSINKI
Puhelin 020 756 8695

Naulakatu 2, 33100 TAMPERE
puhelin 020 756 8693

Piispankatu 10, 20500 TURKU
Puhelin 020 756 8650

Paavo Havaksen tie 5, 90570 OULU
Puhelin 020 756 8670

www.pkkoyj.com